

Rolf Gollob ve Peter Krapf (editör)

Demokrasiyi öğretmek

Demokratik vatandaşlık ve insan hakları eğitimine yönelik modeller derlemesi

Avrupa Konseyi Yayınları
Council of Europe Publishing
Éditions du Conseil de l'Europe

Demokrasiyi öğretmek

Demokratik vatandaşlık ve insan hakları eğitimine
yönelik modeller derlemesi

Editörler/yazarlar:

Rolf Gollob

Peter Krapf

Çizimler:

Peti Wiskemann

DVE/İHE Cilt I-VI Ciltleri

arasından

Cilt VI

Okullarda demokratik vatandaşlık ve insan hakları öğrenimi
Eğitim planları, kavramları, yöntemleri ve modelleri

Bu çalışmada ifade edilen görüşlerden yazar sorumludur ve bunlar Avrupa Konseyi'nin resmi politikasını yansıtmıyor olabilir.

Tüm hakları saklıdır. Public Information and Publications Division, İletişim Müdürlüğü 'nün (F-67075 Strasbourg Cedex veya publishing@coe.int) yazılı izni olmaksızın bu yayının hiçbir bölümü herhangi bir şekilde elektronik (CD-Rom, İnternet vb. gibi) araçlar veya fotokopi, kayıt ya da herhangi bir bilgi depolama veya erişim sistemi dahil olmak üzere, herhangi mekanik bir vasıtayla tercüme edilemez, çoğaltılamaz ve aktarılamaz.

Bu cildin üretim, tasarım ve yayına hazırlanmasıyla ilgili koordinasyon çalışmaları Zürih Öğretmen Eğitimi Üniversitesi'nde (Pädagogische Hochschule Zürich) bulunan IPE (Eğitim Alanında Uluslararası Projeler Merkezi; www.phzh.ch/ipe) tarafından yürütülmüştür.

Bu yayın için İsviçre Kalkınma ve İşbirliği Ajansı (SDC) tarafından ortak finansman sağlanmıştır.

Pädagogische Hochschule Zürich

Eğitim Alanında Uluslararası Projeler Merkezi

www.phzh.ch/ipe

Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra

İsviçre Kalkınma ve İşbirliği Ajansı SDC

Metnin düzeltmeleri Documents and Publications Production Department (DPPD) tarafından yapılmıştır

Avrupa Konseyi,

Çizimler: Peti Wiskemann

Kapak: Peti Wiskemann

Sayfa düzeni: Ogham/Mourreau

Avrupa Konseyi Yayınları

F-67075 Strasbourg Cedex

<http://book.coe.int>

ISBN 928-92-871-6332-5

© Avrupa Konseyi, Aralık 2008

Belçika'da basılmıştır

Ortak yazarlar ve işbirliği yapanlar

Emir Adžović – Bosna – Hersek

Saliha Agić – Bosna – Hersek

Suad Alić – Bosna – Hersek

Irena Batić – Bosna – Hersek

Emina Dedić – Bosna – Hersek

Elisabeth Hösli – İsviçre

Mirjana Knežević – Bosna – Hersek

Dunja Lazić – Bosna – Hersek

Franziska Gerster – İsviçre

Helen Lehmann – İsviçre

Sabrina Marruncheddu – İsviçre

Michel Herode – Belçika

Reto Moritzi – İsviçre

Monique Nobs – İsviçre

Michel Rapp – Almanya

Valerie Shaw – İngiltere

Vedrana Spajić-Vrkaš – Hırvatistan

Keith Sprague – İsviçre

Zoran Stojanović – Bosna – Hersek

Zdravko Sunkić – Bosna – Hersek

Valerie Travis – İngiltere

Kemal Velagić – Bosna – Hersek

Wiltrud Weidinger – İsviçre

İçindekiler

Giriş	9
Bölüm 1 – Sınıf ortamının oluşturulması	
Giriş	11
1.1. Kart eşleştirme	12
1.2. Sınıf içindeki haklar, sorumluluklar ve kurallar	13
1.3. Kimlik armaları	15
1.4. Çiçek demeti	17
1.5. Çin çubukları	18
Bölüm 2 – Değerlerin belirlenmesi	
Giriş	19
2.1. Sal oyunu	20
2.2. Değer sistemleri	21
2.3. Yaşam felsefesi	23
Bölüm 3 – İnsan haklarını öğrenmeye başlamak	
Giriş	25
3.1. İnsan hakları posterleri	27
3.2. İpler	29
3.3. İnsan hakları ağacı	30
3.4. Balon gezisi	31
3.5. İstekler ve gereksinimler	33
3.6. Hazine sandığı	34
Bölüm 4 – Başkalarını algılamak	
Giriş	35
4.1. Herkes farklı, herkes eşit	36
4.2. Farklılık	37
4.3. Doğru ve yanlış	38
4.4. İlk izlenimler	39
4.5. Hepimizin önyargıları var	40
4.6. Hepimiz eşitiz ama bazılarımız daha çok eşit.	42
4.7. Turist.	43
4.8. Globingo: “Bir insan tüm dünyanın bir parçasıdır”	45

Bölüm 5 – Adaletin işlemlerini sağlamak

Giriş	47
5.1. Bu adil değil	48
5.2. İstisna	49
5.3. Yap-boz bulmaca	50
5.4. Yasanın rolü	51
5.5. Adaletle ilişkin bakış açıları	53

Bölüm 6 – Siyasal felsefeyi anlamak

Giriş	55
6.1. Siyasi düşüncenin temel kavramları	56
6.2. İktidara bakış açıları	57
6.3. Eğer bir sihirbaz olsaydım	59

Bölüm 7 – Siyasete katılmak

Giriş	61
7.1. Sessizlik duvarı	62
7.2. Diktatörlük hakkındaki görüşlerim	63
7.3. Değişime bakış açıları hakkında anket	64
7.4. Planlama projesi	67
7.5. Bizler ve dünya	69
7.6. Siyasete katılmalı mıyız?	71
7.7. Hükümet hayatınızı ne şekilde etkiliyor?	73
7.8. Demokrasiye katılım yolları	74
7.9. Politika döngüsü	75

Bölüm 8 – Çatışmanın üstesinden gelmek

Giriş	79
8.1. Kazan-kazan çözümleri	80
8.2. Çatışma çözümlemesine yapısal bir yaklaşım	81
8.3. Aile ve yaşlılarla çatışma	83
8.4. Çatışma ve barış üzerine beyin fırtınası oturumu	84
8.5. Heykeller	85
8.6. Cezaya karşı pozitif çatışma çözümlemesi	86
8.7. Azınlıklar	88
8.8. Barış ve savaş resimleri	90

Resimler

Giriş	91
1. Sınıf ortamının oluşturulması	92
2. Değerlerin belirlenmesi	93
3. İnsan haklarını öğrenmeye başlamak	94
4. Başkalarını algılamak	95
5. Adaletin işlemlerini sağlamak	96
6. Siyasal felsefeyi anlamak	97
7. Siyasete katılmak	98
8. Çatışmanın üstesinden gelmek	99

Giriş

1. Bu kitap size neler verecek

Bu kitap okullarda ve ayrıca yaygın öğrenim ortamlarında Demokratik Vatandaşlık Eğitimi (DVE) ve İnsan Hakları Eğitimi (İHE) için 47 alıştırma ve modelden oluşan bir derleme içermektedir. Bu öğretim modelleri öğrencileri etkinleştirecek çerçeveyi sağlar ve genel demokrasi ve insan hakları ilkelerinin anlaşılmasına yönelik örnekler ve yollar sunar (tümevarım yaklaşımı, örneklerle öğretme).

Kullanıcı, bu öğretme modellerinin birçoğunda sadece birkaç tane ve basit kaynak gerektiğini görecektir (düşük bütçe ilkesi).

Bir dersin ya da ünitedeki derslerin sayısı tercihen dörtten fazla değildir ve bu modellerin, çoğu kez üç basamaklı bir yapı izlenerek, bir bağlam içine oturtulması gerekir:

1. Ders ya da ünite dersin konusunu, amacını ve hedeflerini netleştirmek amaçlı bir girişle başlar. Öğrenci konuya ilgi duyar.
2. Öğrenciler alıştırma nasıl yapacakları ve gerekli materyalleri nasıl kullanacakları konusunda yönlendirilir. Bundan sonra da etkinliği yürütürler.
3. Bu aşama düşünme, tartışma ve öğretme aşamasıdır. Yaygın yöntemler olarak öğrenciden geri bildirim, sınıfta tartışma, eleştirel düşünme ve modelin altında yatan kilit kavrama giriş için öğretmen tarafından yapılan öğretim sayılabilir. Bu üçüncü aşama olmadan, öğrenciler sadece oyun oynadıkları izlenimine kapılabilirler.

Modellerin sunumuna (aşama 2) aşama 1 ve 3 dahil edilmez. Bölümlerin girişleri ilgilenilen alt bölümlerdeki alıştırmaların odağı olan kilit kavram ya da konu hakkında kısa bir bilgilendirme sağlar; burada aşama 3 için destek bulunabilir. Bu kitabın hedef grubu daha deneyimli olan öğretmen ve dersi dikkatle hazırlamak için zaman harcamaya istekli olan öğretmendir. Hazırlama süreci temelde dikkatle düşünmeyi ve üçüncü aşamaya odaklanmayı içeren bir süreçtir. Öğrencilerimden nasıl bir geri bildirim alacağım? Öğrencilerimin anlaması gereken kilit kavram nedir? Bunu nasıl sunacağım? Bu kilit kavram daha sonra nasıl uygulanabilir?

Bir öğretmenin hangi soruları seçeceği ve bunları nasıl yanıtlayacağı öğrenci grubuna, buların yaşlarına ve kültürel temellerine bağlı olacaktır. Bu kitaptaki modellerden bazılarının nasıl uygulanacağına dair örnekleri bu DVE/İHE basımının diğer ciltlerinde tartıştık.

Düşünme süreci değişebileceği için, birçok alıştırma farklı yaş gruplarına uyarlanabilir. Bununla birlikte, bazı modeller diğerlerine görece daha karmaşık ve soyuttur; dolayısıyla da, daha ileri düzeydeki öğrenciler için daha uygundur.

2. DVE/İHE için Ortak Avrupa yaklaşımı

Kullanıcı modellerde farklı öğretme ve öğrenme yollarının izlendiğini görecektir. Bazı modeller sahici bir deneyim yaratma üzerine daha çok odaklanmıştır (örneğin “Çiçek demeti” ya da “Yapboz bulmaca”), bazıları da bir rol yapma ortamında öğrenci etkinliğini (örneğin “Turistler”) vurgular. Belirli konulara odaklanan ve daha çok materyal temelli olan üçüncü bir materyal kategorisi de vardır (örneğin “Politik düşüncenin temel kavramları”). Son olarak da, bir ürün elde edilmesine yol açan bir proje çalışması için tasarımlar vardır (örneğin “İnsan hakları posteri”).

Bu çok çeşitli yaklaşımlar Avrupa'nın her yerinden yazarların bu kitaba katkı koymuş olmasını yansıtır. Bu yazarlar farklı öğrenme ve öğretme kaynakları ve gelenekleri ile çalışmışlar ve sınıflardaki pratik deneyimlerinden ve testlerinden bildikleri modeller seçmişlerdir.

Bununla birlikte, bu kitabın her kısmında ortak bir DVE/İHE anlayışı vardır: DVE/İHE’de yöntem mesajı taşır. Demokrasi ve insan haklarını öğretmek, bu ilkelerin ruhuyla öğretmek, yani demokrasi ve insan hakları yoluyla öğretmek yansıtılmalıdır. Bu nedenle, bu modellerde görev temelinde öğrenme ve kişisel deneyimle öğrenme ilkeleri izlenmektedir. İşte bu ortak DVE/İHE anlayışı gerçekten de Avrupa yaklaşımı olarak adlandırılabilir.

Bu kitabın orijinal versiyonu savaş (1992-95) sonrasında Bosna – Hersek’te DVE/İHE için yapılan öğretmen eğitime seminerlerini desteklemek için kaleme alındı. Avrupa Konseyi 1996 yılında başlayarak öğretmenler için seminerler düzenledi ve bu seminerler 2006 yılına kadar sürdü. Bu seminerlerin amacı savaş sonrasında barışın tesis edilmesi için destek sağlamaktı. DVE/İHE genç nesli oturmuş demokratik kurumları olan, çağdaş çoğulcu ve hoşgörülü bir toplumu destekleyecek bir politik kültür geliştirmek üzere teşvik etmek durumundaydı.

İlk iki senede, bu kitabın yazarları tüm Bosna – Hersek’ten öğretmenlerine iki hafta kadar süren yaz seminerleriyle eğitim vermek için bir araya geldiler. Öğretmenlerin öğrencilerini demokrasi ve insan hakları konusunda eğitmeye çok istekli ve ilgili olduklarını gördük. Ancak, çalışmalarında kendilerine rehberlik yapacak ve destekleyecek materyallere acil ihtiyaç duymaktaydılar. Bir yıl içerisinde, bu kitabın ilk versiyonu oluşturuldu. Avrupa Konseyi ile olan bağlantısı nedeniyle “Mavi Dosya” olarak anılmaya başlandı ve sadece Bosna – Hersek’te değil, Rusya Federasyonu, Moldova, Hırvatistan, Sırbistan ve Montenegro dahil, başka ülkelerde de geniş çapta kullanılmaya başlandı. Bu kullanıcılardan gelen geri bildirimler 2000 yılında hazırlanan iyileştirilmiş bir basıma katkı yaptı. Birçok öğretmenin yukarıdaki üç basamaklı modelle özetlenen görev temelinde öğrenme ve görev temelli öğrenmeyle kavramsal öğrenmeyi bütünleştirme konularında rehberlik ve desteğe ihtiyaç duyduklarını gördük.

Bu basamakları dört derslik ayrıntılı bir düzenlemeyle tarif eden öğretme modelleri geliştirerek yanıt verdik. Bu modellerin gözden geçirilmiş versiyonları bu DVE/İHE serisinin III, IV ve V numaralı ciltlerinde bulunabilir.

DVE/İHE öğretme modellerinin bu basımı artık sadece Bosna – Hersek’e özel değildir. Bu öğretme modelleri DVE ve İHE’ye ortak Avrupa yaklaşımını temsil ettikleri için, tüm Avrupa’da ve dolayısıyla dünyanın diğer kısımlarında da kullanılabilirler. Farklı yazarlar aynı müzik parçasını söylüyormuşçasına, her biri kendi sesini koruyarak aynı koroda bir araya geldiler. Bu, kullanıcılara DVE ve İHE’ye Avrupa yaklaşımı içerisindeki farklı yaklaşımları ve gelenekleri seçme ve deneme olanağı sağlamıştır.

Teşekkür

Bu kitaba katkıda bulunan ve kitaptaki fikir ve yaklaşım zenginliğini sağlayan tüm yazarlara teşekkür ederiz. Ayrıca, modelleri deneyen ve bize çok değerli geri bildirimler veren, Bosna – Hersek’teki öğretmenlere, pedagojik danışmanlara, eğitimcilere ve portfolyo değerlendirme ekibinin üyelerine minnettarlığımızı ifade etmek isteriz. Avrupa Konseyinden Olöf Olafsdottir ve Sarah Keating-Chetwynd’e bu projenin gerçekleştirilmesi sırasındaki sabırları, yüreklendirmeleri ve destekleri için teşekkür ederiz. SDC (Swiss Agency for Development and Co-operation (İsviçre Kalkınma ve İşbirliği Ajansı), Bern) cömert bir katkı vererek bir PHZH (Zurich University of Teacher Education (Zürich Öğretmen Eğitimi Üniversitesi) enstitüsü olan IPE’nin (International Projects in Education (Öğrenimde Uluslararası Projeler)) projeyi izlemesini sağladı. Ve son olarak, Goraž de, Brč ko, Sarajevo, Banja Luka ve “Mavi Dosya”yı tanıttığımız ve aldığımız geri bildirimle bu yeni gözden geçirilmiş hazırladığımız her yerdeki öğretmen eğitimi seminerlerindeki hiç eksilmeyen desteği için Saraybosna, Avrupa Konseyi’nden Emir Adžoviće özel teşekkürlerimizi sunarız.

Zurich ve Weingarten, Temmuz 2008

Rolf Gollob

Peter Krapf

Bölüm 1 –

Sınıf ortamının oluşturulması

Giriş

Bu resim sınıfta çalışmakta olan öğrencileri gösteriyor. Solda, bir kız ve bir erkek çocuk birlikte çalışıyorlar, bir yerküre dâhil olmak üzere materyalleri masanın üzerinde. Bir konuyu tartışır gibi görünüyorlar. Arka planda bir öğrenci ya da belki de öğretmen bir sunum yapıyor. Sağdaki kız elini kaldırmış, kendine söz verilmesini bekliyor. Sınıftaki herkes çok çalışıyor ve hallerinden hoşnut görünüyorlar. Etkin çalışma ve öğrenme için sınıftaki atmosfer kilit önem taşıyor.

Buradaki beş alıştırmaya sınıfta öğrencilerin kendilerini rahat ve güvende hissetmelerini sağlayacak bir ortamın nasıl yaratılacağı ya da kurulacağı üzerine odaklanmaktadır. Bu temel gereklilik öğretme ve öğrenmenin verimli olmasına destek sağlar, çünkü bu ortamın bozulması daima öncelik kazanır ve zaman ve enerji tüketir.

DVE/İHE ile iyi öğretimin ortak noktaları çoktur. Bu ilke sadece buradaki beş model için değil, kitaptaki tüm alıştırmalar için geçerlidir.

Bununla birlikte, bu modeller esas olarak sınıf yönetimi araçları olarak düşünülmemiştir; daha derin, daha anlamlı bir mesaj taşırlar. Günümüzde öğrenim reformu önemli bir ölçüde sabit, süresiz görünen bir bilgi ve anlayışları verme işleminden daha dinamik bir kavram olan ve olguların ve rakamların biriktirilmesi yerine yeterli oluşturmayı gerektiren yaşam boyu öğrenme kavramına doğru nasıl gidileceği sorudur. Bu açıdan bakıldığında, okul bir mikro toplum – öğrencilerin yetişkin yaşamıyla ortak noktaları çok olan deneyimler ve problemlerle karşılaştığı bir yer olarak ele alınır. Bu alıştırmalar öğrencilerin birbirini tanıyarak, bir grup içerisindeki kurallar üzerinde anlaşarak, kişisel deneyimleri başkalarıyla paylaşarak ve özgüven oluşturarak, bir grup içerisinde kendi kimliğini tanımlayarak ve başkalarıyla işbirliği yaparak kendi mikro toplumlarını yürütmelerine yardımcı olacaktır. Bu görevler genç ve yaşlı öğrenciler için eşit öneme sahiptir, fakat düşünme düzeyi farklılık gösterecektir.

Son olarak, DVE/İHE terimleriyle, bu alıştırmalar demokrasi ve insan hakları ruhuyla ya da bunların ilkeleriyle öğretme mesajını açıkça taşırlar. Her öğrenci sınıftaki öğrenciler ve öğretmen topluluğuna kişisel ve özel bir şey ekleyen bir bireydir. Her öğrenciye ilgi ve saygı gösterilmelidir. Her kural herkese eşit şekilde uygulanmalıdır. Bu, “Benim başkalarından beklediğimi, başkaları da bende bekleyebilir” anlamına gelir. Öğrencilerin bu mesajın farkında olmaları sağlanmalıdır, dolayısıyla sınıf içinde derin düşünme ve eleştirel düşünme temel niteliktedir.

Alıştırma 1.1. – Kart eşleştirme

Eğitim amacı	Bu alıştırma öğrencilerin başkalarıyla tehdit edici olmayan bir biçimde temas kurmalarını sağlar.
Kullanım notu	Öğretmeler bu alıştırmaı öğrenci gruplarının öğrenme ihtiyaçlarını ve beklentilerini değerlendirmek için kullanabilirler.
Kaynaklar	Çiftler oluşturan kartlar.

Prosedür

1. Öğrenmen kartları rasgele dağıtır ve öğrencilerin eşlerini bulmalarını ister.
2. Öğrenciler eşlerini bulduktan sonra, birbirleri hakkında temel bilgiler öğrenerek 5-10 dakika geçirirler:
 - adları
 - aileleri
 - yaşadıkları yer
 - en sevdikleri hayvan ya da pop grubu ya da futbol takımı, renk, vb.
3. Öğrenciler tekrar bir araya gelir. Her öğrenci kendi partnerini grubun diğer üyelerine kısaca tanıtır.¹
4. Öğrencilerden sandalyelerini daire şeklinde düzenlemeleri istenir. Geri bildirim alabilmek için öğretmen kendileri için yeni olan ya da kendilerine ilginç gelen şey hakkında konuşmalarını isteyebilir.

Ek Çalışma

Bu etkinlik şu şekilde daha da geliştirilebilir: örneğin ilkökul düzeyinde en sevdiği renk kırmızı olanların bir araya gelmesi istenir ve böylece küçük tartışma grupları oluşturulabilir.

Varyasyon

Öğrenciler bilgilerini sunmanın farklı yollarını araştırır, örneğin pantomimle, partnerlerinin “reklamını yapan” bir poster hazırlayarak ya da bir şiir yazarak.

Materyaller

Üzerinde bir nesnenin çizilmiş ve yazılmış olduğu ve bir başka kart üzerinde de bir partneri olan bir kart destesi.

Küçük yaşta öğrencilerin ve öğrenme güçlüğü olanların da alıştırmaıya katılabilmeleri için bu kartlarda hem yazı hem de resim olmalıdır.

gül – diken	gündüz – gece	bıçak – çatal	ayakkabı – çorap
aydınlık – karanlık	tuz – karabiber	kalem – kağıt	masa – sandalye
sıcak – soğuk	yüksek – alçak	güçlü – zayıf	vukarı – aşağı
acı – kapalı	acı – kapalı	büyük – küçük	hızlı – yavaş
temiz – kirli	pürüzlü – pürüzsüz	dur – git	başla – bitir
iyi – kötü	evet – hayır	dost – düşman	sisman – zayıf
güneş – ay	erkek kardeş – kız kardeş	oğlan – kız	

1. Alıştırma açıklanırken öğrencilerin kendileri hakkında ne kadar açıklama yapmak isteyecekleri konusunda seçim yapabilmeleri için bunun da açıklanması gerekir.

Alıştırma 1.2. – Sınıf içindeki haklar sorumluluklar ve kurallar

Eğitim amaçları

Bu etkinlik sınıftaki grupları için üzerinde demokratik olarak anlaşmaya vardıkları kurallar oluşturmak üzere kullanmaları için öğrencilere “adım adım” bir yaklaşım sunmaktadır.

Öğrenciler yaptıkları katkının dikkate alındığını ve kuralların ortaya çıkarılmasını etkileme olasılıkları olduğunu görüyorlar. Bir tür “mülkiyet” duygusu geliştiriyorlar ve bir mikro toplum olan sınıf topluluğu ortamında etkin katılım deneyimi yaşıyorlar.

Öğrenciler haklar, sorumluluklar ve kurallar arasındaki bağlantıların farkına varıyorlar (bu sınıf bağlamında yasa demek oluyor).

Kaynaklar

Üç eşit parçaya bölünmüş büyük tabaka kağıtlar.

Prosedür

1. Bir grup oluşturma “oyunu” kullanarak (örneğin, jonglör, kemancı, vb gruplar oluşturmak üzere birbiriyle eşleşen kartlar dağıtarak), sınıf büyüklüğüne bağlı olarak üç, altı ya da dokuz gruba bölünür. Her grupta beşten fazla öğrenci olmamalıdır. Her grup A, B ya da C olur.
2. Her grup bir sözcü atar. Öğretmen gruplardan kısa bir geri bildirim ister – Sözcülerini nasıl seçtiler?
3. Her grubun üçe bölünmüş bir tabaka kağıdı vardır. Kağıdın üstteki üçte birini kullanarak, sınıflarındaki her bireyin (öğretmen dahil) hakları olduğuna inandıkları şeyleri yazarlar. Her öneriyi yazmaları gerekir ve her öneri numaralandırılmalıdır.
4. Öğrenciler şu soruların rehberliğinde geri bildirim verir: Bu işi ne kadar iyi yaptınız? Yardımcı olmak için neler yaptınız? Size neler engel oldu?
5. Öğrenciler çalışmalarını bir sonraki gruba geçirirler (A grubu B grubuna, B grubu C grubuna, C grubu A grubuna).
6. Her grup şu soruların rehberliğinde bir önceki grup tarafından oluşturulmuş haklar listesini inceler: Bu haklara saygı göstermek için ne gibi sorumluluklarımız vardır? Ne yapmamız gerekir? Nasıl davranmamız gerekir? Örneğin: “Herkesini kendi sesini duyurma hakkı vardır.” – “Bizim dinleme sorumluluğumuz vardır.”

Haklar bölümünde kullanılan rakamların aynılarını kullanarak, öğrenciler kağıdın ortadaki üçte bir parçasına her numaraya karşılık gelen bir sorumluluk yazarlar (bir sorumluluk düşünebiliyorlarsa).²

7. Öğretmen girdisi: kurallar için kurallar.
– Sınıfta uygulanacak birkaç açık kural koyun.
Bu kurallar olumlu bir biçimde sözcüklere dökülmelidir – Şunu YAPMAYIN yerine, şunu YAPIN.
– Bu kurallar spesifik olmalı ve istenen davranışı tarif etmelidir, örneğin sesini duyurabilme hakkı; bizim sorumluluğumuz dinlemek – başkaları konuşurken sessiz olun.
8. Öğrenciler kağıtları bir kez daha birbirine geçirir. Gruplar önceki iki grubun bilgilerini inceler ve en fazla beş kural üzerinde fikir birliğine varır. Bunlar kağıdın son üçte birine koyu harflerle yazılır. Bu kurallar parçası kesilir ve bir duvara tutturulur. Her grubun sözcüsü kendi kurallarını tüm sınıfa açıklar.

Öğretmen tarafından yönetilen tartışma. Öğrenciler gereksiz kuralları belirler, ve tekrarlanmış olanlardan hangilerinin çıkarılabileceği üzerinde anlaşılır. Bazı gruplar kendi katkılarının silinmesine rıza göstermeyebilir, bazıları da bunu kabul eder. Öğrenciler herkesin kabul edeceği

2. Öğrenciler bazan her hak için bir sorumluluk bulmakta zorlanabilir.

bir karara ulaşmak için uğraşmalıdır. Bir grubun çalışmasını dışlamak yerine, aynı olan kurallar daha ileri tartışmalar için tutulabilir.

9. Kurallar için oylama. Her öğrencinin sınıf içinde uyulması gerektiğine inandığı kurallar için “harcayabileceği” dört jetonu vardır. Bu jetonları istediği gibi kullanarak oylarını verebilirler; örneğin, oylarının hepsini tek bir kural için kullanabilirler ya da oylarını eşit şekilde dağıtırlar. En çok oyu alan dört kural sınıfın kuralları olur. Bu kurallar yazılı hale getirilir, öğrencilerin her biri tarafından imzalanabilir ve sınıf içinde sergilenebilir.
10. Düşünme. Neler yardımcı oldu / neler engelledi? Etkinliklere nasıl katkıda buldunuz? Sınıfta yardımı dokunan başka birilerini fark ettiniz mi? Ne yaptılar?

Bu, sınıfın kendi kurallarını uygulamak ve bu kuralları güçlendirmek için ilk fırsatlarıdır. Öğretmen kurallara saygı duyan öğrencileri övebilir. Eğer mümkünse öğretmen kurallara uymayanlara yoklarmış gibi davranmalıdır, değilse, bu durum böylesi öğrencilere olumsuz nedenler için “vurgu” sağlayacaktır.

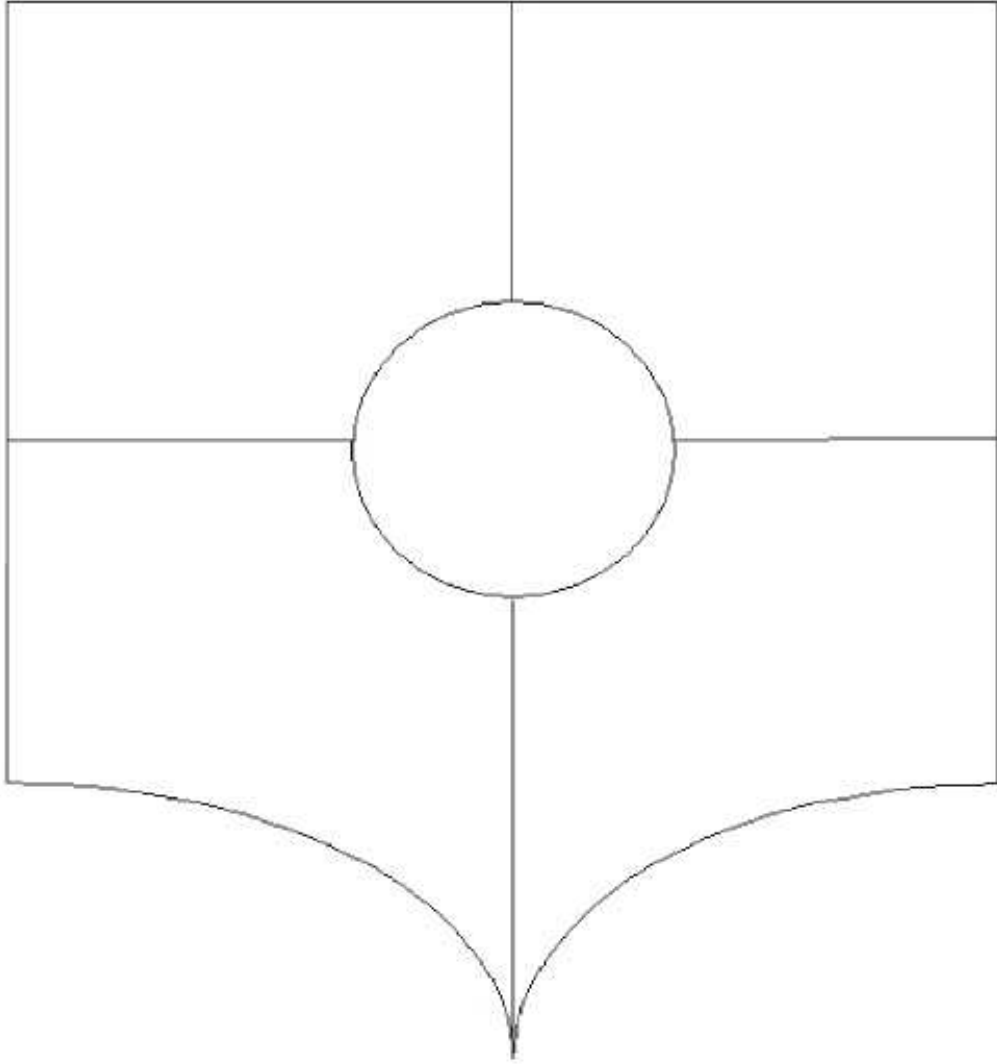
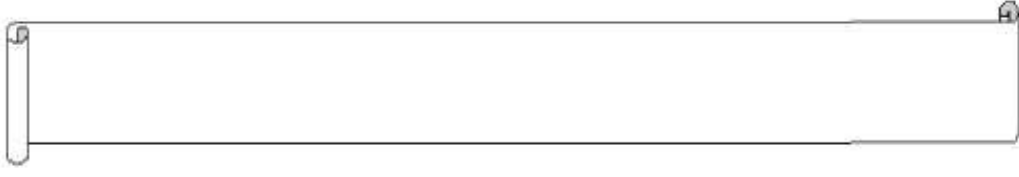
Alıştırma 1.3. – Kimlik armaları

Eğitim amaçları	Özgüvenin artması, bireyler kendilerinin olumlu yönlerini görmek ve bunları övmeye teşvik edilir. Gruplar ortak amaçlarını bulurlar.
Kullanım notu	Bu alıştırma öğrencilerin hızla etkinleşerek oyuna katılmalarını sağlar. Yeni oluşturulmuş bir öğrenme grubunda ya da bir eğitim oturumunun başında uygulanması en iyidir.
Kaynaklar	Her öğrenci grubu için arma posterleri, renkli kalemler ya da kursun kalemler, dergilerden resimler, vb.

Prosedür

1. Bir grup oluşturma “oyunu” kullanarak (örneğin, jonglör, kemancı, vb gruplar oluşturmak üzere birbiriyle eşleşen kartlar dağıtarak), sınıf büyüklüğüne bağlı olarak üç, altı ya da dokuz gruba bölünür. Her grupta beşten fazla öğrenci olmamalıdır. Her grup A, B ya da C olur.
1. Öğrenciler dört kişilik gruplarla çalışır. Her öğrenciye ana hatlarıyla bir arma verilir; bu dört bölmeye ayrılmıştır ve altında da kıvrımlı bir şekil vardır. Bölmeler ikinci bir kopyadan kesilerek önceden hazırlanmış olabilir ve bittiklerinde ana astarın üzerine yapıştırılabilir.
2. Görev:
Bireysel hazırlık:
– aşağıdaki sorulara yanıt olarak notlar alınız:
– Kendinizi nasıl algılıyorsunuz?
– Nelere ihtiyacınız var?
– Hangi konuda yetenekleriniz var, neler yapabilirsiniz?
– Kendi yaşamınızı düşündüğünüzde nelerden pişmanlık duyuyorsunuz?
– notlarınızı temsil eden bir sembol ya da semboller çiziniz (ya da seçiniz) (renkler, renkli kağıtlar, dergilerden resimler, vb.).
Grup çalışması:
– sembolünüzü (sembollerinizi) grubunuzun üyelerine açıklayın
– armanızın tüm parçalarını yapıştırın
– grubunuz için ortak bir sembol (ortaya), fikirleriniz için bir kısa cümlecik (üst bayrak) ve grubunuz için bir ad (alt bayrak) bulun.
3. Tamamlanmış arma bir grup üyesi tarafından tüm sınıfa sunulur ve duvarda diğer grupların armalarıyla birlikte sergilenir.

Materyaller

Alıştırma 1.4. – Çiçek buketi

Eğitim amaçları	Bu alıştırmanın amacı grubun uyumunu desteklemek ve öz güveni artırmaktır. Öğrenciler bir gruptaki bireylerin her birinin kendine özgü ve farklı olduklarını, ama aynı zamanda grubun toplam gücüne katkıda bulduklarını anlar.
Kaynaklar	Öğrencinin 3 santimetrekareden daha büyük olmayan küçük bir vesikalık resmi (elle çizilmiş bir portre de olabilir). Çiçeğin ortasını yapmak için, çapı yaklaşık 6 cm olan daireler şeklinde kesilmiş sarı ya da turuncu kâğıt. Parlak renklerde, taç yapraklarını oluşturacak şekilde kesilmiş kâğıt, eğer varsa renkli kurdele, çeşitli renklerde işaret kalemleri ya da kuru boya kalemleri, kâğıtlı sunum tahtası büyüklüğünde iki tabaka kâğıt, yapıştırıcı.

Prosedür

- Her öğrencide daire şeklinde bir kâğıt vardır ve üzerine kendi fotoğraflarını yapıştırırlar.
- Her öğrenci altı taç yaprağı alır ve bunların her birine aşağıdakiler hakkında bir ya da iki olumlu sözcük yazar:
 - öğretmenin öğrenci hakkında söyleyebilecekleri
 - ailelerinin bir erkek üyesinin öğrenci hakkında söyleyebilecekleri
 - ailelerinin bir kadın üyesinin öğrenci hakkında söyleyebilecekleri
 - öğrencinin kendi hakkında söyleyecekleri
 - bir arkadaşının öğrenci hakkında söyleyebilecekleri
 - odada, okulda ya da toplulukta bir başkasının öğrenci hakkında söyleyebilecekleri.
- Öğrenci taç yapraklarını fotoğrafın kenarlarına yapıştırarak çiçekten bir baş oluşturur.
- Öğretmen ya da öğrenciler çiçekten yapılmış başların hepsini sergileme kâğıdı üzerine yerleştirir.
- Öğretmen ya da öğrenciler tüm çiçeklere sap ve yaprak çizerek bir çiçek demeti oluştururlar. Bir kurdele de eklenirse, demet çok daha özel olacaktır!

Ek Çalışma

Bir çember şeklinde oturan öğrenciler düşüncelerini belirtirler. Bu, öğrencilerin sembolik anlamı anlamalarına yardımcı olacaktır: bazı çiçekler olmasa buket güzelliğini kaybedecektir (topluluk); her bir çiçek farklıdır ve kendine özgü bir şey ekler (kişinin değeri); aynı zamanda tüm çiçekler benzerdir ve bu nedenle de her biri diğeri kadar önemlidir (eşitlik). Yaşı daha büyük çocukların olduğu sınıflarda parantez içindeki bu kavramlar da bukete dahil edilebilir.

Alıştırma 1.5. – Çin çubukları

Eğitim amaçları	Öğrenciler ekip oyuncularının becerileri konusunda eğitilirler. Başkalarına dayanmanın ve kendilerine dayanan başkaları olmasının ne olduğu hakkında eğitilirler (karşılıklı dayanışma).
Kaynaklar	Çin çubukları ya da kurşun kalemler, tükenmez kalemler, vb (yaklaşık 15 cm uzunluğunda).

Prosedür

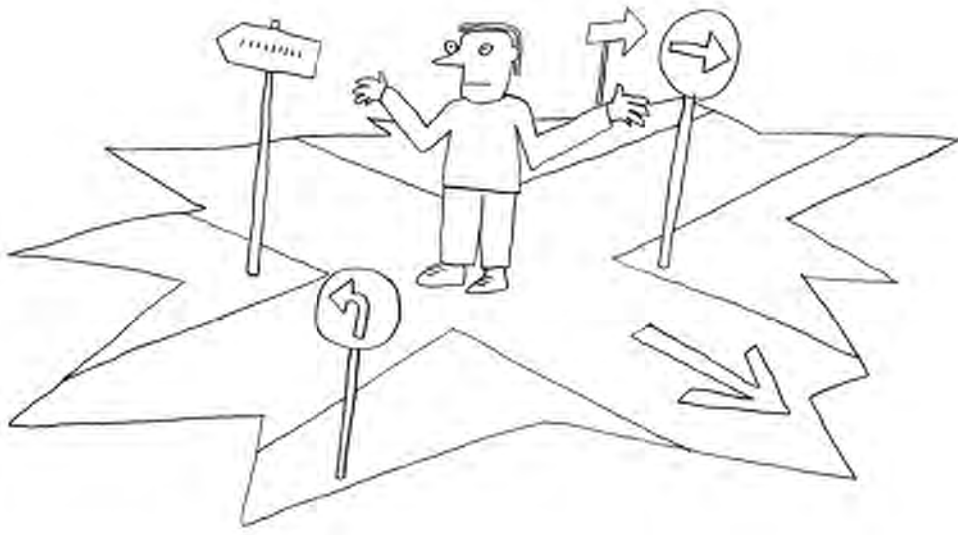
1. Sınıf, yaklaşık sekiz öğrenciden oluşan gruplara bölünür. Gruplara belirli bir uzaklığa yerleşmeleri söylenir (mümkünse bu alıştırma okul binasının dışında yapılmalıdır).
2. Gruplar aralarında 1-1.5 metre olacak şekilde hiza oluşturur.
3. Öğrenciler Çin çubuklarını (ya da tükenmez kalemleri ya da kurşun kalemleri) işaret parmaklarının uçlarıyla tutarlar. Artık birbirlerine çubuklarla bağlıdırlar.
4. Şimdi gruplar önceden belirlenmiş bir hedefe doğru yarışacaklardır, örneğin sınıfa ya da okul bahçesinin öbür ucuna. Eğer iki öğrenci çubuklarını düşürürse, tüm takım başlangıç noktasına geri döner ve tekrar başlarlar. Ekipler çubukları düşürmeden amaca düzgünce ilerlemek için en iyi teknik ve stratejiyi geliştirmekte serbesttir.

Bu oyunun öğrenciler için zor olup olmadığına bağlı olarak, bu kurallar daha esnek uygulanabilir.

Ek

1. Bazı öğrenciler grupların birbirleriyle işbirliği yapma yolları konusunda düşüncelerini belirtecek dış gözlemciler olarak görev yapabilir.
2. Bu etkinlikler farklı davranış şekillerini göstermek için filme çekilebilir.

Bölüm 2 – Değerlerin belirlenmesi

Giriş

Çağdaş toplumda, bizim için önemli ve anlamlı olduğunu düşündüğümüz değerleri seçebiliriz – ve seçmeliyiz. Böylesi seçimler yaparken, kişi, düşünme ve inanma özgürlüklerimizi ve görüşlerimizi halka açıkladığımızda da ifade özgürlüğümüzü kullanırız. Bu nedenle, bu bölümdeki alıştırmalar insan haklarının kilit bir ilkesine eğiliyor – kişi ya da bireyin özgürlüğü.

Yukarıdaki çizimin gösterdiği gibi, kişisel özgürlük seçimler yapma ihtiyacı ile birlikte doğar. Özgür insanlar çok yalnız kalabilir. Neye inanacağımızı ya da hangi değerleri seçeceğimizi kimse bize söylememeli. Bir taraftan da seçimlerimizi yapmalıyız – aksi takdirde hayatta neyin önemli olduğunu nasıl bileceğiz? Bu nedenle, değerleri seçmek genç insanların “Ben kimim? Benim kimliğim nedir?” sorularına yanıt arama çabalarının önemli bir sorunudur.

Bir başka bakış açısından, bir bütün olarak toplumun ihtiyaçları açısından bakıldığında, bireyin özgürlüğünün üyeleri farklı değerlere ve inançlara bağlı, çoğulcu bir topluma yol açtığını görürüz. Çoğulculuk bir anlaşmazlık kaynağı olabilir. Bu, toplumumuzun ve demokrasimizin hangi değerlere dayandığı sorusunu doğurur, örneğin uzlaşma, şiddet içermeme ya da azınlıkların entegrasyonu. Kural olarak, bir toplumun üyeleri barışçı, şiddet içermeyen argüman ve karar verme kuralları üzerinde anlaşmaya varabilirlerse, görüşlerinde ve ilgi alanlarında birçok çatışmayla başa çıkabilirler.

Bu soruların hepsi okuldaki bir sınıfın mikro toplumunda ve bir bütün olarak toplumda eşit derecede önemlidir. Demokratik bir toplumda, hiçbir birey ya da yetkili herkese yönelik değerleri belirleme hakkına sahip değildir. Bunun aksine, vatandaşlar belirli değerler üzerinde tartışarak minimum bir anlaşmaya varır. Bu nedenle, öğretmenin işi, politik doğruluk ya da belirli bir siyasal parti, inanç ya da ideoloji adına değerleri tanımlamak değildir. Öğrenciler kendi düşünce özgürlüklerini nasıl kullanacaklarını ve kendi seçimlerini başkalarıyla nasıl paylaşacaklarını öğrenmelidir.

Bu alıştırmalar öğrencilerin görüş alışverişi becerilerini geliştirmelerine yardımcı olur. Temel tersinirlik ilkesinin farkına varırlar. Değer seçimimizin toplumsal durumumuz ve ilgi alanlarımızla yakın ilişkili olduğunu anlarlar. Her alıştırmada, öğrencilerin nasıl tartıştıkları – barışçıl ve karşılıklı saygıyla – neyin lehine ya da aleyhine tartıştıkları kadar önemlidir.

Alıştırma 2.1. – Sal oyunu

Eğitim amaçları	Öğrencilere değerler nosyonu anlatılır. Öğrenciler önyargıları nasıl tespit edeceklerini öğrenirler.
Kaynaklar	Karakterler hakkında bilgi veren kartlar.

Prosedür

Açık denizde sürüklenen bir salda dokuz kişi var. Nerede olduklarını bilmiyorlar. Sal hepsini taşıyamayacak kadar küçük. İçerinden dördünün denize atılması gerek.

Kimler atılacak ve neden?

Öğrencilerin her birine temsil edecekleri karakter hakkında bilgi veren bir kart verilir.

Bu sadece bir rol oyunu değil, aynı zamanda bir karakterin diğerlerinden daha fazla yaşam hakkı olması için nedenler bularak bir karakterle özdeşleşme de içeriyor. Öğrenciler hep birinci tekil şahıs kullanmalı – “Ben”. Kartta durum ve neyin tehlikede olduğu da belirtilir. İlk on dakikalık süre içinde tam bir sessizlik olmalıdır.

1. Öğrenciler dört ila altı kişilik gruplarla çalışır.

Grupların her biri her öğrenci tarafından öne sürülen argümanlara göre kimin kurtarılacağına karar verir. Karşılıklı etkileşimi artırmak için, her öğrenci sadece kendi karakterini savunmakla kalmayıp, bir başka karaktere de saldırmalıdır. Bununla birlikte, yirmi dakika içinde ortak bir karar varılmalıdır.

2. Grupların her biri kendi seçimlerini açıklar ve diğer grupların seçimleriyle karşılaştırır.
3. Tüm sınıf ortaya çıkan değerleri ve önyargıları belirler.

Materyaller

Bazı farklı karakter örnekleri

35 yaşında bir dekoratör, bekar, bir siyasi hareket içinde aktif.	Hapisten yeni çıkmış bir çingene
HIV-pozitif bir hayat kadını	Yaşlı bir kadın, bir dul, birikimlerini yanına almış, kendi ülkesine oğlunu tekrar görmeye gidiyor.
Bir Rus piyanisti, iki çocuk babası	Bir İngiliz dazlak, sarhoş.
15 yaşında bir genç, önemli bir edebiyat ödülü kazanmış.	Ünlü bir Amerikalı beysbol oyuncusu.
Birleşmiş Milletler için çalışan bir büyükelçi.	Bir bacağı kırık genç bir anne.
İzinden geri dönen bir asker.	

Alıştırma 2.2. – Değer sistemleri

Eğitim amacı	Öğrenci farklı değerlerin olası bir anlaşmazlık kaynağı olabileceğini keşfeder.
Kaynaklar	Kağıt ve kalem, farklı değerleri içeren bir çalışma listesi

Prosedür

Özel bir sıralama yapılmaksızın, 20 değerden oluşan bir liste her öğrenciye verilir: toplumsal başarı, aşk, itaat, güvenlik, barış, düzen, insan onuru, kendi hakkında iyi şeyler düşünme, eşitlik, başkalarına saygı, dürüstlük, aile, dayanışma, sorumluluk, adalet, hoşgörü, özgürlük, rekabet, sağlık, vatanseverlik.

1. Öğrenciler çiftler halinde çalışır.
2. Öğretmen, öğrencilerden listedeki değerleri üç kategoride gruplandırmalarını ister. “Birinci kategoriye size en önemli görünenleri koyun; ikinci kategoriye daha az önemli olanları koyun; ve sonuncuya da sınıflandıramadıklarınızı koyun.” Bu iş yavaş ve düşünerek yapılmalıdır.
3. Değişen çift gruplarının tartışmalarıyla geri bildirim alınır.
Hiçbir hiyerarşi tercih edilmez. Bu etkinlik için herhangi bir değerlendirme yapılmayacak, not verilmeyecektir.
Öğretmen basit düşünsel değerlerle bir davranış türünü içeren etkin değerler arasındaki farkı vurgulamalıdır.
4. Öğrencilerden ilk yaptıkları seçimleri içeren listeyi saklamalarını isteyin.

Ek Çalışma

1. Öğrenciler üç kişilik gruplar oluşturur ve aşağıdaki sorulara yanıt vererek kendi sistemlerini (birinci seçim listesi) karşılaştırırlar:
 - Neden en önemli olarak bu değeri seçtim?
 - Bu değer benim pratikteki davranışım için herhangi bir önem taşıyor mu?
 - Bu değer gerçekleştirilmesindeki engeller neler?
 - Benim ana çelişkim nedir?
 - Bunu çözmek için ne yapabilirim?
 - Gerçek toplu yükümlülükler karşısında bireysel yaklaşımlar nelerdir?
2. Öğrenciler değerlerini örneğin genel etik ya da insan hakları, pratik kullanım, genel ya da toplumsal başarı gibi kategoriler altında gruplandırır.
Hangi gruplandırma en önemli görünüyor?
Bir seçimle karşılaşan bir birey, düşünmeden, alışkanlıklarına göre davranır ya da davranışı için en iyi görünen nedenleri arar. Kendimize bir amaca ulaşmanın en iyi yolunu sorduğumuzda değil, hangi amacın seçilmesi gerektiğini sorduğumuzda değerleri düşünürüz.
3. Bu süreç, bir çıkar çatışması olduğunda karşıt argümanlarla karşılaşan tüm taraflar için kabul edilebilir bir çözüm sunar. Kişisel çıkarları savunmak için çoğu kez ahlaksal terimler kullanmaya eğilimli olsak da, işlemekte olan belirli ilkeler vardır. Bireye saygı duymak bir ilke, bir eylemler kategorisinin kabulünü ya da reddini sağlayan bir kuraldır.

Belirli bir davranış kuralının bireye karşı saygılı olup olmadığını bilmenin en güvenilir yolu, kuralın tersinirliğidir. Bu, başkalarının çıkarlarına kendi çıkarlarımız kadar ağırlık vermemizi sağlar.

Öğrenciler gruplar halinde birkaç ilke formüle etmelidir, örneğin:

- yasalara daima uyulmalıdır
- herkesin hayatını uygun gördüğü biçimde yaşama hakkı vardır.

Bundan sonra ifade edilen bakış açılarını ve ilkeleri belirleyebilirler.

Alıştırma 2.3. – Yaşam felsefesi

Eğitim amacı	Öğrenciler hangi değerlerin farklı uygulamalar gerektirdiğini anlar.
Kaynaklar	Bir poster ya da sınıf tahtası üzerinde farklı yaşam biçimlerinin bir listesi

Prosedür

1. Öğrenciler aşağıdaki ölçekten yararlanarak her bir “yaşam biçimini” değerlendirirler:
 - 7 – çok beğendiniz
 - 6 – beğendiniz
 - 5 – oldukça beğendiniz
 - 4 – kayıtsız kaldınız
 - 3 – ilgilenmediniz
 - 2 – beğenmediniz
 - 1 – hiç beğenmediniz.
2. Öğretmen öğrencilerden kendi puanlamalarını çiftler ya da üç veya dört kişilik gruplar halinde karşılaştırmalarını ister.

Ek Çalışma

Öğrenciler kendi ideal yaşama biçimlerini anlatan bir yazı yazarlar (o anda yaşadıkları yaşam biçimini anlatmakta kaçınmaları gerekir). Çelişkileri bulurlar; bunlar, değerler ölçeğine uygun mu?

Materyaller

(bir sonraki sayfaya bakınız)

Farklı yaşam biçimleri

1. Yaşamda şunlar gereklidir: ılımlılık, zeka, aşırı uçların dengelenmesi, dostluk, kendini kontrol etme, disiplin, ileriye görme, görgü ve belirli geleneklere saygı.
2. Maddi ve fiziksel dünyaya bağlı olmaksızın, yaşamda önemli olan bireysel ve düşünsel özgürlüktür.
3. En önemli öznelilikler şefkat, sevgi, adanmışlık, kişinin tutku ve çıkarlarının kontrolü ve başkalarına karşı açık olmadır. Cüretkâr entellere, güç arayışına ve bencilliğe güvenmemek gerekir.
4. Hayattan keyif almak, dünyayı değiştirmekten daha önemlidir: etik kuralların, disiplinin ve kişisel fedakârlıkların reddi; yalnızlık dönemleri içeren sosyalleşme gereksinimi vardır.
5. Kişi bir grupta özdeşleşmeli ve yoldaşlık aramalıdır. Sosyalleşme ve eylem ve yalnızlığın ve maddi çıkarların bir soyutlaması olan tefekkürün reddi önemlidir olumlu duygusal dışsallaştırma ve paylaşılan keyifler tercih edilir.
6. Kişi bol bol fiziksel etkinlik, kendi dünyasının keşfini ve gerçekçi duygular, işe ilişkin tercihler, nostaljik hayallerin reddini, rahatlık ve tatminin reddini aramalıdır.
7. Günler birbirini izler ama hepsi farklıdır. Kararsızlık ve uyarlanma çekirdek öneme sahiptir ve kişi her önemli andan keyif almayı istemelidir. Hepsinin ötesinde, bir fikrin esiri olmayın.
8. Basit keyifler önemlidir: rahatlık, dostluk, dinlenme, sağlık, yoğun ve karmaşık keyiflerin reddi, hırs ve fanatikliğin reddi.
9. Açık olmak ve alıcı olmak gereklidir: mutluluklar ve başarı kendiliğinden gelecektir, sakın ve almak üzere bekleyin.
10. Kişi kendini kontrol etmeli fakat tedbirli olmalı, dünyanın kuvvetlerinin ve insanoğlunun sınırlarının farkında olmalıdır. Kişi cömert olmalı fakat ütopyacı olmamalıdır ve öz-kontrol ve ciddiyetle yaşamalıdır.
11. Ayrıntılı düşünme önemlidir. Dünya çok büyük ve saldırgandır. Ruhun iç yaşamı temel niteliktedir ve reddedilmesi gereken, beyhude, acılı bir dünyadan önceliklidir.
12. Eylem, uygulama, güçlükler, yapıcılık üzerine odaklanılmalıdır; gerçek yaşam vücut, eller, kaslardır. Sağduyu, rahatlık ve gevşeme kabul edilmemelidir.
13. İnsanoğlu hizmet etmek için vardır: kişisel gelişmelerini beslemek için başkalarına faydalı olma. Kendini dünyaya bırak; alçakgönüllü, sebatlı, sadık, esnek ol. Sormadan ver, İyilik için çalış.

Bölüm 3 – İnsan haklarını öğrenmeye başlamak

Giriş

Bu resim çocukların ve gençlerin aşına oldukları bir dizi nesne içeriyor. Bunların her biri bir insan hakkının ya da çocuk hakkının bir simgesi olarak okunabilir – bir çadır (boş vakit), bir şemsiye (korunma), bir tabakta yiyecek (fiziksel ihtiyaçlar), bir kitap (eğitim, düşünce özgürlüğü), bir oyuncak ayı (boş vakit ve oyun), bir bayrak (vatandaşlık haklarının devlet tarafından korunması), bir ilk yardım çantası (tıbbi bakım), bir zarf (iletişim ve ifade özgürlüğü), bir ev (mahremiyet). Yerküre, insan haklarının tüm insanlar için korunması fikrini ifade edebilir. Bu semboller bir oyun gibi üst üste dizilir ve bunların döndüklerini hayal edebiliriz. Böylelikle, birbirlerine bağlanarak bölümlerinin toplamından daha fazla şey ifade eden bir bütün olurlar. Bir parçayı çekerseniz, tüm yapı çökecektir.

Bu resim, görünüşte basit olan simgelerin ne kadar güçlü olabileceklerini gösteriyor. İnsan hakları için simgeler bulmak çok küçük yaştaki öğrencilere ve elbette ki yaşça daha büyük öğrencilere verilebilecek bir alıştırmadır. Bu simgeleri insan hakları konusundaki kişisel deneyimlerine bağlama ve insan haklarının kendi yaşamlarındaki önemini keşfetme olanağı sağlar ve bu bölümdeki birkaç alıştırmaya da bu yaklaşımı izlemektedir.

Bu bölümdeki alıştırmalar insan haklarıyla ilgilidir – bu, insan hakları eğitiminin çekirdek konusudur. Diğer bölümler, örneğin değerleri konu alan bölüm insan hakları yoluyla öğretmeyi vurgular – pedagojik kılavuz olarak insan hakları. Bu alıştırmalar insan haklarını öğretme üzerine odaklanmıştır:

- insan hakları konusunda bilgi sahibi olma: öğrenciler bir ya da birkaç insan hakkını ayrıntılı olarak bilir ve temel ilkeleri anlar;
- insan haklarını okuma – her sözcüğün önemi varmışçasına yavaş yavaş ve dikkatle okuma;
- insan haklarıyla günlük yaşamı ilişkilendirme; öğrenciler kendi kişisel deneyimlerini ve istekleriyle ihtiyaçlarını insan hakları açısından gözden geçirirler.

Bu, her yaştaki öğrenciler için uygun bir yaklaşımdır.

Birkaç alıştırmaya görev dayalı öğrenme örnekleridir. Öğrenciler bir poster ya da hazine sandığı yapar ve bazı insan haklarını temsil eden simgeler oluştururlar. Öğrencilerin yaratıcı becerilerini cezbeden böylece alıştırmalar standart metne-dayalı yaklaşıma bir alternatif sunar.

Tüm alıştırmaların sınıfta dikkatle düşünülmesi gerekir. Öğrenciler insan haklarının ihlal edilebileceğini ve bu nedenle de yasalarla ve yaptırımlarla koruma gerektiğini anlamalıdır (polis, cezalandırma sistemi).

Yaşça daha büyük öğrencilerle bazı ek adımlar atmak mümkündür. İnsan hakları, temel haklardır; bu hakların herhangi bir yetkili makam tarafından verilmesine gerek yoktur ve herhangi bir yetkili

makam tarafından bizden geri alınamazlar. Öğrencilerin Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi gibi temel insan hakları antlaşmalarının varlığını bilmeleri gerekir. Bizim haklarımızın başkalarının hakları tarafından sınırlandırıldığını anlamalıdır. Bunun nasıl yapılacağını kendimizin bulması gerekir ve gerektiği takdirde yasa koyucular ve hâkimler karar verir. Avrupa Konseyi ya da hükümet-dışı örgütler (sivil toplum kuruluşları - STK'lar) tarafından yayınlanan raporların gösterdiği gibi, devletin kendisi de insan haklarını ihlal ediyor olabilir. Böylesi durumlarda vatandaşlar kendi ulusal anayasa mahkemelerine ya da Strasbourg'daki Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'ne başvurabilirler.

Alıştırma 3.1. – İnsan hakları posterleri

Eğitim amaçları	Öğrenciler insan haklarının şu yönlerini anlamalıdır: bu hakların temel yapısı (insan haklarından kimler yararlanır – içerik – yürütme yolları); insan haklarının ihlal edilmesi problemi; insan haklarını korumanın yolları. Öğrenciler okuma becerilerini uygulamalıdır. Öğrenciler yaratıcı becerilerini geliştirirler.
Kaynaklar	Büyük tabaka kağıtlar. Çeşitli renklerde A4 boyutlu kağıtlar. Keçe kalemler, makas, yapıştırıcı, eski dergiler ve gazeteler, resim ve fotoğraflar; Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin ya da Evrensel İnsan Hakları Beyannamesi'nin metinleri.

Prosedür

1. Öğrenciler dörtlü gruplar oluşturur.
2. Öğretmen her gruba bir insan hakkını temsil eden bir makale verir. Yaşça daha büyük öğrenciler hangi makaleyle ilgilenmek istediklerine karar verebilirler ve bu seçimlerini açıklarlar (bakınız basamak 4).
3. Her grup bir insan hakkı ile ilgili bir poster hazırlar. Bu poster şu kısımlardan oluşur:
 - a. bu insan hakkının başlığı;
 - b. Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi ya da Evrensel İnsan Hakları Beyannamesi'nin ilgili metni;
 - c. bu insan hakkını sembolize eden bir resim (örneğin bir araba seyahat özgürlüğünü ya da kapalı bir ev kapısı mahremiyet özgürlüğünü gösterebilir);
 - d. aşağıdakilere atıf yaparak bu insan hakkının yapısının bir analizi (ileri sınıflar için):
 - bu haktan yararlanan kişiler;
 - içerikler (bu hak neyi korur ya da ne verir);
 - uygulama ya da yürütme için yollar;³
 - e. bir sembol (örneğin seyahat özgürlüğü için bir tekerlek ya da ifade özgürlüğü için dudaklar).
4. Gruplar sınıfta posterlerini sunar ve tartışır.

Ek Çalışma

Bu poster aynı zamanda söz konusu insan hakkının ihlallerinin örneklerini ve bu hakkın nasıl yürürlüğe konabileceğini veya konması gerektiğini de içerebilir.

Varyasyon

Yukarıda belirtildiği gibi, posterin yapısı yaş grubuna ve öğrencilerin bu insan hakkı konusundaki bilgilerine göre değiştirilebilir. Bu alıştırma bir giriş olarak ya da bir uygulama olarak kullanılabilir.

İleri düzeydeki sınıflara verilirken, bu alıştırma insan hakkının türü gibi yönleri de içerebilir (bireysel bir özgürlük verilmesi, eşitliğin korunması, sosyal hakların verilmesi). Bunlar, insan hakları “kuşakları” ile ilişkilendirilebilir.

3. Bakınız Yves Lador, *Teaching Guide to the European Convention on Human Rights (Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi için Öğretme Kılavuzu)*, Cenevre/Strasbourg, 1997, s. 53f (how is a human right created? (bir insan hakkı nasıl oluşturulur?).

Bu alıştırma kendi başına kullanıldığında tek bir insan hakkı üzerine odaklanan izole bir akademik yaklaşıma yol açabilir. Bu nedenle, bu alıştırmanın insan hakları sürecini içeren başka alışımlarla, örneğin öğrencilerin kişisel deneyimleri, bir insan hakkına ilişkin ihlal ve uygulama sorunları ve insan haklarının evrensel doğası üzerine tartışmalarla ilişkili alışımlarla birleştirilmesi tavsiye edilir.

Alıştırma 3.2. – İpler

Eğitim amacı	Bu alıştırmanın amacı, insan hakları öğretimine giriş olarak ortak kökenimizin ve ortak yuvamızın küresel bir perspektifini sunmaktır. Tüm insanlar aynı kökeni ve aynı dünyayı paylaşmaktadır ve nerede yaşadıkları ya da hangi durumda olduklarına bakılmaksızın hepsi aynı haklara sahiptir. Bu alıştırma bunların çocuklar tarafından daha kolay anlaşılması için büyük rakamları görselleştirir.
Yöntem konusunda not	Bu alıştırma grup çalışması değil, öğretmen tarafından anlatılan bir ders modelidir.
Kaynaklar	4.8 ve 6.7 metre uzunluğunda iki ip parçası, tercihen bir dünya haritası ya da bir yerküre.

Prosedür

1. Öğretmen öğrencilere 4.8 metrelik ipi gösterir ve bunun uzunluğunu tahmin etmelerini ister. Öğrenciler ipin 4.8 metre olduğu konusunda fikir birliğine vardıldıktan sonra, öğretmen bunun kaç milimetre olduğunu sorar.
2. 4 800 milimetre dünyamızın geçmişini simgeleyebilir çünkü dünya 4 800 milyon yıl yaşındadır.
3. Öğretmen gezegenimizin oluşumuna geri döner ve dünyanın geçmişindeki başlıca olayları verir, 1 milimetre 1 milyon yıla karşılık gelir. İnsanoğlu yeryüzünde ne kadar zamandır var? Öğretmen son 1-2 milimetreyi gösterir ve bunu ipin geri kalanıyla karşılaştırır. Belki de insanoğlu o kadar önemli değil? Belki de üzerinde yaşadığımız gezegene daha iyi bakmamız gerek?
4. Öğretmen öğrencilere insanoğlunun geçmişi hakkında bir parça bilgi verir. Bildiğimiz kadarıyla insanoğlunun kökeni Afrika'da ortaya çıkmıştır. Başlangıçta hepimiz Afrikalıydık! Sonra insanoğlu Afrika'dan göç etti ve nihayetinde de tüm dünyaya yayıldı. Günümüzde birçok farklı dil konuşan, farklı dinleri ve kültürleri olan çok sayıda ülke ve birçok farklı grup var, ama başlangıçta hepimiz aynıydık.
5. Öğretmen öğrencilere ikinci ipi gösterir. Bu ne kadar uzun? Günümüzde dünyada 6.7 milyar insan var.⁴ Dolayısıyla, ip üzerinde 1 milimetre 1 milyar insana karşılık gelir. Öğretmen ip üzerinde büyük ülkelerin büyüklüğünü gösterir. Bizim ülkemizin büyüklüğü ne kadar? Bazı insanlar dünyayı “bizim halkımız” ve “yabancılar” olarak ikiye ayırır. İp bize insanların çoğunun “yabancı” olduğunu gösterir! Fakat hepimiz yuvamız olarak bu gezegeni paylaşıyoruz ve bu gezegen üzerinde birlikte yaşamayı öğrenmemiz gerekir. Dünya ülkeleri Birleşmiş Milletler Örgütü yoluyla farklı olsak ve farklı yerlere yaşasak da, hepimizin aynı haklara sahip olduğuna karar vermiştir.

Ek Çalışma

Öğretmen bu girişten sonra çevresel soruları, genel olarak insan haklarını, önyargı ve stereotipleri (bakınız, “Başkalarını algılamak” bölümü), coğrafi soruları ve uluslararası ilişkileri tartışarak devam edebilir.

4. Öğretmen gerekiyorsa bu rakamı güncellemeli ve ipin uzunluğunu da buna göre ayarlamalıdır. Bu kitabın basım tarihinde (2008) bu rakam doğrudur.

Alıştırma 3.3. – İnsan hakları ağacı

Eğitim amacı	Öğrenciler insan hakları konusunda yargıya varmak için kavramsal bir çerçeve geliştirir.
Kaynaklar	Renkli kalemler, duvara asacak büyük kağıtlar

Prosedür

1. Öğretmen öğrencileri üç ila beş kişilik gruplara ayırır.
2. Öğretmen öğrencilere güzel bir ağaç çizmelerini söyler ve buna “bizim insan hakları ağacımız” adını verir. Öğrencilerden ağacın gövdesinin altına “insan hakları” yazmalarını ister.
3. Bundan sonra ağacın ana dalları olmalıdır, öğrenciler bu dalları insan haklarına dahil olan ya da olması gerektiğini düşündükleri kilit kavramlarla adlandırır. Bu ana dalların etrafında daha küçük dallar çizilir ve bunlar da ana kavramlara bağlı olduğunu düşündükleri kavramlardır.
4. Belirli bir süre verildikten sonra, gruplar çizimlerini duvara asarlar ve diğerlerine çizimlerinde yazdıklarını açıklarlar. Bu posterler bir süre duvarda bırakılabilir. Bunlara süs olarak bakılabilir ve daha sonraki derslerde de tekrar kullanılabilir.

Ek Çalışma

Öğrencilerin insan hakları hakkındaki düşüncelerini öğrendikten sonra, öğretmen insan hakları ya da çocuk hakları üzerinde daha ayrıntılı çalışmaya geçebilir ve gerçek hakların öğrencilerin yazdıklarıyla ne derece çakıştıklarını inceleyebilir.

Alıştırma 3.4. – Balon gezisi

Eğitim amaçları	Öğrenciler insan haklarındaki evrensel değerlerin farkına varır. Bazı insan haklarının başka insan haklarını içerdiğini anlarlar, fakat insan hakları sistemi içinde, belirli insan haklarının korunup korunmaması bir fark yaratır. Öğrenciler insan haklarının vazgeçilemez olduğunu ve insan haklarının keyfi olarak kaldırılmasının diktatörlükle sınırdışı olduğunu anlarlar.
Kullanım notu	Bu oyun insan hakları konulu bir ders dizinin başlangıcında bir giriş olarak ya da sonunda bir aktarım alıştırmaları olarak uygulanabilir.
Kaynaklar	kurşun ve tükenmez kalem, duvara asılabilecek tercihen büyük tabaka kağıtlar; atılacak/öncelik verilecek hakların listesi.

Prosedür

1. Öğretmen oyunu yönetir. Öğrenciler beş ya da altı kişilik gruplar oluşturur. Her grup bir poster ve işaretleyici kalemler alır. Öğrenciler deniz üstünde ya da yerel bir manzaranın üstünde bir sıcak hava balonu çizerler. On insan hakkını sembolize eden püskürtme kumu dolu torbalar posterin üzerine tutturulur (aşağıdaki listeye bakınız).

2. Oyun başlar. Öğrenciler kendilerini “insan hakları balonu” ile bir gezi yaptıklarını hayal ederler. Balon düşmeye başlar ve ciddi bir kazayı önlemek için yolcuların kum torbalarını atması gerekir.

Öğrencilerin yapmaları gereken kum torbalarının temsil ettikleri insan haklarını önceliklendirmektir. Bazı kriterler kullanmaları gerekir, örneğin: bir hak bir başka hakkı içerir mi? Bir hak demokrasi ya da kişisel gereksinimlerimiz için özel bir öneme sahip midir?

3. Ancak, balon düşmeye devam eder ve belirli aralıklarla tekrar kum torbası atılması gerekir. Öğrencilerin tekrar kum torbası atmaları gerekir. Beş ya da altı kum torbası atıldıktan sonra balon güvenli bir şekilde yere ulaşır.

4. Sınıfta hep birlikte düşünme. Her grup kendi listesini tüm sınıfa sunar ve önceliklerini (bazılarını) açıklar. Artık listeler karşılaştırılabilir. Çok fark var mı? Gruplar içindeki çalışmalar konusunda da bilgi verilmesi gerekir. Bir karar varmak zor oldu mu? Bazı insan haklarına diğerlerine kıyasla öncelik vermek zor oldu mu? Sıralanmış olan tüm insan haklarının önemli olduğu fakat bir seçim yapmak gerektiğinde kişilerin önceliklerinin farklı olabileceği kararına varılır.

İşlevsel bir anayasada bu haklardan herhangi birinin kaldırılması demokrasiye ciddi zararlar verir. İnsan hakları doğal haklardır ve nedenle de vazgeçilemezler. Dolayısıyla, balon gezisi hiç bir zaman gerçekleşmeyeceğini umduğumuz bir durumun benzetimidir – bir diktatörün hükümranlığı.

Eğer öğrenciler bu temeldeki oyunun kurallarını sorgulamaya başlarsa, öğrenme amacına tam olarak erişilmiş demektir.

Ülkenin anayasasında bu haklardan hangisinin olduğunu ve bu hakların nasıl korunduğunu inceleyerek bu düşünmeyi genişletmek mümkündür.

Ek Çalışma

Bu alıştırmaya yaşça daha küçük öğrencilerle yapılıyorsa, kum torbaları – haklar – öğrencilerin daha aşına oldukları şeylerle değiştirilebilir, örneğin “serbest seçimler” yerine “oyuncaklar” alınabilir. Sonradan bilgilendirme bölümünde bunlar çocuk haklarına bağlanabilir.

Materyaller

Bilgi

Balondaki kum torbaları şu hakları içerir:

- serbest seçimler
- mülkiyet hakkı
- kadın ve erkek eşitliği
- temiz ve sağlıklı bir çevre
- sağlıklı yiyecek ve temiz suya erişim
- eğitim hakkı
- düşünme, vicdan ve din hürriyeti
- tüm vatandaşlar için yiyecek ve barınma
- müdahale edilmeyen özel hayat
- seyahat özgürlüğü.

Alıştırma 3.5. – İstekler ve gereksinimler

Eğitim amacı	Öğrenciler istedikleri ve gerçekten gereksinim duydukları şeyler arasındaki farkı anlarlar.
Kaynaklar	Kağıt, kalem, makas.

Prosedür

1. Öğretmen öğrencilerden ihtiyaç duyduklarını düşündükleri şeylerden bazılarını kağıt parçalarına yazmalarını ister (öğretmen bu parçaları dersten önce hazırlayabilir ya da öğrencilerin kesmelerini isteyebilir). Her biri 8-10 çizim yapabilir.
2. Çizimler yapıldıktan sonra, öğretmen öğrencileri gruplara ayırır.
3. Bundan sonra her gruptan beş tanesini seçmelerini ister. Masada sadece en önemli beş tanesi kalmalıdır. Bundan sonra gruplar birbirlerine seçtiklerini açıklar. Herkes aynı şeyleri mi seçmiş?

Ek Çalışma

Öğretmen sınıfa bir çamaşır ipi asar ve bu ipe çizimleri mandallar. Hangi çizimlerin kaldırılacağı, gerçekten ihtiyaç duymadıkları şeyler tartışılır. Sonunda ip üzerinde sadece beş çizim kalmalıdır. Öğrenciler bu beş tanenin hangileri olacağı konusunda anlaşabiliyorlar mı?

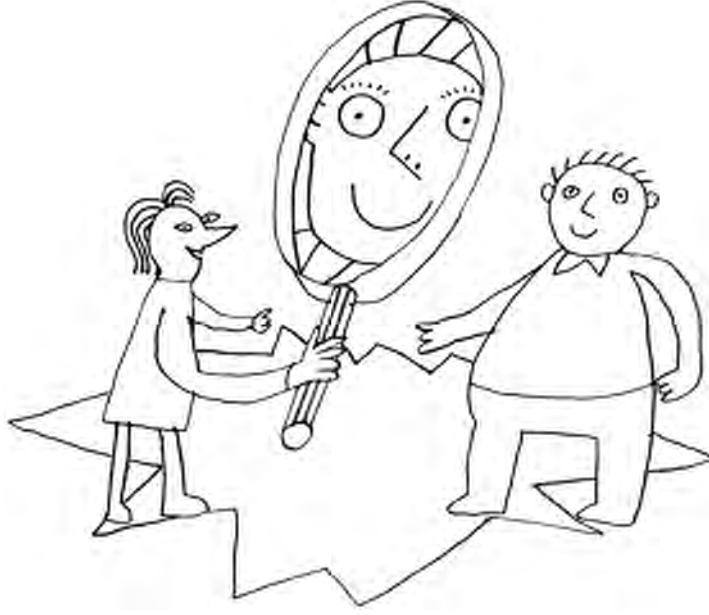
Alıştırma 3.6. – Hazine sandığı

Eğitim amaçları	Bu, altı yaşından küçük çocuklar için bir alıştırmadır. Öğrenciler, çocukların hakları olduğunu anlar, böylesi hakların var olduğunu farkına varırlar ve bu haklara saygı duymanın önemli olduğunu anlarlar.
Kaynaklar	Hazine kutusu çocukların kendilerinin süsledikleri ve doldurdukları son derece hoş bir sandıktır (gazete yazıları, çocuk haklarını gösteren UNICEF piktogramları, oyuncak bebekler ve çeşitli nesnelere).

Prosedür

1. Başlangıçta sandık şunları içerir:
 - eşitlik hakkını ve fiziksel ya da zihinsel engellilerin yardım alma hakkını temsil eden iki resim;
 - Guatemalalı çocukları temsil eden iki oyuncak bebek .
2. Çocuklar, çocuk haklarını temsil eden nesnelere toplayarak ve bunlarını hazine sandığına koyarak bu hakların önemini anlar. Hazine kutusu projesi ilkokulun sonuna kadar devam etmelidir.
3. Sınıfın büyük hazine sandığına ek olarak, her öğrencinin kendi küçük hazine sandığı vardır.

Bölüm 4 – Başkalarını algılamak

Giriş

Bu resim bir erkek çocuğuna büyüteçle bakan bir kızı gösteriyor. Büyüteçte oluşan görüntü erkek çocuğuna benzer fakat gerçekte erkek çocuğuyla özdeş değildir. Erkek çocuğuyusa, kendinin bu görüntüsünün neye benzediğini bilmez. Bu görüntü doğru olabilir ya da yanlış olabilir, hatta erkek çocuğunun farkında olduğundan ya da açığa vurmak istediğinden fazla ayrıntı içeriyor olabilir. Çocukların ikisi de gülüyor, dolayısıyla algı ile gerçek arasındaki fark bir sorun yaratmış görünmüyor. Kız, erkek çocuğunun kendisine değil görüntüye gülümseyerek bakıyor.

Hepimiz başkalarına bakarken kendi büyüteçlerimizi kullanır ve onların bu görüntülerini zihinlerimize yerleştiririz. İnsanları bu zihnimizdeki görüntülerle yargılarız. Bunlar, bizim stereotip yarattığımız ham materyaldir. Hepimiz karmaşık dünyanın hiçbirimizin tam anlayamadığı böylesi basitleştirmelerini kullanırız. Eğer bu stereotipler önyargılara, özellikle de olumsuz önyargılara dönüşürse, toplumda parçalanma ve düşmanlık üretirler.

Bu bölümdeki alıştırmalar öğrencilerin diğerlerini algılayışlarının ve onlar hakkındaki önyargılarının farkına varmalarına, onlar hakkında eleştirel düşünmelerine ve gerekiyorsa bunları düzeltmelerine yardımcı olur. Dolayısıyla, bu bölüm, demokrasi ve insan haklarının toplumsal boyutu üzerinde odaklanır. Karşılıklı algılarımız, önyargılarımız ve birbirimizle etkileşim yollarımız demokrasi ve insan haklarının üzerinde yeşereceği zemini teşkil eder. Hükümet ve anayasa ilkeleriyle getirilen demokrasi ve insan hakları olması yeterli değildir; bunların toplumsal ve kültürel kökenleri de aynı derecede önemlidir.

Genel olarak, öğrenciler toplumumuzun ve içinde yaşadığımız dünyanın karmaşıklığını azaltmada stereotiplerin işlevini anlamalıdır. Ayrıca, bu stereotiplerin tehlikeli olabileceğini, toplum içinde düşmanlık tohumları serpebileceklerini de anlamalıdır. Bu özellikle yabancılarla karşılaştığımızda ve korku duyguları ortaya çıktığında olabilir. Öğrenim insanların önyargıları ve yanıltıcı stereotipleri görmelerine ve bunları düzeltmelerine yardımcı olur.

Yaşça daha büyük öğrenciler algılarımızın ve önyargılarımızın nihayetinde bir toplulukta demokrasiyi ve insan haklarını destekleyen ya da köstekleyen bir kültüre katkıda bulunduğunu da anlayabilir. Aslında, demokrasi benimle – ve seninle başlar.

Alıştırma 4.1. – Herkes farklı, herkes eşit

Eğitim amaçları	Öğrenciler bir grup içerisinde birbirlerini tanımayı ve kabul etmeyi öğrenirler. Öğrenciler farkında olmadıkları ortak yönlerini keşfederler. Öğrenciler farka ilişkin davranış ve uygulamaların farkına varırlar.
Kaynaklar	Yerde bir çizgi çekmek için bir tebeşir ya da bir ip.

Prosedür

1. Öğretmen bir dizi özelliği teker teker sayar. Bir özellik sayıldığında, bu özelliğe sahip olduğunu farkına varanlar çizgiyi geçer.

Örnekler:

- kot pantolon giyenler
- mavi gözlü olanlar
- yaşça büyük olanlar
- Avrupa’da başa ülkelere gitmiş olanlar
- düzenli olarak gazete okuyanlar
- ayrımcılığa maruz kalmış olanlar
- eşcinsel arkadaşları olanlar
- önyargıları olanlar, vb.

Öğrencilerden özellik önermeleri de istenebilir, fakat öğretmen neyin hassas olabileceğinin farkında olmalıdır.

2. Öğrenciler şu konuları tartışırlar

- Hiçbir ortak yönünüzün olmadığı biriyle kendinizi bir grup içinde bulduğunuz oldu mu?
- Büyük bir grubun bir parçası olmak nasıl bir duygu?
- Yalnız olmak nasıl bir duygu?

Varyasyon

Bir özellik sayıldığında, öğrenciler sınıfta dolaşarak aynı özelliklere sahip öğrencilerden oluşan gruplar kurarlar. Ortak yönlerini tartışmak için bir süre birlikte kalırlar. Konuştukları örneğin tercihler ve davranışlarla ilgilidir.

Alıştırma 4.2. – Farklılık

Eğitim amaçları	<p>Öğrenciler farklılıkları tanırlar ve farklılığın sosyal yapılardan kaynaklandığını anlarlar.</p> <p>Ergenlik çağında farklılık önemlidir. Genç insanlar ilgi çekmek, yetişkinler tarafından kabullenilmek ve başkalarından saygı görmek ister. Ergenlikte kimlik oluşturma'nın önemli bir yönü yetişkinlerden, özellikle ebeveynlerden ayrılmaktır.</p> <p>Öğrenciler çok sayıda biyolojik farklılık olduğunu ve bunların hepsinin belirlenemeyeceğini anlar. Örneğin bir zekâ biçiminin diğerinden üstün olduğunu söylemek mümkün değildir. İnsanlar arasında sorun olan farklılıkların kaynağı toplumdur – örneğin değerler, sosyal statü ya da toplumsal değişim yoluyla. Öğrencilerin kültürel azınlıklara ait oldukları sınıflarda, bu alıştırma bu öğrencileri ayrımcı olmayan bir bağlamda göstermek için iyi bir fırsattır.</p>
Kaynaklar	Büyük bir tabaka kağıt.

Prosedür

1. Öğretmen büyük bir tabaka kağıt üzerine mümkün olduğunca çok sayıda insan arasındaki farklılık türlerini sıralar.
2. Sınıf dört gruba ayrılır. Her ekip belirli bir farklılık türünün listesini yapar:
 - fiziksel farklılıklar
 - psikolojik farklılıklar
 - sosyal farklılıklar
 - kültürel farklılıklar.
3. Değerlendirme: öğrenciler insanlar arasındaki farklılıklar hakkında düşünürler:
 - “Anladım ki, ...yı tanıyorum
 - ... ama öğrendim ki ...
 - En büyük şaşkınlığım oldu”

Ek Çalışma

Öğretmen insanların neden hem benzer hem de farklı olduklarını açıklar.

Öğrenciler farklılığı yaşamının zor olduğu iki durum hayal eder ve yazıya döker. Sonradan bu tüm sınıfça tartışılabilir.

Alıştırma 4.3. – Doğru ve yanlış

Eğitim amaçları	Öğrenciler zihinlerindeki stereotiplerin farkına varırlar ve bunlar hakkında eleştirel düşünürler. Basitleştirmelerin ve stereotiplerin içinde yaşadığımız dünyanın karmaşıklığıyla başa çıkmamıza yardımcı olduğunu anlarlar. Öğrenciler yargılama ve karar verme yeteneklerini geliştirirler. Bunu yaparken eleştirel bir tavır geliştirmeye teşvik edilirler.
Kaynaklar	Sınıftaki masa ve sandalyeler kaldırılmalıdır. Sınıfın karşıt köşelerinde bir “doğru” ve bir de “yanlış” alan belirlenir.

Prosedür

1. Öğrenciler sınıfın ortasında dururlar. Öğretmen kadınlar, erkekler, çeşitli milletler, vb hakkında doğru ve yanlış olan bir dizi cümle okur.
Her cümleye yanıt olarak öğrenciler cümleyi doğru ya da yanlış bulmalarına göre bir köşeye giderler.
Herhangi bir fikri olmayan öğrenciler ortada kalır.
2. Öğretmen öğrencilerden seçimlerini açıklamalarını ister.
Öğretmen doğru yanıtı verir. Bu basamak asla atlanmamalıdır.
3. Öğrenciler öğretmenin verdiği bilgiye tepki verir. Öğretmen öğrencileri başkalarını nasıl algıladıklarını açıklamaları için teşvik eder, özellikle de bu algıların yanlış olduğu ortaya çıkmışsa.

Ek Çalışma

Öğrenciler medyanın azınlıklar, cinsiyet, şiddet, vb ile ilgili sorunları nasıl ele aldığını analiz ederler. Öğrenciler stereotip, önyargı, yüzeysellik ve kapsamlı ya da araştırmacı gazetecilik örnekleri verir. Öğrenciler yanlış ya da eksik olduğunu düşündükleri bilgileri düzeltmeye çalışır.

Alıştırma 4.4. – İlk izlenimler

Eğitim amaçları	Öğrenciler stereotipleri belirleyebilir ve insanların birbirleri hakkındaki izlenimlerinin ve algılarının çeşitliliğinin farkına varır. Öğrenciler aktif dinleme uygular ve başkalarına saygı duymayı öğrenir.
Kaynaklar	Büyük bir tabaka kağıt üzerine öğrencilerde farklı tepkiler oluşturacak kişilerin fotoğrafları tutturulur (öğretmen yaş, kültür, etnik grup, vb açılardan çok farklı karakterler seçmelidir).

Prosedür

1. Öğrenciler bir çember oluşturur. Öğretmen her öğrenciye bir kağıt verir.
2. Öğretmen öğrenciden kendine verilen fotoğrafa bakmasını ister:
 - “... görüyorum.”
 - “Sanırım ...”
 - “... hissettim”
3. Öğrenciler ilk izlenimlerini sayfanın altına yazar. Yazdıkları metni gizlemek için kağıdı katlarlar ve kağıdı sollarında oturana verirler.
4. Bu, her kağıt hızla çemberde dönene kadar devam eder.
5. Öğrenciler ilk izlenimlerini karşılaştırırlar:
 - İlk izlenimleriniz hangi açılardan farklıydı ya da benzerdi?
 - İlk izlenimde size çarpıcı gelen ne oldu?
 - Hangi yönleri fark etmediniz ve neden?
 - Bu aktivite size kendiniz hakkında ne gösterdi?

Ek Çalışma

Bu alıştırma çok az sayıda fotoğrafla ya da hatta tek bir fotoğraf veya etnografik videoyla yapılabilir. Ayrıca, her öğrenciden izlenimlerini bir kağıt parçasına yazmaları istenebilir.

Öğretmen başka kültürler hakkında bilgi verebilir: yiyecek, müzik, aile yapısı, vb.

Alıştırma 4.5. – Hepimizin önyargıları var

Eğitim amaçları	<p>Öğrenciler bu alıştırmada başka insanlar ve azınlıklar hakkındaki stereotipleri ve önyargıları sorgular. Farklı azınlıkların algılarını keşfederler.</p> <p>Öğrenciler kendi hoşgörü sınırlarının ve çatışan değer sistemlerinin sınırlarının farkına varırlar.</p> <p>Öğrenciler bir anlaşmaya varırken aktif dinleme becerilerini geliştirmek üzere eğitilirler.</p>
Kaynaklar	Her öğrenci için etkinlik sayfasının (senaryo) bir kopyası.

Prosedür

1. Her öğrenci senaryonun bir kopyasını alır ve sessizce okur.
2. Her öğrenci birlikte seyahat etmek istediği üç kişiyi seçer ve birlikte seyahat etmek istemediği üç kişi daha seçer.
3. Öğrenciler dört kişilik gruplar oluşturur.
 - Bireysel seçimlerini ve bu seçimlerin nedenlerini karşılaştırırlar.
 - Üç tercih ve üç istemedikleri kişiyi içeren bir liste üzerinde anlaşmaya varmaya çalışırlar.
 - Grupları için bir sözcü seçerler.
4. Her grup tüm sınıfa tercih edilen ve istenmeyen yol arkadaşları listesini sunarak, seçimlerinin nedenlerini açıklar.
5. Öğretmen deneyimlerin serbestçe tartışılmasını teşvik eder, örneğin:
 - Belirleyici faktörler neler oldu?
 - Eğer grup bir tercih listesi üzerinde anlaşamadıysa, neden anlaşamadı?
 - Yol arkadaşı listesi hangi stereotipleri içeriyor?
 - Bu görüntüler nereden geliyor?
 - Örneğin, kimse sizinle aynı vagona olmak istemezse, ne hissederdiniz?

Ek Çalışma

Bu liste yaş grubuna ve öğrencilerin sosyal temellerine göre uyarlanabilir, fakat ilk bakışta açıkça fark edilebilir olan azınlıkları temsil eden insanları ve böyle olmayan başka insanları içermelidir.

Azınlıklar ve ayrımcılık edebiyat ya da tarih aracılığıyla da incelenebilir.

Materyaller

(bir sonraki sayfaya bakın)

Senaryo

Birkaç gün sürecek uzun bir tren yolculuğuna çıktınız. Yataklı vagonu üç başka kişiyle paylaşıyorsunuz.

Vagonu aşağıdaki yolculardan hangisiyle paylaşmayı tercih edersiniz? Hangi üç yolcuyla paylaşmak istemezsiniz?

- şişman bir İsviçreli banker
- uyuşturucu kullanan İtalyan bir disk jokey
- egzotik nesnelere satan bir Afrikalı
- hapisten yeni çıkmış bir çingene
- feminist bir Alman rock şarkıcısı
- eşcinsel bir yabancı öğrenci
- bir bebeği olan genç bir Rus kadın
- sarhoş bir İngiliz dazlak
- HIV pozitif bir hayat kadını
- çok fakir bir sığınmacı
- silahlı bir yabancı asker
- sadece Fransızca konuşabilen genç bir kadın.

Alıştırma 4.6. – Hepimiz eşitiz ama bazılarımız daha çok eşit

Eğitim amaçları	Öğrenciler başkalarına karşı ayrımcı olmanın nedenlerini ve motivasyonlarını saptar ve analiz eder. Bu alıştırma sosyo-ekonomik faktörlerin toplumsal başarı şansını nasıl etkilediği üzerine odaklanmaktadır.
Kaynaklar	Büyük kalın kağıtlar ve işaret kalemleri

Prosedür

1. Öğretmen öğrencileri en fazla altı kişi içeren gruplara ayırır. Bu gruplar çift sayıda öğrenci içermelidir. Her grup bir kağıt ve bir işaret kalemi alır.
2. Öğretmen bir grubun yarısının bir sosyal kazananın, diğer yarısının da bir sosyal kaybedenin karikatürünü çizmesini ister.
3. Öğretmen gruplardan modellerinin özelliklerini yazmalarını ister: sosyo-ekonomik düzey, iş, cinsiyet, etnik grup, boş zaman aktiviteleri, giysi seçimleri, ana görünüm, yaşam biçimi, evlerinin tipi, tüketici alışkanlıkları.
4. Öğretmen gruplardan çizimlerini değişik tokuş etmelerini ve yorumlamalarını ister.
5. Çizimler duvara asılır. Her gruptan aldıkları çizimi tüm sınıfa yorumlamalarını ister.
6. “Sanatçı” eğilimleri açıklar. Çizimlerin ardındaki düşünceleri ve bu çizimlerin bakan üzerindeki etkilerini tartışarak öğrencilerin aşağıdaki sorulara değinmeleri beklenebilir:
 - Başarının ana özellikleri nelerdir?
 - Başarısızlığın ana özellikleri nelerdir?
 - “Kazanan” ile “kaybeden” arasındaki farkı yaratan faktörler nelerdir?
 - Sunulan kişiler belirli gruplardan mıdır?
 - Sosyal altyapılarına bakılmaksızın, herkesin başarı şansı aynı mı?

Ek Çalışma

Kültürleri, kökenleri, cinsel davranışları, dilleri, vb nedeniyle farklı olan insanlara karşı ayırt edici olmak ve onları dışlamak için nedenler nelerdir?

İnsanlar arasındaki eşitsizliğin nedenleri nelerdir? Eşitlik mümkün müdür, istenir mi yoksa istenmez mi?

Alıştırma 4.7. – Turist

Eğitim amaçları	Bu rol oyunu bir kültürler çatışmasının benzetimidir ve öğrencilerin rol oyununa getirdikleri streotipleri gözlemlemelerini sağlar. Öğrencilerin böylesi durumlarda ortaya çıkabilecek olası çelişkilerin farkına varmalarını sağlar. Bu alıştırma öğrencilerin “başkalarının gömleğini giyerek” perspektiflerini değiştirmelerini sağlar. Öğrenciler iletişim becerilerini geliştirirler.
Kaynaklar	Bir kağıt ya da karton, renkli işaret kalemleri, mümkünse turist eşyaları, örneğin bir kamera.

Prosedür

Yöntem üzerine not

İdeal bir düzenleme iki farklı sınıfla çalışmak olacaktır, her sınıfın başında kendi öğretmenleri olur. İki öğretmenin rolü öğrencilerine talimatları ve gruplarının (“turistler” ve “X’ler”) özelliklerini hatırlatmaktır.

1. Bu iki grup kendi sınıflarında toplanırlar. Etkinliğin yapılacağı bağlamı yaratmak ve rollerini hazırlamaları için 15 dakikaları vardır.
Turistler ülkelerine ilişkin bilgileri yazarlar, geziyle ilgili beklentilerini geliştirirler ve gezide yanlarında taşıyacakları eşyaları hazırlarlar, örneğin kamera, taşınabilir telefon, yabancı para. Eğer elde gerçek eşyalar yoksa, bunları çizerek sembolize edebilirsiniz.
“X’ler” kendi kültürlerini tanımlar: aile yapısı, ekonomi, el sanatları, giysi ve barınma.
“X’ler” mümkün olduğunca “ilkel” olmalıdır. Kendilerine bir ad bulurlar.
Kültürel öğeler homojen olmalıdır. Bunlar da çizimlerle sembolize edilebilir.
2. Bu etkinlik bir sonraki ders saatinde yapılabilir.
İki turist hediyelik eşya alışverişi yapar ve fotoğraf çekerken “X’ler”in üyeleriyle karşılaşır. Gruplarına geri giderler ve deneyimlerini anlatırlar. “X’ler”in tuhaf kültürlerinde fark ettikleri şeyleri anlatırlar.
“X’ler” de turistlerle ilk karşılaşmalarından edindikleri izlenimleri paylaşır, turistlerin davranışları hakkındaki görüşlerini anlatırlar.
3. Turistler kendi yaşam biçimlerini değiştirmek istemeyen “X’ler”in ülkesini işgal etmişlerdir.
4. İki grup geri bildirim için toplanır:
 - Turistler ne hissediyor?
 - “X’ler” ne hissediyor?
 - Turistler “X’ler” hakkında ne düşünüyor?
 - “X’ler” turistler hakkında ne düşünüyor?
 - Turistler “X’ler” in davranışlarında kendilerine zor gelen şeyleri açıklar.
 - “X’ler” turistlerin davranışlarında kendilerine zor gelen şeyleri açıklar.
 - Turistlere göre, “X’ler” bu teması kolaylaştırmak için ne yapabilirdi?
 - “X’ler”e göre, turistler daha az rahatsız edici olmak için ne yapabilirdi?
 - “X’ler”in ülkesine geri gitmek zorunda kalsaydınız, doğru davranmak için ne bilmeniz ya da yapmanız gerekir?

Ek Çalışma

Öğrenciler topluluklarının başka ülkeleri ziyaret etmiş üyeleriyle görüşme yaparlar ya da onları farklı bir kültürel zeminden gelen insanlarla tanışma deneyimlerini paylaşmak üzere sınıfa bir derse katılmak için davet ederler.

Varyasyon

Öğrenciler ideal bir toplum hayal ederler ve kendi kültürleriyle kıyaslandığında önemli değişiklikleri belirtirler.

Alıştırma 4.8. – Globingo: “Bir insan tüm dünyanın bir parçasıdır”.

Eğitim amaçları	Bu oyunun amacı insanoğlunun dünya bütününe bir parçası olduğunu göstermektir.
Kaynaklar	Her öğrenci için bir bingo karesi kartı. Soru sayfası. Grup tartışması için sorular.

Prosedür

- Öğrenciler sorulan sorulara göre kareleri doldurur. Her karede iki satır vardır: biri ad için biri de ülke için. Her kare için sınıf arkadaşlarından birinin adını ve uyan ülkenin adını bulmaları gerekir.
Sorulabilecek çeşitli sorular vardır. Genellikle A’dan L’ye kadar gerek olur, fakat başka kareler de eklenebilir, ancak öğrenciler bir sınıf arkadaşlarının adını sadece bir kere yazabilirler. Aksi takdirde bir kareyi iptal etmeleri gerekir ve o sırada bingo yapamazlar.
- Oyundan sonra, grup tartışması yapılabilir. Öğrenciler hemen hemen her ailede ve ulusta göçün normal olduğunu keşfederler. Küresel durumlar hakkında ve bir ağ olarak dünya hakkında konuşurlar.

Öğretmenler için materyaller

Sorular: sınıfta aşağıdakileri yapmış birini bulun:

- yabancı bir ülkeye gitmiş biri
- bir başka ülkede mektup arkadaşı olan biri
- yabancı bir dil öğrenmekte olan biri
- yabancı bir ülkede bir akrabası olan biri
- yabancı bir ülkenin müziğinden hoşlanan biri
- yabancı bir ülkeden gelen bir ziyaretçiye yardım etmiş biri
- yabancı bir ülkenin yiyeceğinden hoşlanan biri
- yabancı bir ülkede yapılmış bir arabası olan biri
- birden fazla dilin konuşulduğu bir evde yaşayan biri
- bir başka ülkede doğmuş bir akrabası olan biri
- son zamanlarda gazetede bir başka ülke hakkında bir hikâye görmüş olan biri
- son zamanlarda bir başka ülkede yaşamış biriyle konuşmuş olan biri
- son zamanlarda TV’den bir başka ülke hakkında bir şeyler öğrenmiş olan biri.

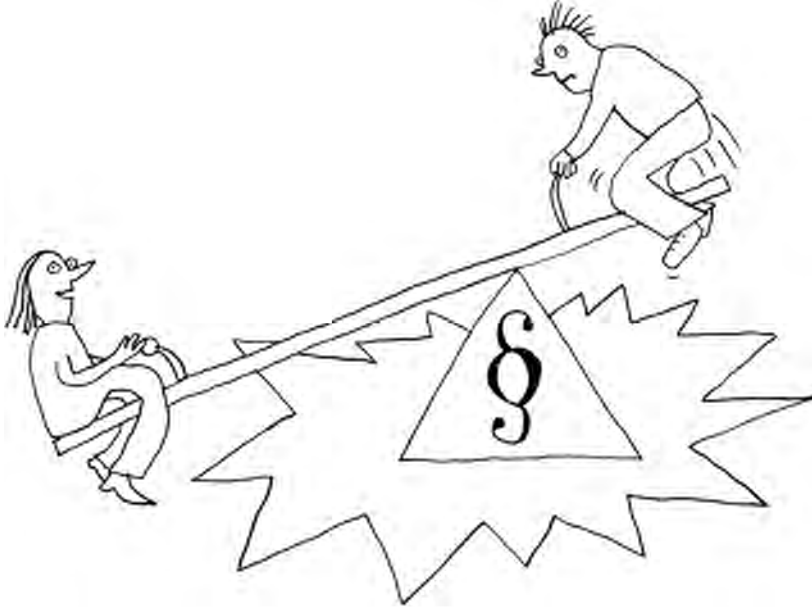
Grup tartışması için sorular

- Bu süreçte birbiriniz hakkında ne öğrendiniz?
- Sınıf arkadaşınız hakkında öğrendiklerinizden sizi en çok şaşırtan neydi?
- Bu oyun size dünyamız hakkında ne söylüyor?

Öğrenciler için materyal: Bingo Kartı

A ad: _____ ülke: _____	B ad: _____ ülke: _____	C ad: _____ ülke: _____	D ad: _____ ülke: _____
E ad: _____ ülke: _____	F ad: _____ ülke: _____	G ad: _____ ülke: _____	H ad: _____ ülke: _____
I ad: _____ ülke: _____	J ad: _____ ülke: _____	K ad: _____ ülke: _____	L ad: _____ ülke: _____

Bölüm 5 – Adaletin işlemlerini sağlamak

Giriş

Bu resim bir tahterevallide bir kız ve bir erkek çocuğunu gösteriyor. Bu tahterevallinin destek noktası ortada değil, kızın tarafı daha uzun ve erkek çocuğunki daha kısa. Bu yüzden kız oyunda baskın çıkıyor ve bundan keyif alıyor. Suratında mutsuz bir ifade olan erkek çocuğu aşağı inmek için uğraşiyor fakat çabaları boşuna. Böylesi durumlar çoğu kez kavga ve çatışmaya götürür. Ortadaki destek yasayı simgeleyen bir paragraf işareti taşıyor.

Bu resim farklı şekillerde okunabilir ve ilginç sorular ortaya çıkar. Bu durumda kızın ve erkek çocuğun fırsatları eşit değildir, bu da cinsiyet eşitliği sorununa eğilmektedir. Şaşırtıcı olan uzun tarafta olanın kız olmasıdır. Belki de kız hile yapıyor ki bu da yasayı ihlal ettiği anlamına gelir, ya da geçmişte kadınlara ve kızlara karşı ayrımcılığı telafi etmek için yasanın tanıdığı bir avantajı kullanıyor. Öyleyse bu oyun adil mi? Eşitlik her zaman adil midir? Kimin insan hakları yasa tarafından korunur? İnsan hakları ihlal edilen biri var mı - ve kim tarafından ihlal ediliyor?

Paragraf sembolü bir başka bakış açısı gösteriyor. Bu oyunun kurallarını kim yapmış? Resmi hukuk sembolü devleti yasayı simgeliyor. Devlet bir dengeler sistemi içinde erki paylaşan ve birbirlerini kontrol eden kurumlardan oluşabilir: meclis, hükümet ve mahkemeler. Bu sistem yardımsever ya da despot bir otokrat tarafından yönetiliyor olabilir. Yasalar son derece önemlidir çünkü bir ulusun vatandaşları için insan haklarını medeni haklara dönüştürürler. Bu nedenle, yasalar ihlal edilmemeleri için insan haklarını korurlar. Resmin de gösterdiği gibi, insan hakları kişinin kendi vatandaşları tarafından ya da hatta adil olmayan bir yasa tarafından ihlal edilebilir.

Alternatif olarak, yasa tek tek vatandaşların hakları arasında bir denge kurabilmeli ve başkalarının haklarını korumak için bir bireyin insan haklarının sınırlarını tanımlayabilmelidir.

Bu bölümdeki alıştırmalar bu adillik ve adalet konularına eğilmektedir. Öğrenciler toplumda huzur ve güvenlik için adaletin gerekli olduğunu anlayacaklardır.

Alıştırma 5.1. – Bu adil değil

Eğitim amacı	Öğrenciler adalet ve adaletsizlik kavramlarının farkına varırlar.
Kaynaklar	Sosyal incelemeler, diller.

Prosedür

Öğrenciler çiftler halinde çalışır.

1. Öğretmen her çiftten bir fotoğraf seçmelerini ister.
2. Öğretmen öğrencilere bundan anladıkları durumu tarif etmelerini ister:
 - “... olduğunu görüyorum” (olgu tarifi)
 - “,, hissettim” (duygusal tepki)
 - “Bana düşündürüyor” (ilişkiler, fikirler)

Bundan sonra öğretmen öğrencilerden üç kategori kullanarak fotoğrafları sınıflandırmalarını ister:

- Fotoğraflar adil bir durumu gösteriyor.
 - Fotoğraflar bunun tersini gösteriyor, yani bir adaletsizlik örneği.
 - Öğrenciler fotoğrafların nasıl sınıflandıracakları konusunda emin değiller.
3. Çiftler dört kişilik gruplar oluşturur. Her çift kendi resmini diğerlerine anlatır ve vardıkları yargı konusunda onları ikna etmeye çalışır. Resimler ve grupların düşünceleri sınıfta sergilenir. Her öğrenciye bu sergiyi incelemek için vakit verilmelidir.
 4. Tüm sınıfla çalışma:
 - Hangi tür durumlar adil ya da adaletsiz olarak tarif edildi?
 - Gösterilen durumların bazılarında bir karara varmak güç oldu. Neden?
 - Hangi durumlar adaletsizlik doğurur?
 - Bu adil olmayan durumlar nasıl değiştirilebilir?

Ek Çalışma

Öğrenciler birkaç grup oluşturur. Her grup bir adaletsizlik örneği seçer ve son soruya eğilir: Bu adaletsizlik şekli nasıl yenilebilir?

Önce, tartışılmakta olan olayda ihlal edilen insan haklarını belirlerler. İkinci olarak, insan haklarını korumak ve yürürlüğe sokmak için yollar arayabilirler.

Alıştırma 5.2. – İstisna

Eğitim amacı	Öğrenciler ayrımcılık konusuna giriş yaparlar.
Kaynaklar	Farklı sayılarda renkli yapışkan kağıtlar ve bir beyaz yapışkan kağıt.

Prosedür

Öğrenciler çiftler halinde çalışır.

1. Öğretmen her öğrencinin alına bir kağıt yapıştırır. Öğrenciler alınlarında ne renk kağıt olduğunu bilmemeliler. Bu nedenle kendi kağıtları yapıştırılırken gözlerini kapamaları gerekir.
2. Öğrenciler gözlerini açarlar. Her öğrenci kendi grubunun diğer üyelerini bulmalıdır, renklere göre gruplar oluşturulur.
3. Tüm sınıfla geri bildirim ve düşünme. Aşağıdakiler gibi sorular ve girdiler önerilir:
 - Kendinizle aynı kağıt taşıyan ilk kişiyi bulduğunuzda ne hissettiniz?
 - Tek beyaz kağıtlı kişi ne hissetti?
 - Grubunuzda birbirinize yardım etmeye çalıştınız mı?
 - Beyaz kağıdı taşıyan kişi nasıl entegre edilebilir?
4. Bu alıştırma öğrencilere toplum içindeki azınlık ve çoğunluk grupları arasındaki ilişkilerin anlaşılması için bir giriş olur:
 - Toplumda istisnalar, dışlananlar kimlerdir?
 - İstisna ya da marjinal olmak kişisel bir seçim olabilir mi?

Ek Çalışma

Bu alıştırma bir gruba avantaj vererek daha da ileri götürülebilir. Öğrenciler daha fazla rol alırlar fakat bu düzenleme gerginlik ya da düşmanlık yaratabilir. Öğretmen sınıfı iyi tanımalıdır ve buna uygun tepki vermeye hazır olmalıdır.

Alıştırma 5.3. – Yap-boz bulmaca

Eğitim amaçları	<p>Bu oyun adil olmayan bir davranış deneyiminin benzetimidir.</p> <p>Öğrenciler adil olmayan bir davranışa karşı verdikleri, etik adalet ilkelerini temel alan tepkinin farkına varırlar. Adalet insan haklarının temel bir kategorisidir.</p> <p>Öğrenciler adaletsizliği yenmede dayanışma ve işbirliğinin önemini anlarlar.</p>
Kaynaklar	<p>Basit yap-boz bulmacalar ya da birkaç parçaya ayrılmış resimler içeren zarflar.</p>

Prosedür

1. Hazırlık: sınıfta üç ya da dört öğrenciden oluşan her grup için bir bulmaca olmalıdır. Öğretmen basit, hazır bulmacalar kullanabilir ya da resimleri (örneğin posta kartları ya da ilanlar) birkaç parçaya keserek böyle bulmacalar hazırlayabilir. Her bulmaca bir zarfa konmalıdır. Tercihen, zarfın üstüne resmin bir kopyası yapıştırılır. Öğretmen bazı bulmacaların bir parçasını alır ve diğer bulmacaların bazı parçalarını değiştirir. Sadece birkaç bulmaca tam olmalıdır.
2. Öğrenciler yaklaşık dört kişilik gruplar oluşturur. Öğretmen her ekip üyesine belirli bir iş verir:
 - süre ve kaynaklardan sorumlu bir öğrenci
 - çatışmaları önleyen ve talimatların gereğince yerine getirilmesini sağlayan bir hakem
 - bitmiş bulmacanın bir kopyasını alan bir öğrenci
 - görevi yerine getiren bir öğrenci.

Öğretmen her gruba bir zarf verir ve belirli (kesin) bir süre içinde bulmacayı çözmelerini ister. Öğrenciler bulmacalarının çözülüp çözülmeyeceğini ve diğer gruplardan destek alıp alamayacaklarını çabucak keşfedeceklerdir.
3. Oyun sonunda kaybedenler ve kazananlar olacaktır. Yaş grubuna ve öğrencilerin tepkisine bağlı olarak aşağıdakine benzer sorular pozitif ya da negatif ayrımcılığın açıkça ifade edilmesine ve değerlendirilmesine yardımcı olabilir:
 - Grupların malzemelerinin farklı olduğunu anladığınızda ne hissettiniz?
 - Farklı bir grupta olsaydınız neler hissederdiniz?
 - Az ya da fazla malzemesi olan bir grupta olmakla ne hissettiniz?
 - Grubun başarısına yardımcı olan ya da bunu engelleyen hangi tür davranışlar oldu?

Ek Çalışma

Öğrencilerin önemli kaynaklara erişimi olmayan insanların olduğu gerçek durumları tartışmaları teşvik edilir (örneğin, boş vakit, iş, para, güç).

Alıştırma 5.4. – Yasanın rolü

Eğitim amaçları	<p>Antik filozoflar hukukun amacını tanımlarken farklı değerleri temel almışlardır.</p> <p>Farklı değer görüşleri farklı toplumsal ve politik sistemlerle ilişkilidir.</p> <p>Kuram, çıkarlarımızın yönlendirdiği günlük deneyimlerimizi düşünmek için bir çerçeve oluşturur.</p> <p>Öğrenciler insan hakları çerçevesinde bilinçli değer seçimleri yapmak, bunları karşılaştırmak ve tartışmak ve günlük yaşamlarında bunlara bağlı kalmak üzere teşvik edilir.</p>
Kaynaklar	Hukukun rolü üzerine farklı kavramlar büyük bir tabaka kağıt üzerine yazılır ve duvarda sergilenir (materyaller bölümünde M1'e bakınız).

Prosedür

1. Öğrenciler üç ya da dört kişilik gruplar oluşturur ve bir kurallar listesi verilir (materyaller bölümünde M2'ye bakınız).
2. Her grup kuralları bunların altında yatan yasa kavramıyla ilişkilendirmelidir (10 dakika).
3. Gruplar sonuçlarını kontrol eder.
4. Öğrenciler en çok başvurdukları kavramı seçerler.
5. Öğrenciler en az başvurdukları kavramı seçerler.

Ek Çalışma

Sınıfta düşünme:

- Kendi yaşamınızda uyguladığınız kurallar seçiminize karşılık geliyor mu?
- Reddettiğiniz seçenekleri içeren kuralları biliyor musunuz? Bunlara karşı çıktınız mı? Neden? Ne yaptınız?

Yazılı düşünme:

- En çok bağlı olduğunuz yasa kavramı hangisi ve neden?
- Günlük yaşamınızda bağlı kaldığınız beş kuralı belirtin.

Materyaller

(bir sonraki sayfaya bakınız)

M 1: Temel yasa kavramları

1. Yasanın amacı bireylerin başkalarının haklarını ihlal etmelerini önlemektir (Aristo).
2. Yasanın amacı her kişiye hak ettiğini vermektir (Aristo).
3. Yasanın amacı mükemmel bir toplum yaratmaktır (Plato).
4. Yasa bireylerin adaletsizlik sonucu zarar görmelerini önlemeye yarar (Glaucón).
5. Yasa yöneticilerin çıkarlarını korumak içindir (Thrasymachus).
6. Yasanın rolü herkesin refahını sağlayarak sosyal barışı korumak ve toplum için yararlı olanı uygulamaktır (Protagoras).
7. Yasanın amacı en zayıfı korumaktır.

M 2: Kurallar

1. Çocuklarına şiddet uygulayan kişiler hapse atılır.
2. Devlet, işi olmayanların hayatta kalmalarını sağlayacak bir geliri garanti altına almalıdır.
3. İş öncelikleri en iyi notları alan öğrencilere gider.
4. Tüm çalışanlar işi olmayanların gereksinimlerini karşılamak için kendi kazançlarından katkı vermelidir.
5. Başka bir kişiye zarar veren herkes bu yaptığını telafi etmek zorundadır.
6. Öğretmenler, en iyi yasalar olan toplumumuz yasalarının ihlal edilmeyeceğini bilmelerini sağlamalıdır.
7. Toplumumuzun örgütlenişine karşı çıkan biri tekrar eğitim için bir merkezde tutulur.
8. Sadece herkesin iyiliği için devlet tarafından izin verilen etkinliklere yetki verilir.
9. Sadece vergi mükelleflerinin oy verme hakkı vardır.
10. Tüm gençler yararlı iş görebilmeleri için devlet kurumlarına ait olmalıdır.
11. Şirketler bacalarına kirlilik önleyici filtreler takmalıdır.
12. Kimsenin devlet tarafından geçerli olarak tanınmamış fikirleri yaymaya izni yoktur.
13. Devlet gerekiyorsa kamu çıkarı için el koyma hakkına sahiptir.
14. Şirket yöneticileri özel güvenlik hizmetleri organize etme hakkına sahiptir.
15. Bir başkasının evine izinsiz girmek yasaktır.

Alıştırma 5.5. – Adalete ilişkin bakış açıları

Eğitim amaçları	Öğrenciler adalet konularında farklı bakış açıları olabileceğini anlarlar. Öğrenciler haklar ve görevler arasındaki dengeyi anlarlar.
Kaynaklar	A ya da B bakış açısını içeren çalışma kağıtları setleri.

Prosedür

1. İncelenecek haklardan biri seçilir.
2. Sınıf dört ya da altı kişilik gruplara ayrılır.
Her grubun yarısı A kağıdını diğer yarısı da B kağıdını alır.
Her alt grup kağıtlarında belirtilen fikri savunmak için mümkün olduğunca çok argüman hazırlar.
3. Gruplar tekrar birleşir. A alt grubunun üyeleri kendi bakış açılarını B alt grubunun üyelerine sunar, B grubu dikkatle dinlemeli ve not almalıdır.
Sonra sıra B alt grubuna gelir.
Argümanların sunulmasını takiben farklı alt grupların üyeleri bir süre birbirlerine sorular sorarlar.
4. A ve B alt grupları rol değiştirir. Alıştırmanın bu kısmından önceden haberdar olmamaları gerekir.
Argümanlarını gözden geçirmek için birkaç dakika verilir.
5. Gruplar tartışılmakta olan sorun konusunda ortak bir pozisyon benimsemeye çalışırlar.
6. Düşünülecek sorular:
 - Ortak bir pozisyona erişmek için hangi zorluklarla karşılaştınız?
 - Rollerin tersine çevrilmesi ortak bir pozisyona ulaşmanızı kolaylaştırdı mı, yoksa zorlaştırdı mı?

Ek Çalışma

Öğretmen (ya da öğrenciler) ifade özgürlüğünün (ya da çocuk işçiliğinin) tartışmalı bir konu olduğu örnekler bulur.

- Haklar ve görevler arasında nasıl denge kurulabilir?
- Bazı haklara sınır getiren görevler ya da haklar var mıdır?

Örnek olay çalışması için medyada verilen bilgiler kullanılmalıdır. Bu inceleme başka insan haklarını da içerecek şekilde genişletilebilir, örneğin seyahat özgürlüğü ya da mülkiyet hakkı.

Materyaller

(bir sonraki sayfaya bakınız)

Bakış açısı A: İfade özgürlüğü

Adil bir toplumda, ifade özgürlüğü sınırlanmaması gereken temel bir insan hakkıdır. Aşağıdaki durumları ele alınız:

- sansürün olumsuz etkileri;
- bunun sınırlanmasının ve fikir ayrılığının politik sonuçları;
- başka ülkelerde sınırlandığı durumlar;
- demokrasilerde ifade özgürlüğünün önemi;
- ilgili herhangi bir başka sorun.

Bakış açısı A: Çocuk işçiliği

Çocukların öğrenme ve sağlıklı yetişkinler haline gelme, oyun oynama haklarının korunması için çocuk emeğine karşı çıkan haklar kesinlikle uygulanmalıdır. Aşağıdaki durumları ele alınız:

- çocukların çalışmak zorunda kalmalarının neden olduğu öğrenim eksikliği;
- çocukların çoğu kez sağlıksız koşullarda çalıştığı gerçeği;
- çocukların adil olmayan davranışları protesto etmek için örgütlenmemeleri nedeniyle çocuk işgücününün çoğu kez sömürüldüğü gerçeği;
- ilgili herhangi bir başka sorun.

Bakış açısı B: İfade özgürlüğü

Adil bir toplumda bazen kişilerin haklarını korumak için ifade özgürlüğünü sınırlamak gerekir. Aşağıdaki noktaları ele alınız:

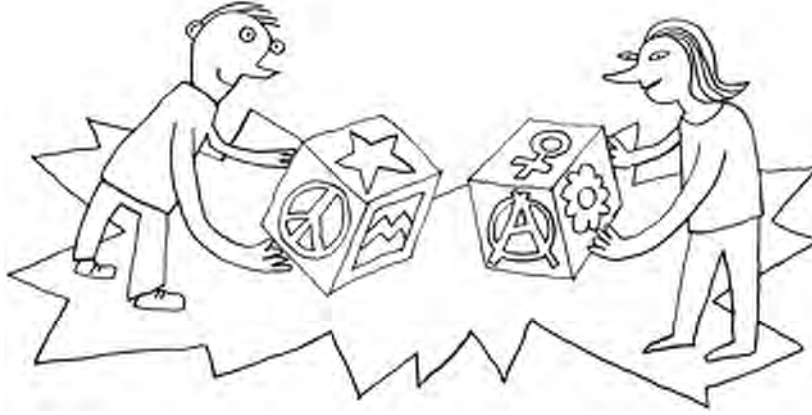
- azınlıklar konusunda ırkçı ifadelerin etkileri;
- konuşmaların şiddeti teşvik etmek için kullanıldığı yollar;
- bazı ülkelerde ifade özgürlüğünün sınırlandırılmadığı ve hak ihlallerine yol açtığı;
- hakların yanı sıra görevleri de teşvik etme gereği;
- ilgili herhangi bir başka sorun.

Bakış açısı B: Çocuk işçiliği

Zor ekonomik koşullarda ailelerin hayatta kalmasına yardımcı olmak için ve çocukların toplum içinde aktif bir rol almalarını sağlamak için, çocuklar çalışabilmeli ve ailelerine destek olabilmelidir. Aşağıdaki noktaları ele alınız:

- istihdamın az olduğu bazı toplumlarda çocukların bir ailenin tek gelir kaynağı olması gerçeği;
- birçok toplumda çocukların geleneksel olarak yetişkinlerden daha uzun süre çalıştıkları gerçeği;
- çocukların üretimde yer almasını engellemenin çocukları yetişkinlerin dünyasından uzaklaştırdığı görüşü;
- çalışmanın çocukları için biçimlendirici bir deneyim olabileceği gerçeği;
- ilgili herhangi bir başka sorun.

Bölüm 6 – Siyasal felsefeyi anlamak

Giriş

Resimde birbirleri ile karşı karşıya duran bir erkek çocuğu ile kız çocuğu gösteriliyor. Birbirlerine siyasi felsefeleri temsil eden sembollere sahip bir küp gösteriyorlar. Semboller birbirlerine ters düştüklerinden ve anlaşmazlık ile uyuşmazlık göstergesi oldukları için birbirlerine gülümsüyor olmaları önem taşımaktadır. Sembollerin anlamlarını elden geldiğince keşfetmek için gösterilen çabaya değer. Erkek çocuğu barışseverlik itirafında bulunarak "bombaları yasaklayın" sembolünü gösteriyor. Beş köşeli yıldız, Sosyalist bir bakış açısını simgeleyebileceği gibi aynı zamanda da evrendeki insanoğluna bütünleştirici bir bakış açısını da simgeleyebilir. Zikzaklı çizgiler çevrenin korunmasına yönelik bir sembol olarak suyu temsil edebileceği gibi tamamen farklı bir anlama da sahip olabilir. Kız çocuğu anarşizmi temsil eden A-sembolünü gösteriyor. Kadın cinsiyeti sembolü feminist bir bakış açısını simgeliyor olabilir. Çiçek, çevrenin korunmasını ya da barışı simgeleyebileceği gibi aynı zamanda da kız çocuğu tarafından bu sembole farklı bir anlam yüklenmiş de olabilir. Gençler, insan haklarından – düşünce özgürlüğü, ifade özgürlüğü ve eşitlikten – faydalanmaktadırlar. Kimin doğru ve kimin yanlış olduğuna karar verecek herhangi bir otorite mevcut değildir.

Resim, ilginç ve şaşırtıcı şekilde kompleks olan bir mesaj taşımaktadır. Fikirlerimizi ve görüşlerimizi ifade etmek için siyasi felsefede sembollerini ve kavramları bir araya getiriyoruz, ancak bunlar birbirlerine zıt duygular taşıyabilir ya da yanıltıcı da olabilirler. Bu nedenle, tercihlerimizi birbirimize açıklamalı ve dikkatli bir şekilde dinlemeliyiz. Üzerinde aynı fikirde olabileceğimiz ya da karşıt düşüncede olabileceğimiz çok sayıda nokta vardır. Altı sembol bize açık ve çoğulcu bir toplum vermeye yeterlidir. Birbirimize saygılı davranmalıyız; ancak o zaman hiç kimseye zararı dokunmayan ve herkese fayda sağlayan iyi bir argümana sahip olabiliriz.

Demokratik vatandaşlık eğitimi ile insan hakları eğitimi (DVE/İHE) iki boyutu bütünleştirmektedir. İlki içerik ile ilgilidir. Sorunlar hakkında yargıya varırken ve gerekli adımları atarken bize bir yön bulma yeteneği ile değer anlayışı sağladığından dolayı siyasi felsefenin anlaşılması DVE/İHE'de önem taşır. Aynı zamanda diğerlerini de daha iyi anlarız.

DVE/İHE'nin ikinci boyutu medeni çatışma *kültürüne* işaret eder – mümkünse tebessüm ederek tartışma. Böyle bir medeni çatışma, deneyim ve düşünme yoluyla okulda öğretilmelidir. Buna küçük yaşta başlanılabilir ve bir hayli öğretmenler ile okul müdürlerinin oluşturduğu örneğe bağlıdır. DVE/İHE öğretmeni iki tuzaktan kaçınmak için dikkatli olmalıdır. Biri siyasi doğruluktur. Öğrencilere istenilen herhangi bir siyasi doktrinin öğretilmesi öğretmenin görevi olmadığı gibi, öğretmenin kendi kişisel görüşlerini kabul ettirmek için öğrencilere baskı yapmaktan da kaçınması gereklidir. İkincisi ise üstü kapalı bir baskı şekli olan içten içe güdülen kayıtsızlıktır. Öğrencilerin iki taraflı dikkat ve yanıt beklemeyi ve vermeyi öğrenmesi gereklidir. Öğretmenin, öğrencilerini diğerlerinin kendilerini anlayabilmeleri için tercihlerini açıklamaya teşvik etmesi gereklidir. Ancak öğrencilere kendilerini haklı çıkarmaları için baskı yapılmamalıdır.

Alıştırmalar farklı yaş gruplarına uyarlanabilir ve ilk eğitim düzeyinden üst orta eğitim düzeyine kadar kullanılabilirler.

Alıştırma 6.1. – Siyasi düşüncenin temel kavramları

Eğitim amaçları	Öğrenciler siyasi argüman ve tartışmaya dolaylı olarak yol gösteren değerler ile bu değerlerin bazılarının insan haklarını desteklerken bazılarının da insan haklarına muhalefet ettiğini kavrarlar (insan hakları <i>hakkında</i> öğretim). Alıştırma, hemfikir olup olmamalarına bakmaksızın öğrencileri değerleri ve tutumları öğrenmeye ve anlamaya istekli kılmak için onları eğitir (insan hakları <i>aracılığıyla</i> öğretim).
Kaynaklar	Önermeler ve sloganlar listesi (bkz. aşağıdaki materyaller) Alternatif olarak, seçim posterleri, video klipleri ya da siyasal yaşamdan alıntılanan demeçler veya konuşmalar kullanılabilir.

Prosedür

1. Öğrenciler iki ya da dört kişilik gruplara ayrılırlar.
2. Demeçlerdeki saklı olan anlamları tanımlarlar. Öğrencilere yol göstermek ve bir karşılaştırmaya olanak tanımak için onlara sorular sağlamak gerekebilir. Örneğin, toplumdaki hangi gruplarda bir önerinin saklı olan anlamları bulunabilir ve bu saklı olan anlamlar neler olabilir (öğrenciler zenginler ve fakirler, sağlıklı olanlar ve sağlığı bozuk olanlar, güçlü olanlar ve zayıf olanlar gibi yanıtlar bulacaklardır).
3. Eğer siyasi düşüncenin temel yaklaşımları öğrencilere önceden öğretilmişse, öğrenciler önerileri farklı düşünce akımları ile ilişkilendirebilirler. Birden fazla sayıda düşünce zinciri ile benzerlik bulabilirler.
4. Öğrenciler demeçleri ve insan haklarının ışığı altında bu demeçlerin temelini oluşturan değerleri muhakeme ederler.

Ek Çalışma

Öğrenciler önermeleri kendi ülkelerinde tartışılan hususlar ile ilişkilendirerek önermelerdeki saklı anlamları tartışırlar.

Materyaller

Önermeler ve sloganlar listesi

1. Devletin ekonomi yönetimine karışmaması gerekir. Devlet kendini yasaları uygulama ile sınırlamalıdır.
2. Ücretsiz tıbbi tedavi taahhüt edilmelidir.
3. Tüm şirketler kamulaştırılmalıdır.
4. Devlet başkanına tam yetki tanınmalıdır.
5. Devlet, çalışanlar ve sendikalar maaş artış oranlarını belirlemek için bir araya gelmelidir.
6. Devlet kendi içerisinde bir sıkıntı kaynağıdır.
7. Beyaz medeniyet üstün olan medeniyettir.
8. Zayıf öğrencilerin diğer öğrencilerin çalışmalarını ağırlaştırmaları engellenmelidir.
9. Hiç kimsenin diğerlerine emir verme hakkı yoktur.
10. Toplum hâkim düzenin olayların doğal hiyerarşisine saygı göstermesi için örgütlenmelidir.

Alıştırma 6.2. –İktidara⁵ bakış açıları

Eğitim amaçları	Öğrenciler iktidar kavramları ile demokrasi ve insan haklarına yönelik olarak bunların altında saklı olanları ayırabilirler. Öğrenciler aktif dinlemeyi geliştirirler (insan hakları <i>yoluyla</i> öğretim).
Kaynaklar	Öğrenci çalışma kağıtları seti: "İktidar ve hükümet hakkında demeçler".

Prosedür

1. Öğrenciler iki kişilik gruplar oluştururlar. Demeçlere çalışır ve hemfikir oldukları demeçleri belirlerler.
2. Belirli bir demeci neden desteklediklerine ilişkin gerekçeleri not ederler.
3. Gruplar sonuçlarını sınıfa sunarlar.
4. Öğrenciler siyasi düşüncenin temelindeki akımları tanımlarlar (aktarım alıştırması); öğretmen öğrencilere (seçilen) siyasi düşünce yaklaşımlarını öğretmek için sınıftaki tartışmayı ve bulguları kullanır (tümevarımsal yaklaşım, kullanılacak farklı yöntemlere olanak tanınması – öğretmen tarafından ve belki de öğrenciler tarafından ders anlatımı; alıntılarının incelenmesi).

Ek Çalışma

Öğrenciler kendi bireysel değer sistemlerini derinlemesine düşünürler.

Öğrenciler siyasi fikirleri kendi ülkelerindeki parti politikaları ve siyasi liderler ile ilişkilendirirler.

Materyaller

(bkz. sonraki sayfa)

5. Claude Paris, *Ethique et Politique (Etik ve Siyaset)*, Editions C.G., Québec, 1985'ten uyarlanmıştır.

Öğrenci Çalışma Kâğıdı

İktidar ve hükümet hakkında demeçler

1. Bir liderin hükümetteki rolü olağanüstü öneme sahip olup yeri doldurulamaz.
2. İktidar yabancılaştırır ve her kişinin kendi potansiyelini tam olarak eyleme dönüştürmesine olanak tanınabilmesi için iktidarın ortadan kaldırılması gerekir.
3. Bir ulusun yalnızca tek bir tehlikeli düşmanı vardır ve bu da o ulusun hükümetidir.
4. Siyasi iktidarın halk tarafından seçilmiş kişilerce kullanılması gerekir.
5. Siyasi partiler, insanları kutuplara ayırdıklarından ve anlamsız bir şekilde insanların karşılıklı cepheleşmelerine neden olduklarından dolayı devletin iktidarına zarar verirler.
6. Devlet basit bir bireyler topluluğu değildir; devlet bireylerin toplamından daha yüksek ve daha önemli bir gerçekliktir.
7. Tüm iktidar biçimleri totalitarizme eğilimlidir.
8. Devlet kendi içerisinde bir amaç olmaktan ziyade bireysel gayelerin eyleme geçirilmesi için gerekli olan bir araçtır.
9. Devlet tüm bireysel yaşam ifadelerinin son bulunduğu uçsuz bucaksız bir mezarlıktır.
10. Grevler otoriteye karşı çıkarlar ve bu yüzden yasaklanmaları gerekir.
11. Bireyler yalnızca devlet için vardır ve devletin dışında hiçbir şey ifade etmezler.
12. Gençlerin kendilerini ilgilendiren kararlara katılımda bulunmaları gerekir.
13. Yalnızca devletin varlığı son bulunduğu özgürlüklerden konuşma şansımız olacak.
14. Öğretmenin kendi öğrencilerinin yerinde taleplerini dikkate alması gerekir.
15. İnsanlar iyiliğe karşı doğal bir eğilim içerisindeyler; insanlara her zaman inancımız tam olmalıdır.
16. Tüm bireylerin iktidara katılımları, tüm insan topluluklarının örgütlenmesinde temel ilke olmalıdır.
17. Siyasi partiler vatandaşların isteklerinin hükümet kararlarını etkilemesine olanak sağlarlar.
18. Herhangi bir kontrol olmaksızın kendi başlarına bırakılan insanlar birbirlerini öldüreceklerdir.
19. Siyasi iktidarın kamuoyunun insafına bırakılmaması gerekir.
20. İnsanlar iktidarın saygı göstermesi ve katkıda bulunması gereken haklara sahiptirler.

Alıştırma 6.3. – Eğer bir sihirbaz olsaydım

Eğitim Amaçları	Öğrenciler anlamı öngörüler oluşturmaya teşvik edilir. Ütopik öngörülere sahip olmayan kişi mevcut durumu kabullenmeye mahkûmdur. Öğrencilere yeteneklerini kullanma fırsatı verilir (yaratıcılık).
Kaynaklar	Kağıt ve işaret kalemi.

Prosedür

1. Öğrencilerden kendilerini bir sihirbaz olarak hayal etmeleri istenir.
2. Şunu okurlar:
"Eğer büyük bir sihirbaz olsaydım, erkekler, kadınlar ve çocukların savaş esnasında yaşadıkları şeylerin asla yeniden olmamasını sağlardım. Bunun gerçekleşmesi için ..."
Her bir öğrenci aşağıdaki cümlelerin başını getirir:
–durdurdum.
–kapatırdım.
–unuturdum.
–karşı koyardım.
–devam ederdim.
–yaratırdım.
2. Öğrenciler, özel bir oturumda sırayla kendi yanıtlarını sesli bir şekilde okurlar. Sandalyelerin bir daire şeklinde yerleştirilmesi tavsiye edilir.
3. Değerlendirme: öğrenciler keşfettikleri istekler ile ihtiyaçları ifade eder ve tartışırlar.

Ek Çalışma

Öğrenciler kendi dileklerinden birinin gerçekleşmesi için herhangi bir şey yapıp yapılamayacağı sorusunu ele alırlar.

Varyasyon

Yaşı büyük öğrencilere yönelik olarak:

"Eğer bir mimar olsaydım...": öğrenciler kendi okullarının ya da yaşadıkları kasaba veya şehrin nasıl gözükebileceğini ya da nasıl gözükmesi gerektiğini hayal ederler.

Öğrenciler dilekleri üzerine derin bir şekilde düşünebilir ve bunları siyasi düşünceye ait temel gelenekler ile ilişkilendirebilirler. (Liberal, Muhafazakâr, Sosyalist, Dünya Dostları).

Bölüm 7 – Siyasete katılmak

Giriş

Resimde halkın önünde kendi gayelerini savunan ve bir kız çocuğu ile erkek çocuğu tarafından desteklenen bir adam ile kadın gösteriliyor. Adamın elindeki pankart dünyanın bir simgesi olarak bir küreyi gösterirken, kadın da kendisini destekleyen erkek çocuğunun elindeki pankartının üzerinde bulunan beş uçlu yıldızla dikkat çekiyor. Bu sembol, belki de üzerinde durdukları zemine karşılık gelmekte. Yüzlerindeki ifadeler arkadaşça ve hiçbir düşmanlık belirtisi de bulunmamakta. Yetişkinler ve çocuklar siyasete katılıyorlar. Halkın önünde barışçıl bir şekilde gösteri yapma haklarını kullanmaktalar. Her iki taraf içerisinde de farklı cinsiyetler bulunuyor, dolayısıyla herhangi bir cinsiyet meselesi söz konusu değil. İki grup – çoğunluğun ilgisi ve desteği için – rekabet halindedeler. Doğrudan karşı karşıya durmaktalar, dolayısıyla hiçbir medya, siyasi parti ya da çıkar grubu yer almamakta.

Dört kişi düzensiz uçlara sahip bir yıldızı andıran bir zeminin üzerinde durmaktalar. Bu sembol değişik şekillerde yorumlanabilir. Kendi vatandaşlarına birbirlerine ait olma anlayışı veren ve aynı zamanda bir haklar, sorumluluklar ve görevler çerçevesi sağlayan bir toplumu simgeliyor olabilir. Yıldız herhangi bir vatandaşın halkın önünde konuşurken söz aldığı "zemini" temsil ediyor olabilir. Bu zeminin üzerinde bulunmamayı seçenlerden hiçbirinin sesi duyulmayacak ve sonunda alınan kararları hepsinin kabul etmesi gerekecektir. Vatandaşlar birçok şekilde siyasete katılabilirler. DVE/İHE, aktif doğrudan katılım yollarına odaklanmaktadır. Siyasete katılmak yalnızca yetişkinlerin değil aynı zamanda da çocukların hakkıdır. Bunun gerçekleştirilmesi, konunun anlaşılmasını ve dikkatli bir değerlendirmeyi gerektirir. Demokrasiye siyasal katılımın okullarda öğretilmesi gerekli olup, bu da okulların öğrencilerin okul işlerinin yönetimine katılmasına fırsat veren mikro-topluluklar olarak faaliyette bulunmalarını gerekli kılar.

Hem demokratik okullarda hem de demokratik toplumda, tartışma ve anlaşmazlık, hatta münakaşa ve çatışma hiç korkulacak şeyler olmayıp tam tersine normal, hatta demokratik karar oluşturma sürecinde fayda sağlayan şeyler olarak görülmelidir. Fikir ve çıkar çatışmalarının çözümlenmesi temel sorun çözme ve karar alma yöntemidir. Çıkarlar ve itirazlar açık bir şekilde ifade edilmemeleri durumunda dikkate alınamazlar. Açık bir toplumda uyumluluk – "kamu yararı" – zorla benimsetilemez, ancak müzakere edilmesi gerekir. Anlaşmazlık ve çatışma bir tartışma, çatışma çözümü ve uzlaşma kültürüne oturtulur ve bu kültür tarafından desteklenirse zararlı olmazlar.

Alıştırmalar siyasal katılım çerçeve koşulları ve modellerine odaklanırlar. Bu, öğrencilerin kendi toplumlarına katılmaları için kendi imkânlarının önemini anlamalarına yardımcı olur.

Alıştırma 7.1. – Sessizlik duvarı

Eğitim amacı	Öğrenciler kendi demokrasi kavramlarının farkına varırlar.
Kaynaklar	Sunumlarda kullanılan duvara asılı büyük yazı kağıtları ile işaret kalemleri (beş kişilik gruplar için).

Prosedür

1. Öğrenciler beş kişilik gruplara ayrılırlar. Her bir grup, sunumlarda kullanılan duvara asılı büyük yazı kağıtları ve tahtalarına karşı bakacak şekilde, bir yarım daire oluşturarak oturur. Gruplardan sessiz bir şekilde ve bir süre sınırı içerisinde "Demokrasi.....dır" türünde bir cümle yazmaları istenir.
2. Öğrenciler hâlihazırda yazılmış olan cümlelere veya kelimelere yanıt verirler.
3. Poster üzerine yazmak için belirlenen süre dolduktan sonra, her öğrenci kendisinin yazmamış olduğu bir cümleyi seçer ve sesli biçimde okur. Öğrenciler sonuçlarını sınıf içerisinde paylaşırlar.
4. Düşünceler paylaşılır:
 - ".....'yi öğrendim"
 - ".....'yi keşfettim"
 - ".....'yı tartışmak istiyorum"

Varyasyon

Öğrenciler duvardaki posterleri kullanmak yerine bir masanın etrafına oturur ve büyük bir tabaka kâğıt üzerine yazarlar.

Genel bilgiler

"Sessizlik duvarı" demokrasi, diktatörlük, adalet, barış, eğitim, eşitlik, hürriyet, vs. gibi temel kavramlar hakkında bir ders dizisinin başında kullanılacak olan bir beyin fırtınası yapma yöntemidir.

Bu yöntem, daha az dışa dönük olan ya da bir şey söylemeden önce dikkatlice düşünebilmek için biraz zaman almayı isteyen öğrencileri destekler. Sıklıkla, bu öğrenciler standartta yani sözlü ve yazı tahtasının önünde durarak ders anlatma ortamlarında dezavantajlı olurlar.

Alıştırma 7.2. – Diktatörlük hakkındaki görüşlerim

Eğitim amaçları	Öğrenciler demokrasi ve diktatörlük unsurlarını tanımlayabilir ve muhakeme edebilirler. Öğrenciler planlanmış değerleri seçebilir ve bunlara yönelik olarak tartışabilirler.
Kaynaklar	Poster ve işaret kalemleri ya da kara tahta ve tebeşir.

Prosedür

1. Öğrencilerden diktatörlüğün ayırt edici özelliklerini tanımlamaları istenir.

Liste aşağıdakiler gibi hususları içerebilir:

– anti-Semitizm	– kadınların doğurgan olarak rolü
– etnik arındırma	– cinsel azınlıkları baskı altında tutma
– işkence	– otoriteye boyun eğme
– koşullandırma	– boyun eğmeleri için akranların baskısı
– iktidar kültürü, bireyler ya da askeriye	– liderlik edilmesi talebi
– eleştirinin yıkıcı olarak görülmesi	– azınlıkların kabul edilmemesi

2. Listeyle ilgili olarak, öğrenciler "bu durum beni ne ölçüde etkiliyor?" sorusuna yanıt vermeye çalışırlar.
3. Öğrencilerden bu kalemleri en güçlü buldukları özellikten başlayarak bir sıralamaya koymaları istenir.

Ek çalışma ve varyasyon

Diktatörlük özellikleri haber bültenleri, filmler ya da ders kitaplarındaki örneklerle ilişkilendirilebilir.

Aynı alıştırma demokrasi üzerine yapılabilir.

Alıştırma 7.3. – Değişime bakış açıları hakkında anket

Eğitim amaçları	Öğrenciler kişisel bakış açıları üzerinde kafa yorabilir ve bunları özgürce ifade edebilirler. Öğrenciler birbirleri ile aynı fikirde olsunlar ya da olmasınlar diğer öğrencileri dinleyebilirler.
Kaynaklar	Öğrenci çalışma kağıtları seti: "Değişime bakış açıları hakkında anket"

Öğretmene not

Temel siyasal bakış açıları hakkında bilgiler

Bakış açısı bir görüş ifade etme ya da belirli bir davranış biçimini benimseme eğilimidir. Toplumsal bütünleşme ve kişisel geçmişten kaynaklanır ve bu nedenle de ideolojiden daha az bilinçlidir. Bakış açıları algılarımızı, yargılarımızı ve eylemlerimizi yönlendirirler.

Alıştırmanın amacı, görüşlerin ifade edilmesine dayalı olarak, bir kimsenin sosyal değişime ne ölçüde taraftar olduğunu ya da taraftar olmadığını görmektir. Değişim, ne kendi içerisinde iyi ne de kendi içerisinde kötü olan bir şey olup, maksat öğrencileri değerlendirmek şöyle dursun öğrenciler hakkında yargıda bulunmak değildir. Şunu akıldan çıkarmamak gerekir ki; özellikle öğrenciler anketteki bir ifadede yer alan dolaylı anlatımların tamamen farkında değillerse, bunun gibi bir "önemli siyasal sınavın" sonuçları çok fazla ciddiye alınmamalıdır.

Asıl soru: neden, ne, ne zaman ve nasıl değişmelidir. Siyasal bakış açıları için temel ilkeleri teşkil eden siyasal düşünce modelleri, Fransız ve Amerikan devrimleri döneminden bu yana gelişmektedirler. Aşağıdaki taslak kabaca bir temel ilke işlevi görebilir, ancak orijinal kaynaklara ait metinlerin yerini alamaz.

Yenilikçi bir bakış açısı değişimlerin arzu edildiği bir inancı doğurur. Algılanan aciliyete ve başvuru araçlarına dayalı olarak devrimsel ya da *reformcu* olabilir. *Devrimci* için gerektiğinde şiddet bile göz ardı edilmez. Bir reformcu için de ancak geçmiş ile köklü bir kopukluk olmaksızın değişim arzu edilir.

Diğer yandan *muhafazakar* bir bakış açısı geleneğe değer verir ve teoriden ziyade deneyimi tercih eder. Statükoyu destekleyebilir ya da eskiye dönülmesinden yana olabilir. Statükoyu desteklemek kusurlu olsa da mevcut durumun muhafaza edilmesinin kabul edilebilir olması anlamına gelir. Yapısal büyüme değişim biçimi olarak desteklenebilir (Edmund Burke). Temel bir mesele ise kısmi çıkarlar ve aşırı katılım ile kapasitesinin fazla zorlanmaması için durumu güçlü ve çevik biçimde muhafaza etmektir. Ancak, gerici olayların mevcut durumunu reddederler: değişiklikler gerçekleştirilmenin en başından bir hata olduğunu savunur ve daha önceki bir duruma dönülmesini isterler.

Devrimciler ve *gericiler* doktrinci yani köktenci olma eğilimindedirler. Bu, mevcut gerçekliği dikkate almaksızın ideolojik bir temele dayalı olan bir konumu savunuyor olmaları anlamına gelir.

Diğerleri ise daha pragmatiktir ve konularını anlık sonuçların bir analizi ile tanımlarlar.

Bu alıştırma, öğrencilerin siyasal düşüncenin değişik modellerinin varlığını idrak edebilmelerini ve kendi kişisel tercihlerinin ve eğilimlerinin farkına varabilmelerini sağlamak için kabaca bir temel ilke işlevi görebilir. Siyasal yaşamda, siyasal bakış açılarının sıklıkla farklı temel siyasal düşünce modelleri arasında bulunan bir politika karışımını temsil ettikleri görülecektir. Örnek olarak neoliberal, ekolojist ya da teknokrat çizgiler beraberindeki tartışma verilebilir.

Prosedür

1. Öğrenciler soruları yanıtlarlar. Bakış açılarını belirtmek için her bir açıklamanın önüne bir rakam yazarlar. Kullandıkları numaralama aşağıdaki gibidir:
 - 5 – Açıklamaya bütün yönleriyle taraftardır.
 - 4 – Belirtilen görüşe hemen hemen taraftardır.
 - 3 – Belirtilen görüşe ilişkin olarak hemen hemen tarafsızdır.
 - 2 – Hemen hemen görüşe karşıdır.
 - 1 – Açıklamaya bütün yönleriyle karşıdır.
2. Öğrenciler kendi siyasal bakış açılarını gösteren toplamlarını çıkarırlar.
 - 100-80: devrimci
 - 80-60: reformcu
 - 60-40: statüko taraftarı
 - 40-20: gerici.

Başta erkekler ve kızlar arasında olmak üzere öğrenciler arasında belirli bir durumu açığa vuran görüş ayrılıkları bulunuyor mu?

Ek Çalışma

Metinler ile çalışma: bu alıştırmanın nasıl kullanıldığına bağlı olarak – bir giriş ya da aktarım alıştırması mı olarak kullanıldığına dayalı olarak – ders kitabının bu alıştırma öncesinde ya da sonrasında kullanılması tavsiye edilir. İleri düzey sınıflar için Locke, Burke ya da Marx gibi yazarlardan alıntılar seçilebilir. Buna ilaveten, ya da daha küçük yaştaki öğrenciler için bir alternatif olarak, siyasetçiler ya da parti temsilcilerinin belirli bir konudaki demeçleri de uygun olabilir.

İzleyen alışırmaya da göz atınız.

Varyasyon

Bu sorular daha yerel konulara dayalı olarak göre formüle edilebilirler.

Bu sorulardan herhangi biri tartışmaya yönelik olarak bir başlangıç noktası işlevi görebilir.

Materyaller

(bkz. sonraki sayfa)

Öğrenci çalışma kağıtları

Değişime bakış açıları anketi

1. Bir kadın kocasının izni olmaksızın kısırlaştırma operasyonu olabilmelidir.
2. On dört yaş ve üzerindeki genç kızların talebi halinde doğum kontrolü hakkındaki bilgilerden sağlanmalıdır.
3. Hafif uyuşturucular yasallaştırılmalıdır.
4. Demokrasilerde genel istek üzerine referandumlar yapılabilirdir.
5. Suçluların cezalandırmadan ziyade sağlık yardımına ihtiyacı vardır.
6. İdam cezası tamamen kaldırılmalıdır.
7. Büyük şirketlerin kamusallaştırılması gereklidir.
8. Eşcinseller arasındaki evlilikler yasallaştırılmalıdır.
9. İş tekliflerinde hiçbir cinsiyet belirtilmemesi gereklidir.
10. Hayır kurumları yasaklanmalıdır. Temel sosyal haklardan yoksun olanlara yardım eli uzatmak devletin görevidir.
11. Ortalama bir insanın yönetilmesine veya denetlenmesine gerek yoktur.
12. Öğrencilerin okullarının yönetimine katılmaları gereklidir.
13. Notlar ve lisans belgeleri kaldırılmalıdır.
14. Cinsiyet, yaş ve uzmanlık alanlarına bakılmaksızın ve hiçbir iş yapmamaya karar vermiş olsalar dahi herkese asgari bir gelirin temin edilmesi gereklidir.
15. Çocuklar birkaç inanca göre eş zamanlı olarak büyütülmeli ve birer yetişkin olduklarında kendi seçimlerini yapabilmelidirler.
16. Siyasi liderlerin bilimsel buluşların kullanımına ilişkin olarak bilim insanlarının tavsiyelerini izlemeleri gereklidir.
17. Tüm insanlar aynı potansiyele sahip olarak dünyaya gelirler.
18. Özel mülkiyet yasaklanmalı ve yerine kamu mülkiyeti getirilmelidir.
19. Hiç kimsenin kendi görüşlerini diğerlerine zorla kabul ettirmeye hakkı yoktur.
20. Doğrudan nasıl bir ekonomik etkiye neden olursa olsun, kirlilik yaratan ürünlerin tümünün üretimi engellenmelidir.

Alıştırma 7.4. – Planlama projesi⁶

Eğitim amaçları	Öğrenciler bir toplumda değişim dönemi esnasındaki karşılıklı bağımlılık yapılarını kavrarlar. Öğrenciler her kararın toplumun tüm üyelerini ilgilendirdiğini kavrarlar. Dolayısıyla, bir kararın kabul edilmesi ve desteklenmesi halinde, toplumun tüm üyelerinin bunu anlaması ve karar alma sürecine katılımda bulunma fırsatına sahip olması gerekir.
Kaynaklar	Kent içindeki bir mahalleye ait gerçek ya da hayali bir planlama projesinin tanımı. Sosyal, ekonomik, demografik, ulaşım ile ilgili sorunlar ile diğer sorunların dikkate alınması gerekir. Öğretmenin rol oyunu içerisindeki oyunculara yönelik olarak bir grup kart hazırlaması gerekir. Aşağıdaki örnekler, gerçek bir planlama projesinin bir rol oyunu içerisinde nasıl oynanacağı hakkında okuyucuya bir fikir vermesi açısından yardımcı olabilir.

Öğretmene not

Bu alıştırma içerisinde gizli olan birçok amaç bulunmaktadır. Bu öğelerden hangisinin açıkça tartışılması gerektiğine karar vermek ve hangisinin öğretmenin potansiyel öğrenme etkisinin ne olabileceğini anlamasına ve diğerlerine açıklayabilmesine yardımcı olacağına karar vermek öğretmenin kendisine kalmıştır.

1. Öğrenciler, aynı fikirde olsunlar ya da olmasınlar, farklı bakış açıları ve ilgi alanlarını dinlemek ve anlamak için istekliliklerini artırırlar.
2. Öğrenciler karar alma sürecindeki seçeneklerin önemlerini ve olası sonuçlarını önceden görmeyi öğrenirler.
3. Öğrenciler demokratik bir çerçevedeki karar oluşturma sürecini tecrübe ederler. Bunun için katılım ile etkinlik arasında bir denge kurulması gerekir (örn. herkesin bir söz hakkı olması gereklidir, ancak her bir katılım için ve bir bütün olarak da süreç için bir zaman sınırlaması getirilmelidir).
4. Temel anlayış: Açık olan yani bir başka deyişle öğrenen bir toplumda kamu yararı (*umumi irade*) herhangi bir otorite tarafından tanımlanmaz ancak yeni sorunların vuku bulması halinde yenilenmeye açık olan geçici bir karar çerçevesinde üzerinde mutabık kalınır.

Prosedür

1. Öğrenciler iki kişilik gruplara ayrılır. Her gruba projenin bir kopyası ile kartlardan biri verilir. Gruplardan biri izleyen tartışmayı yönetir.
2. Gruplar proje ile ilgili tüm faydaların ve sorunların bir listesini oluştururlar.
3. Bunu rolünü oynadıkları kişinin bakış açısından gerçekleştirirler.
4. Projenin lehine veya aleyhine ortak bir karar alırlar (15 dakika).
5. Her bir grup sırayla diğerlerine kendi kişisel görüşlerini sunar ve gerekçelerini açıklar.
6. Bir tartışmada, her grup neyin gerçekleştirilmesini istiyorsa bunu dile getirmek zorundadır. Her öğrenci için ve bir bütün olarak da tartışma için bir süre sınırlaması belirlenmelidir.
7. Öğrenciler projenin uygulamaya konulup konulmayacağına karar verebilmek için oylama yaparlar.

Tamamlayıcı çalışma

8. Fikirlerine danışılması gerekli olan başka gruplar var mı?
9. Kendi fikriniz diğerlerinin görüşlerinden ne ölçüde etkilendi?

6. S. Fountain, *Education pour le développement humain (İnsani gelişme için eğitim)*, De Boeck, 1996'dan uyarlanmıştır.

10. Gruplardan biri tarafından savunulan belirli görüşlerin diğer gruplar üzerinde herhangi bir etkisi var mı?
11. Fikirleri ve görüşlerine daha fazla önem verilmesi gereken gruplar var mı?
12. Fikirleri nadiren duyulmuş ya da hiç duyulmamış gruplar var mı?
13. Çoğunluğun lehte oy kullandığı çözüm toplumun bütünü için en iyi çözümü temsil ediyor mu?

Ek Çalışma

1. Öğrenciler bir arkadaşlarının yardımı olmaksızın tek başlarına belirli bir rolü oynarlar.
2. Rol oyunu, projenin belirli yönleri hakkında konuşabilecek olan uzmanların dinlenmesini içerir.
3. Sınıfın bir bölümü, katılımda bulunan belirli çıkar gruplarını savunanlar olmaksızın nihai kararı veren bir jüri ya da yerel parlamento rolünü oynar (temsili demokrasi).
4. İki ya da üç öğrenci muhabir ya da gözlemci rolünü oynar. Karar oluşturma süreci ile öğrenciler tarafından oynanan roller hakkında geri bildirimde bulunurlar.
5. Bir rol oyununda gerçek bir karar oluşturma süreci oynanırsa, yerel siyasetçiler ya da gazeteciler öğrencilerle yapılacak bir tamamlayıcı tartışmaya davet edilebilir.
6. Bu model, okuldaki gerçek bir karar oluşturma sürecinin düzenlenmesi için kullanılabilir.

Öğretmenler için materyal

Rol oyunu kartlarının düzenlenmesine yönelik sorular

1. Siz bir öğretmensiniz:
 - Projenin neden iyi bir fikir olabileceği hususunda gördüğünüz gerekçeler var mı?
 - Bu projenin herhangi bir sorun oluşturacağını düşünüyor musunuz?
2. Küçük bir işletmenin sahibisiniz:
 - Projenin neden iyi bir fikir olabileceği hususunda gördüğünüz gerekçeler var mı?
 - Bu projenin herhangi bir sorun oluşturacağını düşünüyor musunuz?
3. Bir sağlık merkezinde çalışıyorsunuz.
4. Bir çöpçü olarak çalışıyorsunuz.
5. Bir otobüs şoförüsünüz.
6. Başka bir bölgeden ya da ülkeden yeni gelmişsiniz ve iş arıyorsunuz.
7. Mahallede çalışan gençlersiniz.
8. Küçük bir şirketin müdürüsünüz.
9. Bir siyasi parti temsilcisisiniz.
10. Vb.

Alıştırma 7.5. – Bizler ve dünya

Eğitim amaçları	Öğrenciler diğer ülkeleri ile uzaktaki olayların kendi toplumlarını nasıl etkilediğini incelerler. Öğrenciler dünyadaki karşılıklı bağımlılık yapısını daha iyi kavrarlar. Eşit olmayan güç dağılımı ve de eşit olmayan gelişim süreci insan hakları ruhuyla dünya çapındaki anlayış ve işbirliğini gerekli kılmaktadır.
Kaynaklar	Güncel yerel gazeteler, bir dünya haritası, bant ve renkli işaret kalemleri, iplik ve iğneler.

Prosedür

1. Öğrenciler dörder kişilik gruplara ayrılırlar. Dünyanın diğer bir bölümünün kendi yerel toplumları üzerinde bir etkiye sahip olduğunu ve kendi ülkeleri ile diğer ülkelerin birbirlerini karşılıklı olarak etkilediklerini gösteren makaleleri keserek çıkarırlar.
2. Sorunlar:
 - ekonomik sorunlar
 - siyasal sorunlar
 - göç sorunları
 - çevre kirliliği
 - kültür alışverişi
 - turizm
 - askeri hareket, vs.
3. Öğrenciler makaleleri belirli etki türlerini göstermek için seçtikleri anahtar kelimelere göre sınıflandırır ve bu anahtar kelimelere renkler verirler.
4. Öğrenciler en anlamlı makaleleri seçer ve bunları duvarda bulunan dünya haritası üzerine bantla yapıştırırlar. İplik ve iğneleri kullanarak her bir makaleyi ülkelere bağlayan çizgileri çekerler.
5. Genel oturum.
 - En çok sayıda bağlantıyı dünyanın hangi bölümüyle kurdunuz?
 - En yaygın olan bağlantı türleri nelerdir? Neden?
 - Dünya üzerinde hiçbir bağlantı kuramadığımız herhangi bir bölüm var mı? Neden?

Ek Çalışma

Öğrenciler bağlantı kurulan ülkelerde geçerli olan siyasal ve/veya ekonomik sistemler hakkında bilgi edinirler.

Geçmişte başka bağlantılar mevcut olup olmadığını görebilirler.

Yabancı dil öğretiminde, yabancı gazetelerden veya İnternette edinilen malzemeler kullanılabilir.

Bu alıştırma dünyadaki eşit olmayan gelişim ve eşit olmayan güç dağılımı sorununa bir giriş işlevi görebilir.

İçinde yaşadığımız dünyayı kavrayışımız kitle iletişim araçları yoluyla dolaylı olarak edindiğimiz bilgiler ile şekillenir. Dünya yalnızca sizin kendi gözünüzle gördüğünüz bölümlerden ibaret olsaydı ne kadar ilerleyebilecek olurdunuz bir düşünün. Dolayısıyla, kitle iletişim araçları bize ne anlatıyor ve bize hangi bilgileri vermiyor? Hiç kimse kitle iletişim araçlarını kontrol edebilir mi? Sansür? Ya da değişik gazeteler arasındaki rekabet yeterli mi?

Kitle iletişim araçları ne kadar güçlü? Kitle iletişim araçları olmadan yaşayabilir miyiz? Benzer diğer konularda gündeme getirilebilir, ancak bu konular öğretmen tarafından değil öğrenciler tarafından gündeme getirilmelidir. Öğrencilerin dolaysız algılarının ne kadar sınırlı bir kapsama sahip olduğunu fark etmeleri halinde, öğrencilerin kendileri kitle iletişim araçlarının rolü hakkında sorular sormaya başlayabilirler.

Alıştırma 7.6. – Siyasete katılmalı mıyız?

Eğitim amaçları	Öğrenciler bir hükümete katılmanın önemli olup olmadığına ilişkin olarak kendi fikirlerini oluştururlar. Katılım birçok şekilde olabilir. Katılımı toplumunuzun ya da çevrenizin sosyal hayatına katılım olarak tanımlıyoruz. Bazı insanlar katılımı bulmanın önemli olduğunu düşünürlerken, diğerleri ise böyle düşünmezler. Karar oluşturma sürecine katılımı bulunsunlar ya da bulunmasınlar, öğrencilerin siyasal kararların kendilerini etkilediğini anlamaları gereklidir.
Kaynaklar	Rol oyunu için rol kartları.

Prosedür

- Dört öğrenci oluşum sürecinde bulunan bir vatana yeni gelmiş olan vatandaşların arasında geçen karşılıklı konuşmaları canlandırır.
- Öğrenciler, gerektiğinde öğretmen tarafından yönlendirilmek suretiyle, rol oyunu ile gündeme gelen aşağıdaki gibi konuları tartışır:
 - Vatandaşlar tarafından katılım hakkında ifade edilen dört temel görüş nedir? Bunlara katılıyor musunuz? Neden katılıyorsunuz ya da neden katılmıyorsunuz?
 - Bu dört vatandaş katılımı bulunmayarak ne kaybedeceklerdir? Bu kişilerin katılımı bulunarak hangi faydaları elde edeceklerini düşünüyorsunuz?
 - Bu yeni ülkenin bireylerin katılımından hangi faydaları elde edeceklerini düşünüyorsunuz?
 - Birinin katılımı bulunmayı tercih etmesi durumunda ilişkili olası riskler veya zararlar nelerdir?
 - Faydaları ve riskleri bir tartıya koyduğunuzda, katılımı bulunmanın harcanan emeğe değeceğine inanıyor musunuz?
- Öğrenciler tartışma veya ders yoluyla aşağıdaki sonuca varabilirler:

Hükümet insanların hayatlarını çok çeşitli şekillerde etkiliyor. İnsanlar hükümete katılımı bulunarak hükümet tarafından alınan kararlarda söz sahibi olabilirler. Her toplumda kararları alacak bir kişi olacaktır. İnsanlar katılımı bulunmamayı seçmeleri durumunda bu kararlarda söz sahibi olmayacaklardır. Bu kararlar aşağıdaki gibi hususları içerebilir:

 - İnsanların vergi olarak ne kadar ödemek zorunda olacakları;
 - toplumun bir savaşa dahil olup olmayacakları;
 - ülkenin doğal kaynaklarına kimin sahip olacağı ve bu kaynakları kontrol edeceği

Hükümetin nasıl yapılandırıldığına dayalı olarak; kararlar ulusal, bölgesel ve yerel düzeyler dahil olmak üzere farklı düzeylerde alınabilir. Askeri güç hakkında olan kararlar gibi bazı kararlar çoğu kez milletçe alınırken, ulaşım ve yollar ile ilgili olan kararlar gibi diğer kararlarda çoğu zaman yerel olarak alınır. Yine, çöplerin toplanması hakkındaki kararlar gibi diğer kararlar da çoğunlukla yerel olarak alınır.

Materyaller

(bkz. sonraki sayfa)

Rol oyunu: dört vatandaş yeni oluşan bir ülkeye geliyor

Varsayalım ki yeni oluşan bir ülkeye daha yeni geldiniz. Hemen başlamaya, yeni bir toplumun inşası noktasına gelmeye isteklisiniz. İyi bir hükümet oluşturmak için burada her türlü fırsatın bulunduğunu duymuştunuz. Çok geçmeden, sizin gibi yeni gelenlerden oluşan bir grup arasında geçen, aşağıdaki konuşmaya kulak misafiri oluyorsunuz:

Vatandaş 1:

"Geldiğim yerde, hiç kimse siyaset ve hükümete çok önem vermiyordu. Fazlasıyla günlük yaşamlarımızla meşguldük. Bu nedenle büyük bir olasılıkla burada da siyasetle uğraşmayı istemeyeceğim".

Vatandaş 2:

"Bizim ülkemizde de durum böyle...ve hiçbir zaman liderler arasında ne olup bittiğini gerçekten anlayabilmiş değilim. Siyasete öylesine anlaşılmaz bir görüntü verdiler ki, bizim anlamaya çalışmak için uğraşmamamız kolayımıza geldi".

Vatandaş 3:

"Doğrusunu söylemek gerekirse, bizim ülkemizde durum farklıydı. Çaba gösterdik, fakat iktidar sahipleri karışmamıza müsaade etmedikleri gibi denememiz için de gözdağı verdiler. En nihayetinde de katılım göstermeye çalışmayı bıraktık".

Vatandaş 4:

"Bizim ülkemizde seçimler yapıldı, liderlerimiz de bize iyi bir hükümet sözü verdi. Ancak, hiçbir zaman işler söylendiği gibi olmadı. Liderler hükümeti daha da zenginleşmek için kullandı. Tüm liderler yozlaşmışlar."

Alıştırma 7.7. – Hükümet hayatınızı ne şekilde etkiliyor?

Eğitim amaçları	<p>Öğrenciler hükümetin hayatlarımızı neredeyse düşünülebilir her yönden etkilemekte olduğunu kavrarlar (<i>sizi ilgilendiren bir husustur</i>). İçerisinde yaşadığımız dünya insan yapısıdır ve bu dünya ile ne yapacağımız bizlere kalmıştır.</p> <p>Birbirimize yerel düzeyden global düzeye kadar giderek artmakta olan bağımlılığımız nedeniyle bilinçli bir siyasi karar alma süreci zorunludur.</p> <p>Tüm gruplara söz hakkı verilmiş olması kaydıyla, demokrasi en azından çakışan çıkarları dikkate alabilir ve bunları kabul edilebilir bir uzlaşma ile bütünleştirebilir</p>
Kaynaklar	Yok.

Prosedür

- Öğrenciler kendi hayatlarının hükümet tarafından ne ölçüde etkilendiğinin farkına varmalıdırlar. Öğrencilere yardımcı olmaları açısından aşağıdaki sorular önerilir; bu sorular sınıfta veya daha sonra sonuçlarını özel oturumda sunacak olan küçük gruplarda yanıtlanabilir.
- Yaşamınızın son günlerinden birini anlatınız – nereye gittiniz, ne giyiyordunuz, ne gördünüz, ne yediniz, ne söylediniz, ne öğrendiniz ve ne yaptınız. Sorulara verdiğiniz yanıtlardaki her bir şeyin hükümet tarafından (merkezi, bölgesel ve/veya yerel idare dâhil) etkilenip etkilenmediğinin listesini yapınız.
 - Varsayalım ki sizin hükümetiniz tüm vatandaşlara onların sahip olduğu insan hakları ihlal edilmeksizin eşit şekilde katılım fırsatının sağlandığı bir demokrasi olsun. Size göre, listesini yapmış olduğunuz hükümet tarafından etkilenen günlük hayatınızdaki öğelerden hangileri değişmek zorunda kalırdı? Bunların neden değişmesi gerektiğini düşündüğünüzü açıklayınız.
- Öğrenciler muhtemelen insanların demokratik hükümete nasıl katılımda bulunabileceklerine ilişkin sorular soracaklardır. Öğretmenin ya bir ders ile ya da bir ders kitabı veya çalışma kağıtları aracılığıyla birtakım bilgileri sağlaması gerekir.

Devamı ise şöyle olabilir: birçok insan hükümete katılım için en büyük fırsatın özgür ve açık bir demokraside sunulduğunu düşünür. Bu tür hükümet, insanların kendilerinin iktidara geldiği ve genellikle çoğunluğun kararıyla idare ettikleri anlamına gelir. Bazı ülkeler yalnızca sözde demokrasiler olup, bu ülkelerde aslında insanların katılımında bulunmalarına olanak tanınmaz. Demokratik bir sistemde vatandaşlar değişik katılım şekilleri arasında seçim yapabilir ve bazıları hiç katılımında bulunmamaya dahi karar verebilir.

Tüm tarafların kendi bakış açılarını açık bir şekilde ifade etmiş olmaları kaydıyla, demokrasi en azından birbirine benzemeyen ve çakışan çıkarları dikkate alabilir ve tatmin edici çözüm yolları arayabilir. Baskı uygulayacak bir konumda bulunmayan ve bundan dolayı da çıkarlarının genel olarak görmezden gelindiği daha zayıf olan gruplar ile özel olarak ilgilenilmelidir (dışlanma problemi).

Alıştırma 7.8. – Demokrasiye katılım yolları

Eğitim amacı	Öğrenciler siyasal katılımın değişik biçimleri ile insan haklarını ilişkilendirirler.
Kaynaklar	Olası siyasal katılım biçimlerinin listesi.

Prosedür

1. Her öğrenci insanların demokratik karar oluşturma süreçlerine katılımında bulunabileceğini düşündüğü tüm yolların ve faaliyetlerin bir listesini yapar.
2. Öğrenciler dört kişilik gruplar oluşturur. Listelerini birbirleri ile karşılaştırırlar, tartışırlar ve bir katılım yolları listesi üzerinde fikir birliği sağlamaya çalışırlar.
3. Gruplar kendi katılım yolları listelerini çalışma kağıdındaki ile karşılaştırırlar.

Ek Çalışma

Öğrenciler aşağıdaki soruları araştırabilirler:

1. Yukarıdaki siyasal katılım biçimlerinden herhangi birisinin veya hepsinin insan hakları olduğuna inanıyor musunuz? Neden inandığınızı ya da inanmadığınızı açıklayınız.
2. Ülkenizdeki demokrasiye hangi yolla katılımda bulunabilirsiniz? Size açık olmayan katılım yolları var mı? Açıklayınız.
3. Katılımda bulunmama hakkı yasalar tarafından güvence altına alınmalı mıdır? Açıklayınız.

Materyaller

Öğrenci çalışma kağıdı

Katılım aşağıdakileri de içeren birçok biçimde olabilir:

- konular ve liderler hakkında bir şeylerin okunması
- konular ve liderler hakkında bir şeylerin yazılması
- konuların tartışılması
- belirli bir gayeyi desteklemek için ya da hükümet icraatına karşı çıkmak için toplumda çalışma
- siyasi partiler ya da diğer toplumsal organizasyonlar veya halk organizasyonları oluşturma ya da bunlara katılma
- siyasal ya da toplumsal toplantılara katılma
- bir siyasal parti, çalışma örgütü ya da toplumsal organizasyonun lideri olma
- seçimlerde oy kullanma
- seçimler için adaylığını koyanlar için kampanya yapma
- seçimler için adaylığını koyma ve seçildiği takdirde görev yapma
- vergi ödeme
- lobi faaliyeti yürütme
- askerlik yapma
- hükümet yetkilileri ile irtibat kurma gibi mevcut yasal kanalları kullanma, mahkemede davalar açma, vs.
- gösteriler, boykotlar, grevler, vs. aracılığıyla protesto etme

Alıştırma 7.9. – Politika döngüsü

Eğitim amaçları	Öğrenciler karar oluşturma süreci örneklerine politika döngüsü modelini uygulayabilir. Öğrenciler karar oluşturma süreçlerine karışma ve katılma imkanlarının farkına varırlar.
Kaynaklar	Bir set öğrenci çalışma kağıdı : “Politika döngüsü modeli”. Büyük yazı kağıdı, işaret kalemleri, makas, zambk

Prosedür

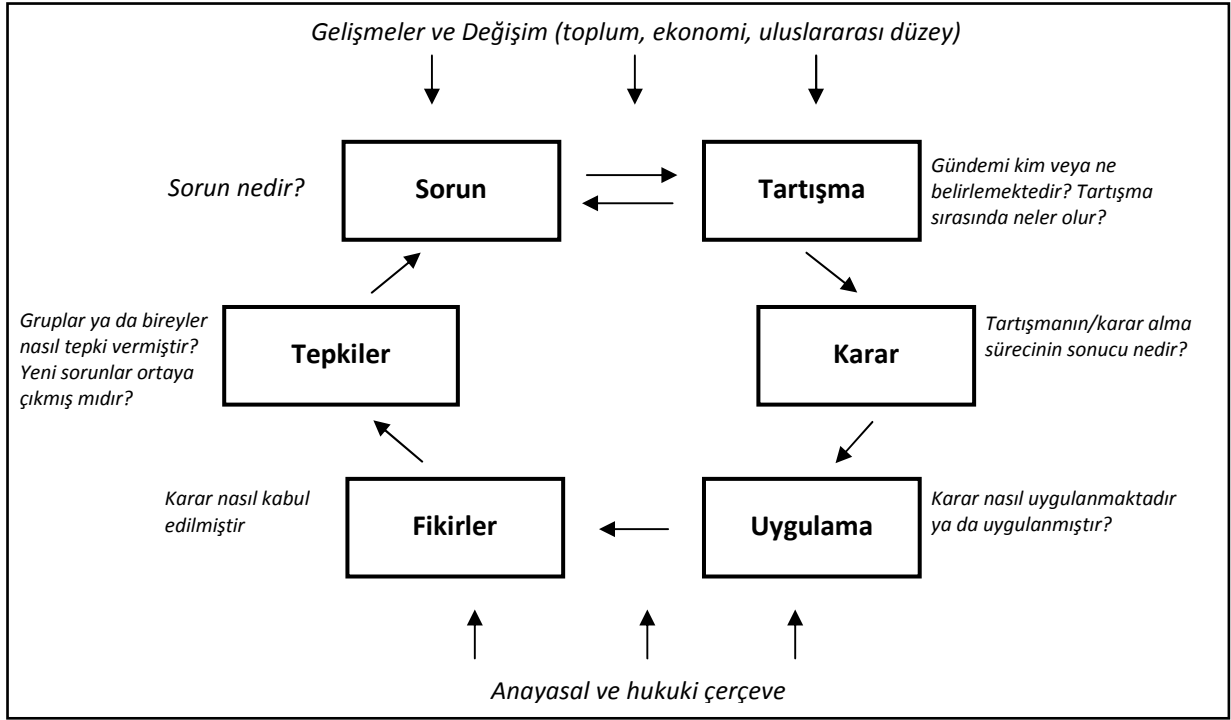
- Öğretmen aşağıdaki yaklaşımlardan birini kullanarak politika döngüsü modelini öğretir:
 - Öğretmen tündengelimli sistematik yaklaşım kullanır: bir ders⁷ anlatır ve öğrenciler kendilerine verilmiş olan aracı uygularlar.
 - Öğretmen tümevarımsal yaklaşım izler: öğretmen bir örnek ile başlar ya da öğrencilerin sahip olduğu bilgi ve tecrübe hakkında konuşur. Bu güncel bir konu, destekledikleri ya da aynı fikirde olmadıkları bir karar veya kaygılandıkları bir sorun olabilir. Okuldaki bir karar da bir başlangıç noktası işlevi görebilir. Öğretmen, dikkatli bir şekilde öğrenciler tarafından sağlanan bağlam hakkında konuşarak bir ders ile devam eder.

Hangi yaklaşım kullanılırsa kullanılsın, öğrenciler "Politika döngüsü model" çalışma kağıdının bir kopyasını alırlar.
- Öğrenciler modeli uygularlar. Değişik ödevler verilebilir:
 - Öğrenciler modeli etkin ve yapılandırılmış gazete okuması için bir araç olarak kullanırlar. Öğrenciler, dört ila altı kişilik gruplar halinde, son birkaç güne ait gazeteleri incelerler ve altı aşamanın her biri için örnekleri tanımlarlar. Makaleleri kendi posterleri üzerine yapıştırır ve herkesin bulunduğu oturum esnasında bunları sunarlar.
 - Öğrenciler belirli bir konu hakkındaki bir karar oluşturma sürecini takip ederler. Bu daha uzun bir zaman dilimini kapsayan bir materyali gerektirebilir. Bu nedenle, eski gazeteler de faydalı olabilir. Kitaplar ve İnternet önemli kaynaklar olabilir. Bu alıştırma bir araştırma projesine genişletilebilir.
- Model tartışma için bir başlangıç noktası işlevi görebilir: bir karar oluşturma sürecinin hangi aşamalarında müdahale edebiliriz? Öğretmen karar oluşturma sürecinin iki aşaması olan "karar" ve "uygulama" aşamalarının siyasal sisteme olan bağımlılığını açıklamalıdır (referandum yoluyla bir karar alınmadıkça). Ancak, vatandaşlar bunun dışındaki herhangi bir aşamaya karışabilirler.

7. Bkz "öğretmenler için gerekli bilgiler" (bu alıştırmanın materyaller bölümünde).

Materyaller

Politika Döngüsü Modeli: Bir problem çözme süreci olarak politika

Politika döngüsü modeli: öğretmenler için gerekli bilgiler

Politika döngüsü bir modeldir. Bir plan gibi işler. Bu gerçeklikten belirli yönleri seçip diğerlerini göz ardı ettiği anlamına gelir. Bu şekilde resim daha netleşir, ancak kullanıcı hiçbir zaman modeli gerçeklikle karıştırmamalıdır. Bu durumda, politika döngüsü modeli siyasete bir karar oluşturma ve sorun çözme süreci olarak odaklanır. Politika üzerine odaklanması bu yönü görüldüğü halde bir iktidar mücadelesi olarak odaklanma değildir. Altı kategori, siyasal karar oluşturma sürecinin analiz edilmesine yardımcı olan anahtar sorulara neden olur; öğrenciler daha konuya özel olan ilave sorular oluşturmaya teşvik edilir.

Model siyasal karar oluşturma süreçlerinin ideal bir tip tanımını verir. Öncelikle, siyasal bir *sorun* kamu gündemine gelmelidir. Gündem belirleme konusu siyasi güçle oldukça ilişkilidir. Sorunlar kendi başlarına var olmazlar; sorunların tanımlanması ve kabul edilmesi gerekir. Bir sorunun tanımı karar alma sürecinin neticesini ciddi ölçüde etkilediğinden dolayı, çakışan çıkarlar ve değerler önemli bir rol oynarlar. Örneğin, yoksulluk insan haklarına bir saldırı olarak ya da birinin kaderini kendi eline alması için bir teşvik edici olarak tanımlanabilir. İlk görüş yoksul insanların desteğe ihtiyacı olduğunu ifade ederken, ikinci görüş ise yoksullara verilecek destek onları tembelliğe iteceğinden dolayı üstü kapalı olarak yoksul insanlara çok fazla yardım edilmemesini önermektedir. Gündem belirlemede temel mesele *sorun* ve *tartışma* kategorileri arasındaki çift oklarla gösterilmiştir.

Tartışma belirli şartlar altında gerçekleşir. Modelin yapısı bu noktada önem taşır: sosyal, ekonomik ve uluslararası gelişmeler verileri belirler. Anayasal ve yasal çerçeve de kuralları tanımlar. Tartışmada kimler yer alabilir? Kim neye karar verir? Bu sorular tartışmanın neticesini – nihai kararı – kavramaya yardımcı olurlar. Tartışmada kimler yer aldı? Söz konusu olan çıkarlar nelerdi? Neyin müzakere edilmesi gerekti? Bir orta yol bulmak mümkün oldu mu?

Uygulama: Karar nasıl uygulanıyor ya da karar nasıl uygulanmıştır? Herhangi bir zorluk ya da anlaşmazlık yaşandı mı? Uygulama karar alıcıların amaçlarını yerine getirdi mi?

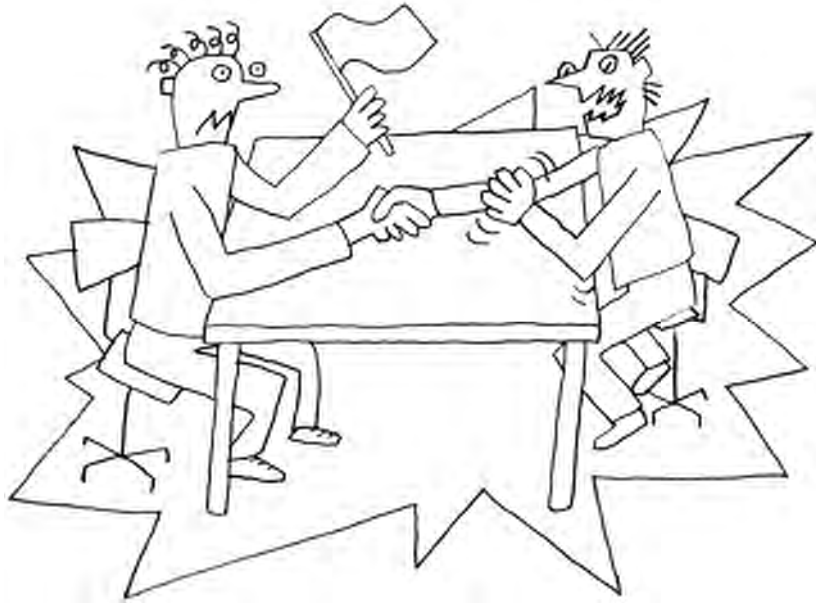
Fikirler: Karar nasıl "aşağıya indi"? Kimlerin çıkarları – olumlu ya da olumsuz – etkilendi? Hangi değerler kapsandı?

Tepkiler: Bireysel ve/veya gruplar tarafından ortaklaşa organize tepkiler var mı? Kararı destekliyorlar mı yoksa karara karşılar mı? Örnekler protestolar, gösteriler, bir gazete editörüne yazılan yazılar, bir mahkeme tarafından alınan kararlar, grevler, dışa göç, yatırımcıların çekilmesi, yasanın çiğnenmesi, vs. olabilir.

Sorun: Günün sonuna gelindiğinde asıl sorun çözüldü mü? Herhangi istenmeyen ya da öngörülmeven bir etkiye yol açıldı mı? Karara ve kararın uygulanmasına gösterilen tepkilerden dolayı yeni bir sorun ortaya çıktı mı? Sorun çözülmüşse politika döngüsü sona erer. Çok sıklıkla, takip eden yeni bir sorun ya da öngörülmeven yeni bir sorun ile birlikte yeni bir döngü başlar.

Öğrenciler, politika döngüsünün vatandaşların nerede ve nasıl siyasete katılabileceğini gösterdiğini anlamalıdır. Siyasi açıdan dikkat isteyen ve çözümleri için kamu kaynakları gerektiren sorunlara ilişkin olarak kendi tanımımızı verebiliriz. Tartışmaya katılabilir, karar hakkında kendi kanaatimizi oluşturabilir ve kararın uygulanmış olduğu yolu destekleyebilir ya da bu yola karşı çıkabiliriz. Bunları yaparken, insan haklarımız ile vatandaşlık haklarımızdan faydalanıyoruz. Demokrasi aktif demokratlara bağlıdır.

Bölüm 8 – Çatışmanın üstesinden gelmek

Giriş

Resim kendini bir tartışmaya kaptırılmış olan iki genç adamı gösteriyor. Birbirleriyle karşı karşıya bir masada oturuyorlar. Biri bir bayrak sallarken, diğeri de yumruğunu sıkıyor ve dişlerini gösteriyor. Muhaliflere karşı öfkeli ve yırtıcı bir görüntü sergileyen dik saçlara sahipler. Hepsi bu olsaydı, bu çatışmanın kızışmasını bekleyecektik: iki adam sonradan ayağa kalkacak ve son çare olarak fiziksel şiddete başvuracaklardı. Ancak resimde ikinci bir unsur daha bulunmakta: iki adam bir anlaşma ve uzlaşma göstergesi olarak birbirlerinin ellerini sıkıyorlar. Yalnızca konuşuyorlar – belki de birbirlerine bağırıyorlar – ancak hiçbir şiddet söz konusu değil.

Resim gerçek hayatta arka arkaya ne olduğunu eş zamanlı olarak gösteriyor: çıkarılmızı, görüşlerimizi ve değerlerimizi savunursak kendimizi bazen çatışma içerisinde bulabiliriz. Bunun gibi çatışmaları çözümlmek için bir anlaşma yolu bulabilmeli ve buna istekli olmalı ve aynı zamanda da bir uzlaşma varmalıyız. Önce tartışma ve sonra aşırıya kaçma, daha sonra da bir anlaşma ve uzlaşma arama, nefes alma ve nefes verme gibi bir çatışma sürecini oluşturur.

Yıldız şekilli yüzey de anlamlı olabilir. Bir toplumu paylaşıyoruz – örneğin gezegenimiz, ailemiz, okulumuz. Başka hiçbir şeye sahip değiliz. Bu nedenle birbirimize bağlı bulunuyoruz ve çatışmaların yürütülmesi ve bunların çözümlenmesinin ortak ilkeler ve kurallar tarafından idare edilmesi gerekir. Çatışma kendi başına kötü bir şey değildir. İnsan hakları çatışma olasılığını arttıran bir çıkarlar çekişmesi ve çoğulculuğu meydana getirir. İyi bir çatışma çözümlenmesi uyuma götürebilirken, çatışmayı otoriter yollarla bastırma girişimi ya da adil olmayan biçimde çözümlenme teşebbüsü bir toplumun parçalanmasına neden olabilir.

Çatışma çözümlenmesi belirli bir noktaya kadar öğretilebilir bir beceridir. Bu, bu bölümdeki alıştırmaların odaklarından biridir: çatışma çözümlenmesi ve arabuluculuğa yönelik olarak öğrenciye araçları, yapılandırılmış prosedür taslaklarını sağlar. İkinci olarak, çatışma çözümlenmesinin adil olması önem taşır. Bu, değerlere ve çatışma tutumu kültürüne işaret eder. İdeal olarak, bir çatışmanın üstesinden bir kazan-kazan durumu ile gelmesi gerekir. Bu mümkün değilse, ortaya kaybedenler çıkarmaktan ziyade çıkarlar ve dezavantajların paylaşıldığı bir dengeyi sağlayan bir uzlaşmayı yakalamak için özen gösterilmesi gerekir. Daha geniş bir perspektiften bakıldığında, olası menfaat sahipleri yalnızca doğrudan ilişkili muhalifleri değil aynı zamanda da bir bütün olarak toplum ile çevreyi kapsar.

Alıştırma 8.1. – Kazan-kazan çözümleri

Eğitim amacı	Öğrenciler bir çatışmanın farklı yollarla çözümlenebileceğini kavrarlar. İlgili taraflar kazananlar ya da kaybedenler konumunda olabilir ya da her iki taraf da bir uzlaşma üzerine anlaşma sağlamış olabilir. Hiçbir tarafın kendisini kaybeden olarak görmemesi gerekir, zira bu pekâlâ yeni bir çatışmanın patlak vermesine neden olabilir.
Kaynaklar	Kara tahta ya da sunumlarda kullanılan büyük yazı kağıtları ve tahtaları

Prosedür

1. Öğretmen öğrencilere bir çatışmanın üç değişik çözümlene yolu olabileceğini açıklar:

<p>kazan–kazan 😊😊</p> <p>kazan–kaybet 😊</p> <p>kaybet–kaybet</p>

Öğretmen kara tahta ya da bir büyük yazı kağıdı üzerinde bu çatışma çözümlenmesi ilkelerini tanımlar.

Kazan-kazan: her iki tarafın da fayda görmesine olanak tanıyan çözümlenmeler

Kazan-kaybet: taraflardan yalnızca birinin diğer tarafın zararına fayda gördüğü çözümlenmeler

Kaybet-kaybet: her iki tarafında fayda görmediği çözümlenmeler.

2. Öğretmen farklı çatışma çözümlene yollarına ilişkin örnekler verir:

Bir erkek çocuğu ile bir kız çocuğu bir top yüzünden münakaşa etmekte. Bir yetişkin kimse araya giriyor ve birlikte top oynamalarını sağlıyor ya da topu kullanmaları için onlara eşit süre veriyor. Her ikisi de fayda görüyor. Eğer yetişkin kimse topu yalnızca birine verirse, elbette ki sadece biri fayda görür. Yetişkin kimsenin topu ellerinden alması halindeyse çocuklar anlaşamayacakları için hiçbiri fayda görmez.

3. Öğrenciler, çiftler ya da gruplar halinde, başka çatışma örnekleri bulabilmek için kendi kişisel tecrübelerini incelerler. Evdeki ve okuldaki çatışma deneyimlerini tartışabilirler ve kişi grupları ve bütün olarak devletleri içeren daha geniş çatışmalara geçebilirler.
4. Öğrenciler yukarıda sunulan modeli kullanmak suretiyle tanımladıkları çatışma çözümlenmesi örneklerini analiz ederler ve hangi tarafın çözümden fayda göreceği sorusunu sorarlar. Tüm tarafların/her iki tarafın da fayda görmesine olanak tanıyan çözümleri kim bulabilir?
5. Genel oturum: öğrenciler analizlerinin sonuçlarını paylaşırlar.

Varyasyon

2. aşamadan sonra, öğrenciler örnek bir çatışma tanımı alırlar. Gruplar halinde, ortaya kaybedenler çıkarmayan bir çözüm bulmaya çalışırlar. Çatışmanın hâlihazırda çözümlenmiş olması durumunda, öğrenciler kendi sonuçlarını ve bunu takip eden tepkileri gerçekte bulunan çözüm ile karşılaştırırlar. Bu analiz politika döngüsü modelini izler (bkz. alıştırma 7.9).

Alıştırma 8.2. – Çatışma çözümlemesine yapısal bir yaklaşım

Eğitim amaçları	Öğrenciler bir çatışma çözümleme tekniğini öğrenirler. Çatışmaların çözümlenmesinin bir dereceye kadar öğrenilebilecek becerilere dayandığını kavrarlar.
Kaynaklar	Birtakım öğrenci çalışma kağıtları "Çatışmaların altı aşamada çözümlenmesi". Gazeteler ve dergiler.

Prosedür

1. Öğretmen hiçbir tanımlanmış çözümü bulunmayan bir çatışma durumu tanımlar (örneğin: öğrencilerden biri yabancı bir ülkeden gelmiş olan ve bariz bir aksanla konuşan başka bir öğrenci ile alay etmektedir).
Durum bir rol oyunu ile ortaya konulabilir. Öğrenciler çatışmanın nasıl çözümleneceğini tartışırlar. Bunu yaparken, bu derste kullanacak oldukları modelin bölümlerini tahmin edebilirler ya da modelin yanıtını verebileceği sorular sorarlar.
2. "Çatışmaların altı aşamada çözümlenmesi" adlı çalışma kağıdı, öğrencilerin sessiz bir şekilde bunu inceleyecek olan yarısına dağıtılır.
Sınıfın diğer yarısı ise bir gazete ya da dergiden herhangi bir çatışma hakkındaki bir raporu seçerler. Aynı zamanda kişisel deneyimden ya da ilk elden bilgilerden faydalanabilirler.
3. Öğrenciler, sorunların çözümünü okumuş iki öğrenci ve olası çatışmaları tanımlamış iki öğrenci olmak üzere dört kişilik gruplar oluştururlar.
4. Öğrenciler bir çatışma seçerler ve çatışma çözümü fikirlerini test ederler.
İkisi muhalif olur, diğer ikisi ise çalışma kağıdını kullanmak suretiyle bir çözüme ulaşmak için arabulucu olarak hareket eder.
5. Tamamlayıcı genel oturum:
 - Hangi çatışmaları çözümlemeye çalıştınız?
 - Bunları nasıl çözümlemeye çalıştınız?
 - Çatışma çözümlenmesi modeli size yardımcı oldu mu (nasıl yardımcı oldu)?

Varyasyon

1. Öğrenciler bir örnek olay incelemesine odaklanır ve sonuçlarını karşılaştırırlar.
2. Öğrenciler prosedürü kavradıktan sonra fiilen sınıfta meydana gelen çatışmalara da uygulanabilir.

Materyaller

(bkz. sonraki sayfa)

Öğrenci çalışma kağıdı: çatışmaların altı aşamada çözülmesi

1. İhtiyaçları tanımlayınız "Neye ihtiyacınız var (tam olarak ne istiyorsunuz?)"	Çatışmaya karışmış olan her bir kişi diğerini suçlamadan ya da onu sorumlu tutmadan bu soruya cevap vermelidir.
2. Sorunu tanımlayınız. "Bu olayda problemin ne olduğuna inanıyorsunuz?"	Bütün sınıf ilgili kişilerin ihtiyaçlarını karşılayan bir yanıtın bulunmasına yardımcı olabilir. Muhalifler tanımı kabul edebilir olmalıdırlar.
3. Birkaç çözüm çıkarmaya çalışınız. "Kim sorunu çözmek için muhtemel bir yol düşünebiliyor"	Sınıfın tüm üyeleri yanıtlara katkıda bulunabilir. Bunlar herhangi bir yorumlama, yargıya varma ya da değerlendirmede bulunulmadan yazılmalıdır. Bu aşamada amaç mümkün olduğunca çok sayıda çözüm üretmektir.
4. Çözümleri değerlendiriniz. "Bu çözümden memnun kalır mısınız?"	Çatışmanın içerisinde yer alan her bir taraf hangilerinin kabul edilebilir hangilerinin kabul edilemez olduğunu açıklayarak alternatifleri gözden geçirir.
5. Hangi çözümün en iyi çözüm olduğuna karar veriniz. "Her ikiniz de bu çözümü kabul ediyor musunuz? Sorun çözüldü mü?"	Her iki tarafın da çözümü kabul ettiği açık olmalıdır. Bir çözüm bulmak için gösterdikleri çabalar takdir edilmelidir.
6. Çözümün nasıl uygulandığına bakınız. "Bu durum hakkında bir kez daha konuşalım ve sorunun gerçekten çözülmüş olduğundan emin olalım"	Çözümün değerlendirilmesi için bir plan hazırlanmalıdır. Çatışmanın niteliği ve muhaliflerin yaşlarına bağlı olarak, hemen sonra ya da birkaç saat sonra ya da bir sonraki gün bir değerlendirme yapılabilir.

Alıştırma 8.3. – Aile ve yaşlılarla çatışma

Eğitim amacı	Öğrenciler çatışmaları yapısal bir biçimde çözüme hakkında bilgi edinirler.
Kaynaklar	Birtakım öğrenci çalışma kağıtları: "Çatışmaların altı aşamada çözümlenmesi" (bkz. Alıştırma 8.2).

Prosedür

1. Öğrenciler "Çatışmaların altı aşamada çözümlenmesi" çalışma kağıdını okurlar.
2. Öğretmen öğrencilerin evde, okulda veya çocuk parkındaki tipik çatışmalara ait örneklerle dikkat çekmelerine müsaade eder. Örneğin:
Evde:
– Çocuk oynamak istemektedir, ancak ebeveynler ders çalışması gerektiğini düşünmektedirler.
– Çocuk sinemaya/konsere/partiye/pikniğe gitmek için para istemektedir, ancak ebeveynlerin karşılaması gereken başka masraflar vardır.
Çocuk parkında:
– Erkek çocukları ile kız çocukları çocuk parkını farklı amaçlar için kullanmak istemektedir.
– Erkek çocukları oynamakta olan kız çocuklarına rahatsızlık vermektedir.
3. Öğrenciler üzerinde çalışmak için bir çatışma seçerler ve dört ila altı kişiden oluşan gruplara ayrılırlar.
4. Daha sonra her grup ikiye ayrılır ve bir grup ebeveynlerin rolünü üstlenirken diğer grup da çocukların (ya da erkek çocuklarının/kız çocuklarının) rolünü üstlenir.
Önce ebeveynler ve çocuklar rollerini hazırlamak için ayrı ayrı bir araya gelirler. Ondan sonra karşı tarafla buluşur ve altı aşamayı izleyen görüşmelere başlarlar.
Belirli bir zaman sonra görüşmelere son verilir ve gruplar derse geri döner.
5. Bütün sınıf çalışmaları hakkında gruplar halinde geri bildirimde bulunur. Ne tür çözümlere ulaştılar? Çok sayıda farklı çözüm var mıydı?

Varyasyon

Bu alıştırma bir arabulucu ile de yapılabilir; örneğin, bir öğrenci görüşmeler boyunca çatışmanın içerisinde bulunan taraflara yol gösteren bir büyük ebeveyn rolünü üstlenebilir.

Alıştırma 8.4. – Çatışma ve barış üzerine beyin fırtınası oturumu

Eğitim amaçları	Öğrenciler çatışma ve barış kavramlarını tanımlayabilirler. Öğrenciler ne tür çatışmaların çözümlenebileceğini ne tür çatışmaların çözümlenemeyeceğini açıklayabilirler.
Kaynaklar	Sunumlarda kullanılan büyük yazı kağıtları ve tahtalar ile renkli işaret kalemleri.

Prosedür

1. "ÇATIŞMA" kelimesi kağıtlardan birinin üzerine yazılır.
Öğrenciler beyin fırtınası yapmak için iki görev alırlar.
 - a. Akıllarına geldiği kadar çok sayıda çatışmaya işaret eden söz ve kelimeyi kağıda dökerler.
 - b. Çatışma durumlarına işaret eden anahtar sözcükler ilave ederler.Bu kısım herhangi bir yorum yapılmaksızın sessiz bir şekilde gerçekleştirilir.
2. Öğrencilerin fikirleri tükendiğinde, diğer kağıt üzerine "BARIŞ" kelimesi yazılır.
 1. maddedeki prosedürün aynısı tekrar edilir.
3. Sınıf sonuçları tartışır.
3. Öğretmenle beraber farklı çatışma türlerinin bir sınıflandırması yapılır:
 - çözüm *getirilebilen* çatışmalar
 - çözüm *getirilemeyen* çatışmalar

Kaybedenlerin bulunmadığı çatışma çözümlenmesi (bkz. Alıştırma 8.1) çok sıklıkla yalnızca uzlaşma yoluyla mümkün olur. Bu, mesela sınırlı kaynakların adil bir şekilde paylaşılmasının gerektiği durumlarda başarılı olur. Eğer pasta küçükse ve herkes yemek için eşit büyüklükte küçük bir parça alırsa, aç kalacak olsam bile çözümü kabullenirim. Ancak, bir değerler ya da dini inançlar çatışması vuku bulursa, bir uzlaşma varılması neredeyse imkânsızdır. Ayrıca, bir çatışmanın etnik ya da ırkçı ayrımlardan kaynaklanması halinde, bir tarafın üyelerinin dışlanması ya da fiziksel olarak ortadan kaldırılma tehlikesi bulunur. Tarafların bir çatışmaya olan yaklaşımları ne kadar rasyonel olursa, şiddetten ziyade müzakere ve uzlaşma yoluyla böyle bir çatışmayı çözümlenme ihtimali de o kadar büyük olur. Rasyonel çatışma çözümlenmesi, tarafların sorun ve muhalifi ayırmasını ve insan hakları yönünden muhalifin insanlık onuruna saygı göstermesini gerektirir.

Ek Çalışma

Öğrenciler, resimler ya da basından makaleler ve fotoğraflar aracılığıyla farklı barış ve çatışma durumlarını örneklerle açıklarlar.

Alıştırma 8.5. – Heykeller

Eğitim amacı	Öğrenciler baskı durumlarını tanımlayabilir, şiddete dayalı olmayan çatışma çözümlemesinde yaratıcılıklarını geliştirebilir ve ifade aracı olarak beden dilini kullanabilirler.
Kaynaklar	Yok.

Prosedür

- Öğrenciler çiftler halinde aşağıdaki hazırlık alıştırmalarını yaparlar:
 - Bir öğrenci poz verir ve diğeri de taklit eder. Rollerini değiştirirler.
 - Bir öğrenci elini diğeri öğrencinin eline birkaç santimetre mesafede tutar. Elini hareket ettirdiğinde, diğeri öğrenci eller arasındaki mesafeyi korumak için gerekli herhangi başka bir pozisyona geçmek (rahatsız edici) zorundadır.

Bu alıştırma öğrencileri birbirlerini dikkate almaları için eğitir.
- Özel oturumda, öğrenciler baskı durumlarını canlandırır ve tartışır:
 - İki ya da daha fazla sayıda öğrenci bir fikir üzerinde karar kılar ve daha sonra bir baskı durumunu canlandırmak için bir heykeller grubu oluştururlar (örneğin: oturmakta olan zengin bir adamın ayakkabılarını boyayan diz çökmüş bir çocuk).
 - İzleyici topluluğunun bir üyesinin aklına bu durumu çözmek ve tarafları daha eşit bir duruma getirmek için bir yol gelirse oyuncular kendi yeni modeline göre yeniden düzenler.

İdeal olarak, öğrencileri pantomim yapmaya ve dışavurumculuklarını geliştirmeye teşvik etmek için alıştırmanın sessiz şekilde yapılması gerekir.
- Gittikçe daha fazla oyuncu sahneye katılımında bulunabilir.
- Öğretmen dersin son 10 ila 15 dakikasını tamamlayıcı bir özel oturuma ayırır. Öğrenciler geri bildirimde bulunurlar ve daha fazla çalışmaya neden olabilecek sorular da sunabilirler.

Varyasyon

- Aynı prosedür, insan ve çocuk hakları ile bu hakların nasıl ihlal edildiğine ilişkin olayları örneklemek için kullanılır.
- Alıştırma güçlü duygular doğuran gerçek durumlar ile çatışma durumlarında tekrarlanabilir.

Alıştırma 8.6. – Cezaya karşı pozitif çatışma çözümlemesi

Eğitim amaçları	Öğrenciler bir grup içerisinde hukuk ve kurallar nosyonunu kabul etmeye teşvik edilirler. Öğrenciler farklılıkları kabul edebilir ve karar oluşturma süreçlerine katılımında bulunabilirler. Çatışmaların çözümlenmesinde yaratıcı potansiyellerini geliştirirler.
Kaynaklar	Birtakım öğrenci çalışma kağıtları: "Cezalar listesi".

Prosedür

1. Öğrenciler cezalandırma biçimlerine ilişkin olarak beyin fırtınası yaparlar. Öğrenciler deneyim ve gözlemden faydalanabileceği için derse bu giriş onları uzmanlar olarak ele alır. Şimdiden yorumlar ilave edebilirler.
Öğretmen "Cezalar listesi" çalışma kağıdını öğrencilere dağıtır ve öğrenciler bu listeyi sessiz bir şekilde okurlar.
2. Öğrenciler küçük gruplar halinde (üç ya da dört kişilik) hangi cezaların akla uygun olduğunu ve hangilerinin akla uygun olmadığını tartışır.
3. Gruplar sonuçlarını diğer gruplar ile paylaşırlar (yapboz düzenlemesi burada yarar sağlar; bkz. Alıştırma 5.3).
4. Öğrenciler yeniden gruplarına dönerler ve varsa aşağıdaki durumlarda hangi cezanın uygulanması gerektiğini tartışır:
 - Öğrencilerden biri okula geç geliyor.
 - Öğrencilerden biri ödevini yapmamış.
 - Öğrencilerden biri dersin düzenini bozuyor.
 - Öğrencilerden biri bir sınıf arkadaşını etnik kökeni ya da dini inançlarından dolayı rencide ediyor.
 - Erkek öğrencilerden biri bir kız öğrenciye cinsel tacizde bulunuyor.
 - Öğrencilerden biri derste/ders arasında saldırgan davranıyor.
5. Genel oturum: öğrenciler sonuçlarını sunarlar.
Tamamlayıcı tartışma şu soruyu ele alabilir: Bir ceza uygulanmasına herhangi bir alternatif var mı (örneğin; suç işleyen kişi ile mağdur arasında arabuluculuk)?

Ek Çalışma

Öğrenciler sınıfta bir pozitif, yaratıcı çatışma çözümlemesi sahnesi canlandırır.

Materyaller

(bkz. sonraki sayfa)

Öğrenci çalışma kağıdı

Cezalar listesi

1. Bir şiir yazma
2. Küçük çocuklara bir masal anlatma
3. Sınıfa fıkralar anlatma ve sorular sorma
4. Küfürlü konuşma için on sınav çekme
5. Sabah ne kadar geç gelindiyse, okul bittiğinde o süre kadar sınıfta kalma
6. Ayakta yazı yazma
7. Sınıfa bir ders hazırlama
8. Bir saatliğine bahçe işleriyle uğraşma
9. Dinlenme alanının temizlenmesi
10. Sınıfın temizlenmesi
11. Dersten atılma
12. Okul binasının etrafında on tur koşma
13. Teneffüste sınıftan çıkmama
14. En zayıf olunan konulardan biriyle ilgili ilave çalışma yapma
15. Genel masrafların karşılanmasına katkıda bulunacak bir para cezasının ödenmesi
16. Bir özür yazısı yazma
17. Başka öneriler...

Alıştırma 8.7. – Azınlıklar

Eğitim amacı	Öğrenciler dışlanma hissini yalnızca topluluğun diğer üyelerinin sizi nasıl gördüğünün değil aynı zamanda kendi grubunuzun üyelerinin de sizi nasıl gördüğünün bir sonucu olabileceğini kavrarlar.
Kaynaklar	Her bir grup için bir pozitif kartlar takımı ve bir negatif kartlar takımı. Her bir grup için, birinde "DUYGULAR" diğesinde de "EYLEMLER" kelimeleri yazılı olan iki adet sunumlarda kullanılan büyük kağıt. İşaret kalemleri.

Prosedür

Oyunun başında, öğrencilerin neyi temsil ettikleri hakkında hiçbir fikirlerinin bulunmaması gereklidir. Aksi halde öğrenciler son çare olarak doğrudan doğruya oyunun akışını bozacak önceden düşünülmüş fikirlere başvurabilirler.

Oyun, öğretmenin oluşturduğu dikkatli ve karmaşık bir çerçeve örneğidir. Değişmez bir çerçeve içerisinde, öğrenciler kendi fikirlerini ve deneyimlerini geliştirmek ve ifade etmek için büyük bir serbestliğe sahiptirler.

1. Öğrenciler dört ila altı kişilik gruplar oluştururlar (tercihen daha fazla sayıda kişiden oluşan grup oluşturulmaz).
2. Her grup bir pozitif kartlar takımı, bir işaret kalemi ve iki adet büyük sunum kağıdı alır. Öğretmen gruplardan grubun yorumlarını ve tepkilerini sunum kağıtlarına yazması için bir yazıcı tayin etmesini ister. Alternatif olarak, tüm grup üyeleri kendi tepkilerini yazarlar.
3. Öğretmen öğrencilere alıştırma esnasında kendilerini temsil etmeyeceklerini bunun yerine bir azınlık grubunun üyeleri gibi davranacaklarını söyler. Şimdilik, öğrenciler hem kim olduklarını sormalı, hem de kendilerini ve durumlarını tanımlayan kartlardaki mesajları dikkate almalıdırlar.
4. Öğrenciler sırayla kartlardan birini sesli bir şekilde grubun diğer üyelerine okurlar. Altı kartın hepsini okuduktan sonra "DUYGULAR" kağıdına "Bu grubun bir üyesi olarak ne hissediyorsunuz?" sorusuna verecekleri yanıtları yazarlar.
5. Öğretmen her gruba altı negatif kartı dağıtır ve gruplar bu alıştırmanın 4. basamağını tekrar ederler.
6. Öğretmen öğrencilerden "Benzer bir durumda olsaydınız ne yapardınız?" sorusuna yanıt vermelerini ister. Yanıtlar "EYLEMLER" kağıdına yazılacaktır. Öğrencilerin kendilerinin halen ilk kağıtta duygularını yazan grup olduklarını akıllarından çıkarmamaları gereklidir. Belki de o kağıda yazmış oldukları ya da hissetmiş oldukları bir şey nasıl hareket edeceklerine karar vermelerine yardımcı olabilir.
7. Genel oturum:
 - Her grup, "DUYGULAR" başlıklı kağıtta belirttikleri şekilde duygularını sınıfın geri kalanına sunar.
 - Tüm gruplar I. Bölümü bitirdikten sonra, öğretmen onlardan kendi önerilerini "EYLEMLER" kağıtlarına yazmalarını ister. Sınıf, yapıcı eylemler ve şiddet içeren davranışlar ile gruplar arasında ve gruplar içerisindeki farklılıkları tanımlamalıdır.
8. Öğretmen öğrencilere grup içerisinde nasıl çalıştıklarını, alıştırma yaparken herhangi bir sorunla karşılaşmış olduklarını (işbirliği, liderlik, vs.) ve alıştırma yapmadan kendileri, kendi tepkileri ve grup hakkında ne öğrendiklerini düşündüklerini sorar. Temsil ettikleri azınlık grubu ile bildikleri diğer gruplar arasında bir ilişki kurabiliyorlar mı?
9. Son olarak, öğretmen öğrencilere temsil ettikleri grubun Gezginler ya da Romanlar veya Çingene olarak da bilinen grup olduğunu söyler.

Ek Çalışma

Öğrenciler kendi fikirlerini Her Türlü Irk Ayrımcılığının Tasfiye Edilmesine Dair Uluslararası Sözleşme⁸ ile karşılaştırırlar. Aynı zamanda, öğrenciler tanımlanan durumun kendi ülkelerindeki ile aynı olup olmadığını, sorunun ele alınması için otoriteler tarafından hangi önlemlerin alındığını ve otoritelerin önermiş oldukları önlemlerin hangilerinin sözleşmeyi takip ettiğini de araştırabilirler.

Materyaller

Pozitif ve negatif kartlar takımı

Bizim evlerimiz diğer insanlarınkine benzemiyor. Onlar özeller ve onları çok beğeniyoruz. Geleneklerimizi korumak istiyoruz.	Televizyon programları ve basın bizlerin hakkındaki gerçeği anlatmıyor. Sorunun biz olduğunu söylüyorlar. Hikayenin bizim tarafımızla ilgili kısmını anlatmamıza izin vermiyorlar.
Çok sayıda becerilere sahibiz. Her türlü bedensel işleri ve el işlerini yapıyoruz. İşimiz içerisinde yaşadığımız ülkeye çok büyük katkı sağlıyor.	Bazıları bize kötü davranıyor ve bize kötü isimler takıyor. Bazen sebepsiz yere saldırıya uğruyoruz. Bundan yakın zaman önce, yurt dışında binlerce insanımız katledildi.
Geçmişte, insanlarımız çok cesur işler başardılar. Tarihimizi hatırlamayı seviyoruz.	Suyumuz hiçbir zaman akıyor, çöplerimiz nadiren toplanıyor.
Oldukça bağımsızız. Kendi kendimize bakmayı tercih ediyoruz. Hiç kimseye hiçbir şey borçlu değiliz.	Bazı doktorlar hastalandığımızda bize bakmak istemiyorlar. Sosyal sigorta yardımlarından faydalanmamız zor.
Bir araya toplanmayı ve hikayeler anlatıp şarkılar söylemeyi seviyoruz. Bunun hayattan keyif almak için çok önemli olduğunu düşünüyoruz.	İnsanlar bizi mahallelerinde istemiyor. Bazı insanlar ne olduğumuzdan dolayı bize iş vermek istemiyorlar.
Ailemize ve arkadaşlarımıza yakın yaşamaya çalışıyoruz. Toplumumuzdaki yaşlılara çok iyi bakıyoruz. Çocuklarımızı çok seviyoruz.	Bazen sadece bir yerde bulunmaktan dolayı emniyet ve belediyelerle başımız derde giriyor.

8. BM Genel Kurulu tarafından 20 Kasım 1963'te kabul edilen Her Türlü Irk Ayrımcılığının Tasfiye Edilmesine Dair Uluslararası Sözleşme. Metine İnternet üzerinden ulaşılabilir.

Alıştırma 8.8. – Barış ve savaş resimleri

Eğitim amaçları	Öğrenciler savaş ve barışa bakış açılarını tanımlayabilirler. Öğrenciler resim okuma becerilerini geliştirirler. Öğrenciler savaş ve barış hakkındaki kişisel fikirlerini ve duygularını ifade edebilirler
Kaynaklar	Bir resim havuzu (fotoğraflar, karikatürler, reklamlar, vs. dahil).

Prosedür

1. Öğrencilere bazı fotoğraflar gösterilir. Tercihen, sınıfı çevreleyen duvarlara ya da iyi aydınlatılmış bir koridora asılır. Öğrencilerin resimleri aynen bir sergide olduğu gibi görebilmeleri gerekir.
2. Öğrenciler eş zamanlı olarak tepki gösterme fırsatına kavuşurlar. Hangi resimler barışı – ya da savaşı – simgeliyor? Öğretmen hiçbir öğrenciyi yorum yapması için zorlamaz. Bu giriş aşamasının bitiminde, öğretmen öğrencilerin kendi yorumlarında hemfikir olup olmadıklarına dikkat çeker. Algılamada farklılıklar ayrıca tartışılmaz.
3. Öğrenciler özellikle kendilerini çeken bir fotoğrafı seçerler. İsterlerse bu fotoğrafı yakından görebilmelidirler. Sessizce aşağıdaki sorulara yazılı olarak cevap verirler:
 - Ne görüyorsunuz (açıklama)?
 - Düşünceleriniz nelerdir (düşünce ve hayal)?
 - Neler hissediyorsunuz (duygularınız)?
4. Öğrenciler dört kişilik gruplar halinde resimleri seçerler ve birbirine zıt olan çiftler oluştururlar. Hem bu alıştırmanın 3. basamağında inceledikleri fotoğraflardan bazılarına yer verebilirler hem de diğer fotoğraflardan seçim yapabilirler.
5. Öğrenciler seçimlerini özel oturumda sunar ve seçimlerine yönelik gerekçeleri verirler. Zaman doluyorsa, her grup en az bir zıt fotoğraf çiftini sunmalıdır.
6. Düşünme. Öğrenciler hislerini ve düşüncelerini ifade ederler. Fotoğraflarda işaret edilen durumlar hakkında sorular sorabilirler ve bu sorular da ilave çalışma getirebilir.

Ek Çalışma

Aynı konu edebiyat ve resim dersinde çalışılabilir.

Sınıf temalar hakkında bir sergi düzenler.

Resimler

Giriş

Resimler İsviçreli ressam Peti Wiskemann tarafından bu kitap için yapılmıştır. Alıştırmalara ilişkin temel konuları sanatsal şekilde ifade ederler ve böylelikle de öğrencilerin demokratik vatandaşlık ve insan haklarını kavramaları için yeni yaklaşımlar açarlar. İlerleyen sayfalarda kopyalarının alınabilmesi ve sınıfta sunulabilmeleri için resimlerin tam boyutlu kopyaları verilmiştir.

Sınıf ortamının oluşturulması

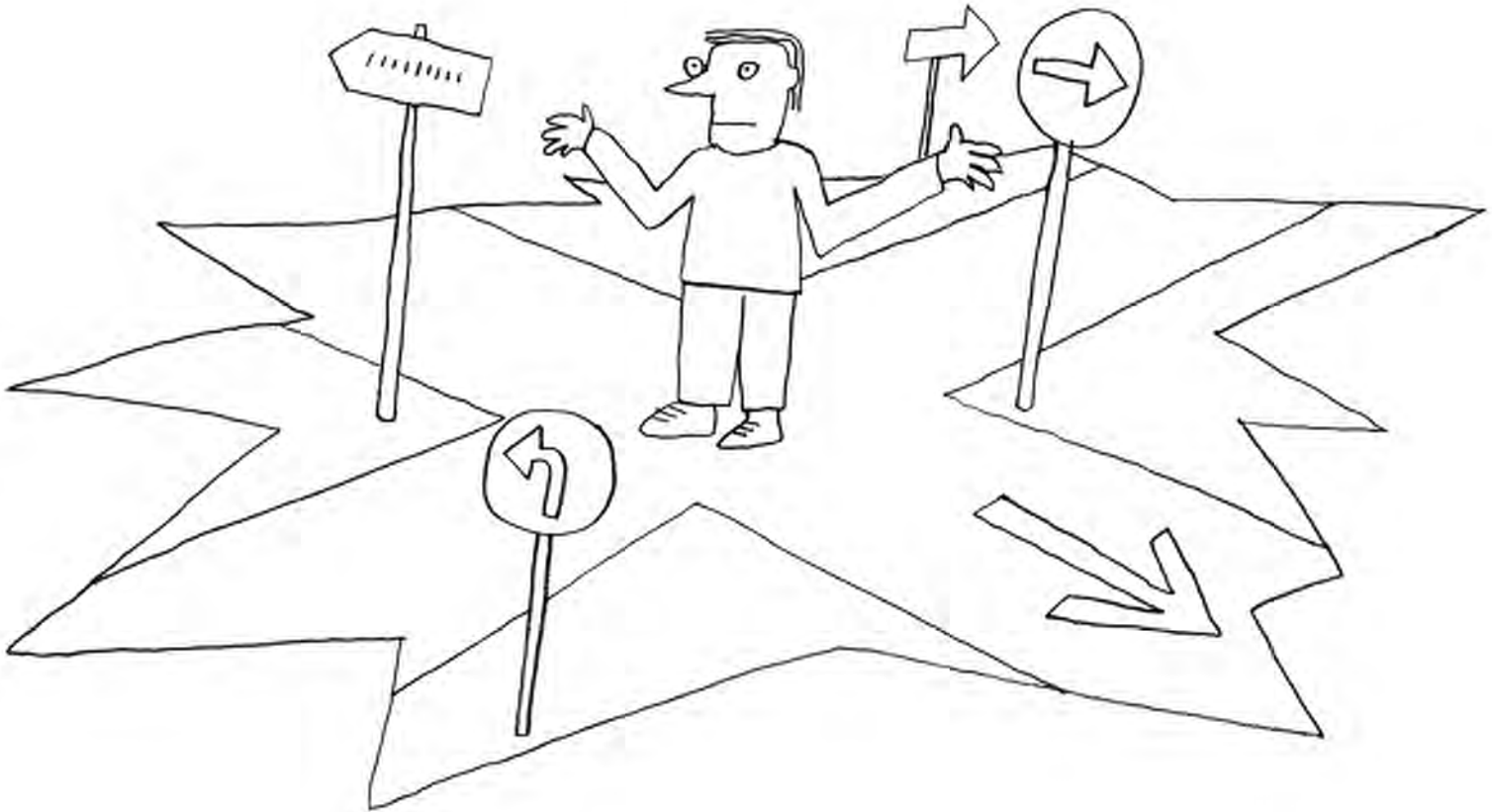
1.Bölümde kullanılan Resim

Demokrasi ve İnsan Hakları Eğitimi – Cilt VI

Demokrasiyi Öğretmek

Demokratik vatandaşlık ve insan hakları eğitimi için bir modeller derlemesi

Değerlerin belirlenmesi

2. Bölümde kullanılan Resim

Demokrasi ve İnsan Hakları Eğitimi – Cilt VI

Demokrasiyi Öğretmek

Demokratik vatandaşlık ve insan hakları eğitimi için bir modeller derlemesi

İnsan haklarını öğrenmeye başlamak

3. Bölümde kullanılan Resim

Demokrasi ve İnsan Hakları Eğitimi – Cilt VI

Demokrasiyi Öğretmek

Demokratik vatandaşlık ve insan hakları eğitimi için bir modeller derlemesi

Başkalarını algılamak

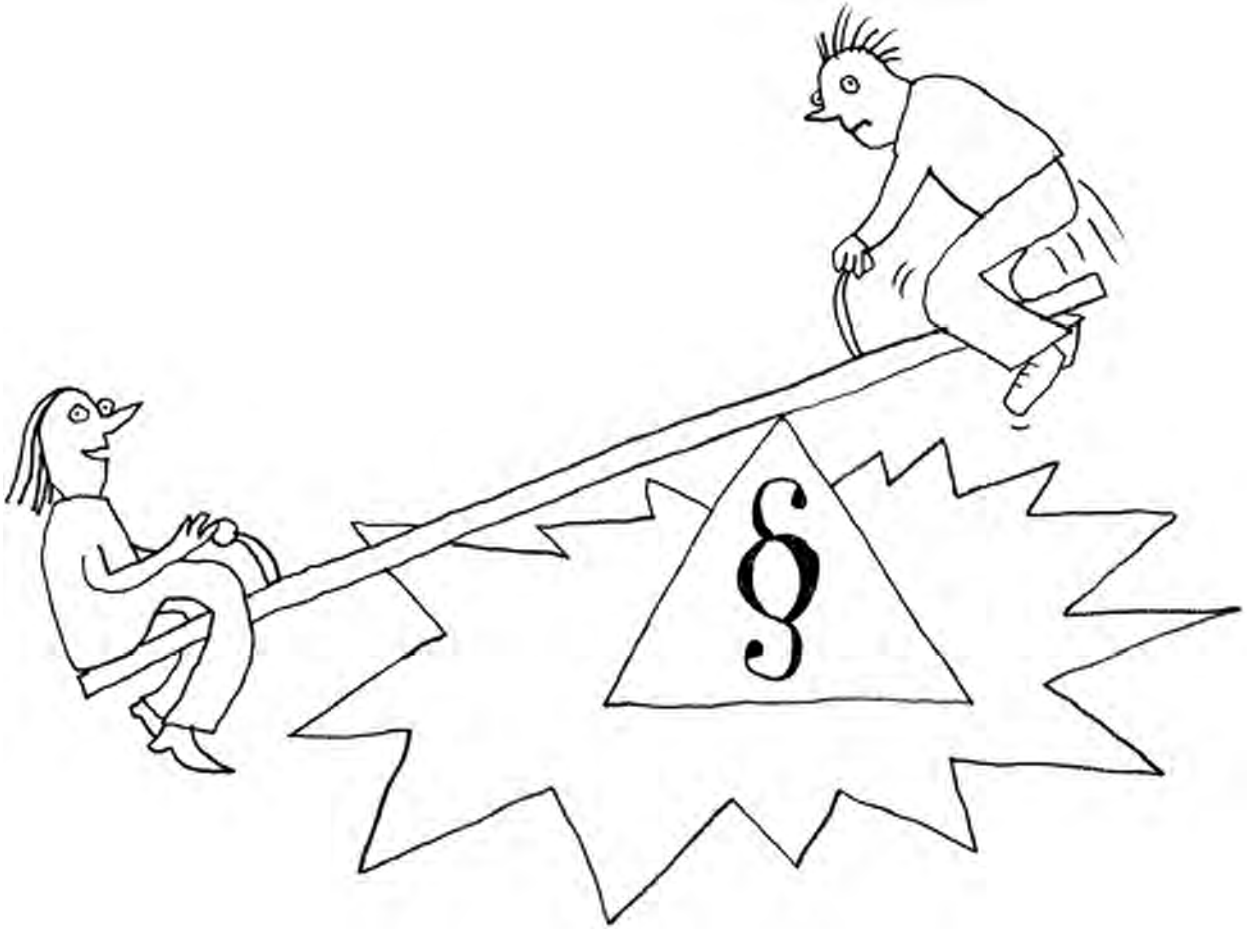
4. Bölümde kullanılan Resim

Demokrasi ve İnsan Hakları Eğitimi – Cilt VI

Demokrasiyi Öğretmek

Demokratik vatandaşlık ve insan hakları eğitimi için bir modeller derlemesi

Adaletin işlemlerini sağlamak

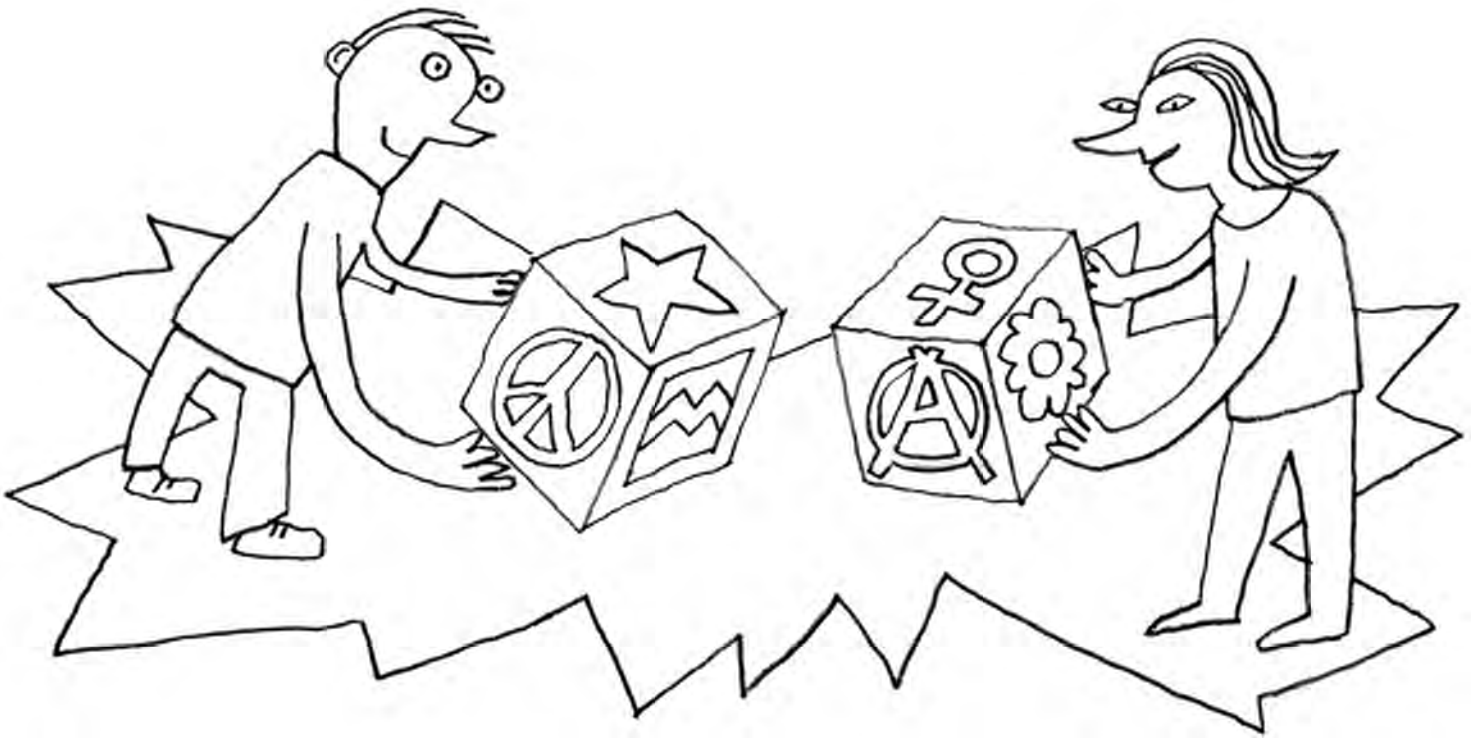
5. Bölümde kullanılan Resim

Demokrasi ve İnsan Hakları Eğitimi – Cilt VI

Demokrasiyi Öğretmek

Demokratik vatandaşlık ve insan hakları eğitimi için bir modeller derlemesi

Siyasal felsefeyi anlamak

6. Bölümde kullanılan Resim

Demokrasi ve İnsan Hakları Eğitimi – Cilt VI

Demokrasiyi Öğretmek

Demokratik vatandaşlık ve insan hakları eğitimi için bir modeller derlemesi

Siyasete katılmak

7. Bölümde kullanılan Resim

Demokrasi ve İnsan Hakları Eğitimi – Cilt VI

Demokrasiyi Öğretmek

Demokratik vatandaşlık ve insan hakları eğitimi için bir modeller derlemesi

Çatışmanın üstesinden gelmek

8. Bölümde kullanılan Resim

Demokrasi ve İnsan Hakları Eğitimi – Cilt VI

Demokrasiyi Öğretmek

Demokratik vatandaşlık ve insan hakları eğitimi için bir modeller derlemesi

Avrupa Konseyi yayınları satış acenteleri
Agents de vente des publications du Conseil de l'Europe

BELÇİKA

La Librairie Européenne -
The European Bookshop
Rue de l'Orme, 1
B-1040 BRUXELLES
Tel.: +32 (0)2 231 04 35
Faks: +32 (0)2 735 08 60
E-posta:
order@libeurop.be
<http://www.libeurop.be>

Jean De Lannoy
Avenue du Rot 202 Koningslaan
B-1190 BRUXELLES
Tel.: +32 (0)2 538 43 08
Faks: +32 (0)2 538 08 41
E-posta: jean.de.lannoy@dl-servi.com
<http://www.jean-de-lannoy.be>

KANADA

Renouf Publishing Co. Ltd.
1-5369 Canotek Road
OTTAWA, Ontario K1J 9J3, Canada
Tel.: +1 613 745 2665
Faks: +1 613 745 7660
Toll-Free Tel.: (866) 767-6766
E-posta:
order.dept@renoufbooks.com
<http://www.renoufbooks.com>

ÇEK CUMHURİYETİ

Suweco CZ, s.r.o.
Klecakova 347
CZ-180 21 PRAHA 9
Tel.: +420 2 424 59 204
Faks: +420 2 848 21 646
E-posta:
import@suweco.cz
<http://www.suweco.cz>

DANİMARKA

GAD
Vimmelskafte 32
DK-1161 KOBENHAVN K
Tel.: +45 77 66 60 00
Faks: +45 77 66 60 01
E-posta: gad@gad.dk
<http://www.gad.dk>

FİNLANDİYA

Akateeminen Kirjakauppa
PO Box 128
Keskuskatu 1
FIN-00100 HELSINKI
Tel.: +358 (0)9 121 4430
Faks: +358 (0)9 121 4242
E-posta: akatilais@akateeminen.com
<http://www.akateeminen.com>

FRANSA

La Documentation française
(diffusion/distribution France entière)
124, rue Henri Barbusse
F-93308 AUBERVILLIERS CEDEX
Tel.: +33 (0)1 40 15 70 00
Faks: +33 (0)1 40 15 68 00
E-posta: commande@ladocumentationfrancaise.fr
<http://www.ladocumentationfrancaise.fr>

Librairie Kleber
1 rue des Francs Bourgeois
F-67000 STRASBOURG
Tel.: +33 (0)3 8815 78 88
Faks: +33 (0)3 8815 78 80
E-posta: francois.wolfermann@librairie-kleber.fr
<http://www.librairie-kleber.com>

ALMANYA
AVUSTURYA

UNO Verlag GmbH
August-Bebel-Allee 6
D-53175 BONN
Tel.: +49 (0)228 94 90 20
Faks: +49 (0)228 94 90 222
E-posta: bestellung@uno-verlag.de
<http://www.uno-verlag.de>

YUNANİSTAN

Librairie Kauffmann s.a.
Stadiou 28
GR-105 64 ATHINAİ
Tel.: +30 210 32 55 321
Faks: +30 210 32 30 320
E-posta: ord@otenet.gr
<http://www.kauffmarin.gr>

MACARİSTAN

Eura Info Service kft,
1137 Bp. Szent Istv n krt. 12
H-1137 BUDAPEST
Tel.: +36 (06)1 329 2170
Faks: +36 (06)1 349 2053
E-posta: euroinfo@euroinfo.hu
<http://www.euroinfo.hu>

İTALYA

Licosa SpA
Via Duca di Calabria, 1/1
I-50125 FIRENZE
Tel.: +39 0556 483215
Faks: +39 0556 41257
E-posta:
licosa@licosa.com
<http://www.licosa.com>

MEKSİKA

Mundİ-Prensa México, S.A, De CV.
Rio P nuco, 141 Delegacion Cuauhtemoc
06500 MEXICO, D.F.
Tel.: +52 (01)55 55 33 56 58
Faks: +52 (01)55 55 14 67 99
E-posta: mundiprensa@mundiprensa.com.mx
<http://www.mundiprensa.com.mx>

HOLLANDA

De Lindeboom Internationale Publicaties b.v.,
M.A, de Ruyterstraat 20 A
NL-7482 BZ HAAKSBERGEN
Tel.; +31 (0)53 5740004
Faks: +31 (0)53 5729296
E-posta: books@delindeboom.com
<http://www.delindeboom.com>

NORVEÇ

Akademika
Postboks 84 Blindern
N-0314 OSLO
Tel.: +47 2 218 8100

Faks: +47 2 218 8103
E-posta: support@akademika.no
<http://www.akademika.no>

POLONYA

Ars Polona JSC
25 Obroncow Street
PL-03-933 WARSZAWA
Tel.: +48 (0)22 509 86 00
Faks: +48 (0)22 509 86 10
E-posta: arspolona@arspolona.com.pl
<http://www.arspolona.com.pl>

PORTEKİZ

Livraria Portugal
(Dias & Andrade, Lda.)
Rua do Carmo, 70
P-1200-094 LISBOA
Tel.: +351 21 347 42 82/85
Faks: +351 21 347 02 64
E-posta: info@livrariaportugal.pl
<http://www.livrariaportugal.pl>

RUSYA FEDERASYONU

Ves Mir
9a, Kolpacnhy per.
RU-101000 MOSCOW
Tel.: +7 (8)495 623 6839
Faks: +7 (8)495 625 4269
E-posta: orders@vesmirbooks.ru
<http://www.vesmirbooks.ru>

İSPANYA

Mundi-Prensa Libros, s.a.
Castello, 37
E-28001 MADRID
Tel.: +34 914 36 37 00
Faks: +34 915 75 39 98
E-posta: libreria@mundiprensa.es
<http://www.mundiprensa.com>

İSVİÇRE

Van Diermen Edltions - ADECO
Chemin du Lacuez 41
CH-1807 BLONAY
Tel.: +41 (0)21 943 26 73
Faks: +41 (0)21 943 36 05
E-posta: info@adeco.org
<http://www.adeco.org>

İNGİLTERE

The Stationery Office Ltd
PO Box 29
GB-NORWICH NR3 1GN
Tel.: +44 (0)870 600 5522
Faks: +44 (0)870 600 5533
E-posta: book.enquiries@tso.co.uk
<http://www.tsoshop.co.uk>

ABD ve KANADA

Manhattan Publishing Company
468 Albany Post Road
CROTON-ON-HUDSON, NY 10520, USA
Tel.: +1 914 271 5194
Faks: +1 914 271 5856
E-posta:
info@manhattanpublishing.com
<http://www.manhattanpublishing.com>

Avrupa Konseyi Yayınları
F-67075 Strasbourg Cedex

Tel.: +33 (0)3 80 41 25 81 - Faks: +33 (0)3 88 41 39 10 - E-posta: publishing@coe.int - Website: <http://book.coe.int>

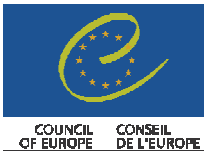
Bu

öğretmen kılavuzu hem okullarda hem de yaygın eğitim ortamlarında kullanılmak üzere Demokratik Vatandaşlık (DVE) ve İnsan Hakları Eğitime (İHE) yönelik bir alıştırmalar ve modeller derlemesini içerir. Bu eğitim modelleri, örnekler sunarak demokrasi ve insan haklarına ilişkin genel ilkelerin anlaşılması için öğrencileri aktivite göstermeye teşvik eden çerçeveyi sağlar. Alıştırmaların çoğu, düşünce düzeyi değişiklik gösterebileceği için, farklı yaş gruplarına uyarlanabilir.

Yaklaşımların çeşitliliği, Avrupa'nın tüm bölgelerinden yazarların bu kitaba katkıda bulunmuş olduğu gerçeğini yansıtır. Farklı eğitim ve öğrenim kaynakları ile geleneklerinden faydalanmışlar ve sınıftaki pratikler ve denemeler yoluyla öğrendikleri modelleri seçmişlerdir. Ancak, bu kitabın her bölümünde yinelenen ortak bir DVE/İHE anlayışı bulunur: DVE/İHE'de mesajı yöntemin kendisi taşır. Bu kılavuz kullanıcılara Demokratik Vatandaşlık Eğitimi ile İnsan Hakları Eğitime farklı gelenekleri ve yaklaşımları seçme ve deneme fırsatı sunmaktadır.

Bu eser, aşağıdaki toplam altı ciltten oluşan bir serinin altıncı cildir:

- DVE/İHE Cilt I:** *Demokrasi Eğitimi: Öğretmenler için demokratik vatandaşlık ve insan hakları eğitimi konusunda arka plan materyalleri*
- DVE/İHE Cilt II:** *Demokrasi ile büyümek: Demokratik vatandaşlık ve insan hakları konusunda ilköğretim düzeyi ders planları*
- DVE/İHE Cilt III:** *Demokrasi ile yaşamak: Ortaöğretim düzeyi DVE/İHE ders planları*
- DVE/İHE Cilt IV:** *Demokrasiye katılmak: Demokratik vatandaşlık ve insan hakları konusunda lise için ders planları*
- DVE/İHE Cilt V:** *Çocuk haklarını keşfetmek: İlköğretim düzeyi için dokuz kısa proje*
- DVE/İHE Cilt VI:** *Demokrasiyi öğretmek: Demokratik vatandaşlık ve insan hakları eğitimi için bir modeller derlemesi*

www.coe.int

Avrupa Konseyi, 47 Üye Devletten oluşmaktadır ve Avrupa kıtasının neredeyse tümünü kapsamaktadır. Avrupa Konseyi, bireylerin korunması konusunda Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi ve diğer referans metinlere dayalı ortak demokratik ve yasal ilkeler geliştirmeyi araştırmaktadır. Avrupa Konseyi, İkinci Dünya Savaşı'nın sonucunda 1949 yılındaki kuruluşundan bu yana uzlaşmayı simgelemektedir.

ISBN 978-92-871-6494-0

<http://book.coe.int>
Avrupa Konseyi Yayınları